Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
prednesené 15. júla 2021 [1]

Vec C-401/19

Poľská republika
proti
Európskemu parlamentu,

Rade Európskej únie

„Žaloba pre neplatnosť – Smernica (EÚ) 2019/790 – Autorské právo a s ním súvisiace práva – Používanie chránených obsahov poskytovateľmi online služieb zdieľania obsahu – Verejný prenos – Zodpovednosť týchto poskytovateľov – Článok 17 – Oslobodenie od zodpovednosti – Odsek 4 písm. b) a písm. c) *in fine* – Filtrovanie obsahu, ktorý používatelia sprístupňujú na internete – Sloboda prejavu a právo na informácie – Charta základných práv Európskej únie – Článok 11 ods. 1 – Zlučiteľnosť – Záruky, ktoré tvoria rámec pre toto filtrovanie“

I. Úvod

1. Poľská republika touto žalobou podanou na základe článku 263 ZFEÚ v prvom rade navrhuje, aby Súdny dvor zrušil článok 17 ods. 4 písm. b) a článok 17 ods. 4 písm. c) *in fine* smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/790 zo 17. apríla 2019 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu a o zmene smerníc 96/9/ES a 2001/29/ES, [2] a subsidiárne navrhuje, aby zrušil tento článok 17 v celom rozsahu.

2. V rámci tohto konania má Súdny dvor preskúmať otázku zodpovednosti poskytovateľov služieb zdieľania online v prípade, že obsah chránený autorským právom alebo s ním súvisiacimi právami nahrávajú [3] používatelia týchto služieb.

3. Súdny dvor sa už touto problematikou zaoberal v spojených veciach C-682/18, YouTube, a C-683/18, Cyando, z hľadiska rámca, ktorý predstavuje smernica 2000/31/ES o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode (smernica o elektronickom obchode), [4] a smernica 2001/29/ES o zosúladení niektorých

1 Jazyk prednesu: francúzština.

2 Ú. v. EÚ L 130, 2019, s. 92.

3 Budem bez rozdielu používať výrazy „sprístupnenie na internete“ alebo „nahratie“ na označenie procesu, ktorým sa digitálny obsah sprístupní verejnosti na internetových stránkach alebo v aplikáciách pre inteligentné zariadenia napojené na tieto služby zdieľania.

4 Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 8. júna 2000 (Ú. v. ES L 178, 2000, s. 1; Mim. vyd. 13/025, s. 399).

aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti[5]. Tentoraz je potrebné preskúmať článok 17 smernice 2019/790, ktorý stanovuje nový režim zodpovednosti platný pre poskytovateľov služieb zdieľania online.

4. Ako vysvetlím v týchto návrhoch, toto ustanovenie ukladá uvedeným poskytovateľom povinnosť monitorovať obsah, ktorý používatelia ich služieb sprístupnia na internete, s cieľom zabrániť nahrávaniu diel a iných predmetov ochrany, ktoré nositelia práv nechcú sprístupniť v rámci týchto služieb. Toto preventívne monitorovanie má vo všeobecnosti podobu filtrovania obsahu pomocou informatických nástrojov.

5. Toto filtrovanie však vyvoláva zložité otázky, na ktoré poukazuje žalobkyňa, z hľadiska slobody prejavu a práva na informácie používateľov služieb zdieľania, ktoré zaručuje článok 11 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“). Súdny dvor bude musieť v nadväznosti na rozsudky Scarlet Extended,[6] SABAM[7] a Glawischnig-Piesczek[8] určiť, či a prípadne za akých podmienok je také filtrovanie zlučiteľné s touto slobodou. Bude musieť vziať do úvahy výhody, ale aj riziká vyplývajúce z podobného filtrovania a v rámci toho zabezpečiť zachovanie „primeranej rovnováhy“ medzi záujmom nositeľov práv na účinnej ochrane ich duševného vlastníctva na jednej strane a záujmom týchto používateľov a verejnosti vo všeobecnosti na voľnom pohybe informácií na internete na druhej strane.

6. V týchto návrhoch vysvetlím, že podľa môjho názoru normotvorca Únie môže pri rešpektovaní slobody prejavu uložiť určité povinnosti monitorovania a filtrovania niektorým sprostredkovateľom na internete, ale pod podmienkou, že s týmito povinnosťami sú spojené dostatočné záruky, ktoré minimalizujú vplyv takého filtrovania na uvedenú slobodu. Keďže článok 17 smernice 2019/790 podľa môjho názoru také záruky obsahuje, navrhnem, aby Súdny dvor rozhodol, že toto ustanovenie je platné, a teda aby zamietol žalobu Poľskej republiky.[9]

5 Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 22. mája 2001 (Ú. v. ES L 167, 2001, s. 1; Mim. vyd. 17/001, s. 230).

6 Rozsudok z 24. novembra 2011 (C-70/10, ďalej len „rozsudok Scarlet Extended“, EU:C:2011:771).

7 Rozsudok zo 16. februára 2012 (C-360/10, ďalej len „rozsudok SABAM“, EU:C:2012:85).

8 Rozsudok z 3. októbra 2019 (C-18/18, ďalej len „rozsudok Glawischnig-Piesczek“, EU:C:2019:821).

9 Rád by som na tomto mieste spresnil, že po napísaní týchto návrhov bol počas ich prekladu *na jednej strane* vydaný rozsudok z 22. júna 2021, YouTube a Cyando (C-682/18 a C-683/18, EU:C:2021:503), a *na druhej strane* Komisia uverejnila svoje usmernenia k uplatňovaniu článku 17 smernice 2019/790 <*oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade* „Usmernenia k článku 17 smernice (EÚ) 2019/790 o autorskom práve na digitálnom jednotnom trhu“, 4. jún 2021 [COM(2021) 288 final]>. Vzhľadom na to, že tieto návrhy sa už nachádzali v pokročilom štádiu, som sa týmito dvoma dokumentmi zaoberal len v *post scriptum*, ktoré sa nachádza v bode 221 a nasl. nižšie.

II. Právny rámec

A. Smernica 2000/31

7. Článok 14 smernice 2000/31, nazvaný „Uloženie informácií na hostiteľskom počítači“, v odseku 1 stanovuje:

„Ak sa poskytuje služba informačnej spoločnosti, ktorá pozostáva z uloženia informácií, ktoré sú poskytované príjemcom tejto služby, musia členské štáty zabezpečiť, aby poskytovateľ služby nebol zodpovedný za informácie uložené na žiadosť príjemcu služby, pod podmienkou, že:

a) poskytovateľ nič nevie o nezákonnej činnosti alebo informáciách a čo sa týka nárokov na náhradu škody, nie je si vedomý skutočností alebo okolností, z ktorých by bolo zrejmé, že ide o nezákonnú činnosť alebo informácie; alebo

b) poskytovateľ, po zistení alebo uvedomení si týchto skutočností, koná promptne, aby odstránil alebo znemožnil prístup k informáciám.“

8. Článok 15 tejto smernice, nazvaný „Žiadna všeobecná povinnosť monitorovať“, v odseku 1 stanovuje:

„Členské štáty neuložia poskytovateľom všeobecnú povinnosť pri poskytovaní služieb, na ktoré sa vzťahujú články 12, 13 a 14, aby monitorovali informácie, ktoré prenášajú alebo ktoré uložili, ani všeobecnú povinnosť aktívne zisťovať skutočnosti alebo okolnosti, ktoré by naznačovali, že ide o nezákonnú činnosť.“

B. Smernica 2001/29

9. Článok 3 smernice 2001/29, nazvaný „Právo verejného prenosu diel a právo sprístupňovania predmetov ochrany verejnosti“, v odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Členské štáty poskytnú autorom výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať akýkoľvek verejný prenos ich diel, či po drôte alebo bezdrôtovými prostriedkami vrátane sprístupňovania ich diel verejnosti takým spôsobom, aby verejnosť k nim mala prístup z miesta a v čase, ktoré si sama zvolí.

2. Členské štáty ustanovia výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať sprístupňovanie verejnosti po drôte alebo bezdrôtovými prostriedkami takým spôsobom, že verejnosť má k nim prístup z miesta a v čase individuálne zvolenom:

a) pre výkonných umelcov k záznamom ich výkonov;

b) pre výrobcov zvukových záznamov k ich zvukovým záznamom;

c) pre výrobcov prvých záznamov filmov k originálu a k rozmnoženinám ich filmov;

d) pre vysielajúce organizácie k záznamom ich vysielaní, či už sú tieto vysielania prenášané po drôte alebo vzduchom vrátane káblov alebo satelitu.“

10. Článok 5 tejto smernice, nazvaný „Výnimky a obmedzenia“, v odseku 3 stanovuje:

„Členské štáty môžu zabezpečiť výnimky alebo obmedzenia práv poskytnutých podľa článkov 2 a 3 v nasledujúcich prípadoch:

…

d) citácie na účely kritiky alebo zhrnutia…

…

k) použitie na účel karikatúry, paródie alebo koláže;

…“

C. Smernica 2019/790

11. Článok 17 smernice 2019/790, nazvaný „Použitie chráneného obsahu poskytovateľmi online služieb zdieľania obsahu“, stanovuje:

„1. Členské štáty ustanovia, že poskytovateľ online služieb zdieľania obsahu uskutočňuje na účely tejto smernice akt verejného prenosu alebo akt sprístupňovania verejnosti, keď verejnosti umožňuje prístup k dielam chráneným autorským právom alebo k iným predmetom ochrany, ktoré nahrali ich používatelia.

Poskytovateľ online služieb zdieľania obsahu preto získa súhlas od nositeľov práv uvedený v článku 3 ods. 1 a 2 [smernice 2001/29], napríklad uzavretím licenčnej zmluvy, s cieľom verejne prenášať alebo sprístupniť verejnosti diela alebo iné predmety ochrany.

2. Členské štáty ustanovia, že ak poskytovateľ online služieb zdieľania obsahu získal súhlas, napríklad uzavretím licenčnej zmluvy, tento súhlas sa vzťahuje aj na úkony vykonávané používateľmi služieb, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti článku 3 [smernice 2001/29], ak nekonajú na obchodnom základe alebo ich činnosť nevytvára výrazné príjmy.

3. Ak poskytovateľ online služieb zdieľania obsahu vykonáva úkon verejného prenosu alebo úkon sprístupnenia verejnosti podľa podmienok ustanovených v tejto smernici, obmedzenie zodpovednosti stanovené v článku 14 ods. 1 [smernice 2000/31] sa neuplatňuje na situácie, na ktoré sa vzťahuje tento článok.

Prvým pododsekom tohto odseku nie je dotknuté prípadné uplatňovanie článku 14 ods. 1 [smernice 2000/31] na uvedených poskytovateľov služieb na účely, ktoré nepatria do rozsahu pôsobnosti tejto smernice.

4. Ak nie je udelený súhlas, poskytovatelia online služieb zdieľania obsahu sú zodpovední za nepovolené úkony verejného prenosu diel chránených autorským právom a iných predmetov ochrany, vrátane ich sprístupnenia verejnosti, pokiaľ poskytovatelia služieb nepreukážu, že:

a) vynaložili najlepšiu snahu na získanie súhlasu; a

b) v súlade s vysokými normami odbornej starostlivosti v sektore vynaložili najlepšiu snahu na zabezpečenie nedostupnosti konkrétnych diel a iných predmetov ochrany, pre ktoré nositelia práv poskytli poskytovateľom služieb relevantné a nevyhnutné informácie; a v každom prípade

c) urýchlene konali, po tom, ako dostali dostatočne podložené oznámenie od nositeľov práv, aby znemožnili prístup k svojim webovým sídlam alebo odstránili zo svojich webových sídiel oznámené diela alebo iné predmety ochrany, a vynaložili najlepšiu snahu na to, aby predišli ich budúcemu nahrávaniu v súlade s písmenom b).

5. Pri určovaní, či poskytovateľ služby splnil svoje povinnosti podľa odseku 4, a so zreteľom na zásadu proporcionality, by sa mal okrem iného zohľadniť:

a) druh, publikum a rozsah služieb a druh diel alebo iných predmetov ochrany, ktoré nahrali používatelia služby; a

b) dostupnosť vhodných a účinných prostriedkov a náklady na ne pre poskytovateľov služieb.

…

7. Spolupráca medzi poskytovateľmi online služieb zdieľania obsahu a nositeľmi práv nesmie mať za následok zabránenie dostupnosti diel alebo iných predmetov ochrany, ktoré nahrali používatelia, ktorí neporušujú autorské právo a práva súvisiace s autorským právom, a to ani v prípadoch, keď sa na takéto diela alebo iné predmety ochrany vzťahuje výnimka alebo obmedzenie.

Členské štáty zabezpečia, aby sa používatelia v každom členskom štáte mohli spoľahnúť na ktorékoľvek nasledujúce existujúce výnimky alebo obmedzenia pri nahrávaní a sprístupňovaní obsahu vytvoreného používateľmi v oblasti online služieb zdieľania obsahu:

a) citácia, kritika, zhrnutie;

b) použitie na účel karikatúry, paródie alebo pastiša.

8. Uplatňovanie tohto článku nesmie viesť k všeobecnej povinnosti monitorovania.

Členské štáty ustanovia, že poskytovatelia online služieb zdieľania obsahu poskytnú nositeľom práv na ich žiadosť primerané informácie o fungovaní ich postupov so zreteľom na spoluprácu uvedenú v odseku 4 a v prípade, že poskytovatelia služieb a nositelia práv uzatvoria licenčné zmluvy, informácie o používaní obsahu, na ktorý sa zmluvy vzťahujú.

9. Členské štáty ustanovia, že poskytovatelia online služieb zdieľania obsahu zavedú účinný a pohotový mechanizmus na vybavovanie sťažností a nápravu, ktorý bude dostupný používateľom ich služieb v prípade sporov o znemožnení prístupu k dielam alebo iným predmetom ochrany, alebo o odstránení diel alebo iných predmetov ochrany, ktoré nahrali.

Ak nositelia práv požadujú, aby prístup k ich konkrétnym dielam alebo iným predmetom ochrany bol znemožnený alebo tieto diela alebo iné predmety ochrany boli odstránené, svoje žiadosti náležite odôvodnia. Sťažnosti predložené v rámci mechanizmu stanovenom v prvom pododseku sa bez zbytočného odkladu spracujú a rozhodnutia na znemožnenie prístupu k nahranému obsahu alebo jeho odstránenie podliehajú ľudskému preskúmaniu. Členské štáty takisto

zabezpečia, aby pri riešení sporov boli k dispozícii mechanizmy mimosúdneho riešenia sporov. Takéto mechanizmy umožnia nestranné riešenie sporov a nesmú oberať používateľov o právnu ochranu, ktorú im poskytuje vnútroštátne právo, bez toho, aby boli dotknuté práva používateľov využívať účinné súdne opravné prostriedky. Členské štáty by predovšetkým mali zabezpečiť, aby používatelia mali prístup k súdu alebo inému príslušnému súdnemu orgánu na uplatnenie výnimky alebo obmedzenia pravidiel v oblasti autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom.

Táto smernica nesmie mať v žiadnom prípade vplyv na legitímne použitie, ako je použitie na základe výnimiek alebo obmedzení stanovených v práve Únie…

Poskytovatelia online služieb zdieľania obsahu vo svojich obchodných podmienkach informujú svojich používateľov, že môžu používať diela a iné predmety ochrany na základe výnimiek alebo obmedzení autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom stanovených v práve Únie.

10. Od 6. júna 2019 Komisia v spolupráci s členskými štátmi zorganizuje dialóg zainteresovaných strán s cieľom prediskutovať osvedčené postupy týkajúce sa spolupráce medzi poskytovateľmi online služieb zdieľania obsahu a nositeľmi práv. Komisia po porade s poskytovateľmi online služieb zdieľania obsahu, nositeľmi práv, organizáciami používateľov a inými príslušnými zainteresovanými stranami a pri zohľadnení výsledkov dialógov so zainteresovanými stranami vydá usmernenie o uplatňovaní tohto článku, najmä pokiaľ ide o spoluprácu uvedenú v odseku 4. Pri diskusiách o najlepších postupoch sa okrem iného osobitne prihliada na rovnováhu medzi základnými právami a využívaním výnimiek a obmedzení. Na účely dialógov so zainteresovanými stranami majú organizácie používateľov prístup k zodpovedajúcim informáciám od poskytovateľov online služieb zdieľania obsahu o fungovaní ich postupov so zreteľom na odsek 4“

III. Okolnosti predchádzajúce sporu

A. Návrh smernice o autorskom práve na digitálnom jednotnom trhu

12. Dňa 14. septembra 2016 Európska komisia predložila návrh smernice o autorskom práve na digitálnom jednotnom trhu.[10] Cieľom tohto návrhu bolo prispôsobiť pravidlá Únie v oblasti literárneho a umeleckého vlastníctva – autorské právo a práva súvisiace s autorským právom –, najmä smernicu 2001/29, vývoju digitálnych technológií.[11] Ďalším cieľom bolo pokračovať v harmonizácii v tejto oblasti tak, aby bola naďalej zaručená vysoká úroveň ochrany duševného vlastníctva a zároveň bola zabezpečená široká dostupnosť tvorivého obsahu v celej Únii a zachovaná „primeraná rovnováha“ s inými verejnými záujmami v digitálnom prostredí.

13. V rámci toho mal článok 13 uvedeného návrhu za cieľ konkrétne napraviť tzv. Value Gap, t. j. vnímaný rozdiel medzi hodnotou, ktorú poskytovatelia služieb zdieľania online získavajú z diel a z iných predmetov ochrany, a príjmami, ktoré vyplácajú nositeľom práv.[12]

[10] Návrh smernica Európskeho parlamentu a Rady o autorskom práve na digitálnom jednotnom trhu [COM(2016) 593 final] (ďalej len „návrh smernice“).

[11] Pozri dôvodovú správu k návrhu smernice, s. 2 a 3.

[12] Pozri návrh smernice, s. 3, a „Pracovný dokument útvarov Komisie, posúdenie vplyvu modernizácie ustanovení EÚ v oblasti autorského práva [*neoficiálny preklad*] [SWD (2016) 301 final] (ďalej len „posúdenie vplyvu“), časť 1/3, s. 137 až 141.

14. V tomto smere treba pripomenúť, že dotknuté služby, ktoré sú typické pre interaktívny „Web 2.0“ a ich najznámejšími príkladmi sú platformy YouTube,[13] Soundcloud alebo Pinterest, umožňujú komukoľvek automaticky a bez predchádzajúcej selekcie zo strany poskytovateľa sprístupniť na internete obsah, ktorý chce. Obsah sprístupnený na internete používateľmi týchto služieb – bežne označovaný ako „user-generated content“ alebo „user-uploaded content“ – je potom možné sledovať formou *streamingu* (šírenie kontinuálnym prenosom) na internetových stránkach alebo v aplikáciách pre inteligentné zariadenia spojené s týmito službami – pričom toto sledovanie uľahčujú funkcie indexácie, vyhľadávania a odporúčania, ktoré sú vo všeobecnosti k dispozícii –, a to najčastejšie zadarmo – poskytovatelia týchto služieb majú väčšinou príjmy z predaja reklamného priestoru. Takto je na internete sprístupnené verejnosti gigantické množstvo obsahu[14] vrátane významnej časti diel a iných predmetov ochrany.

15. Od roku 2015 však nositelia práv, najmä z hudobného priemyslu, tvrdia, že tieto služby zdieľania majú v skutočnosti významné miesto v distribúcii diel a iných predmetov ochrany na internete a ich poskytovatelia z nich majú značné reklamné príjmy, neodmeňujú však spravodlivo nositeľov práv. Príjmy, ktoré poskytovatelia vyplácajú nositeľom práv, sú predovšetkým bezvýznamné v porovnaní s príjmami, ktoré im vyplácajú poskytovatelia služieb hudobného *streamingu* – akým je platforma Spotify –, hoci spotrebitelia často vnímajú tieto dva druhy služieb ako rovnocenné zdroje prístupu k predmetom ochrany. Z toho vyplýva aj nekalá hospodárska súťaž medzi uvedenými službami.[15]

16. Aby bolo možné správne pochopiť tvrdenie týkajúce sa „Value Gap“, treba sa vrátiť k právnemu rámcu platnému pred prijatím smernice 2019/790 a k neistote, ktoré s ním bola spojená.

17. *Na jednej strane* článok 3 ods. 1 smernice 2001/29 priznáva autorom výlučné právo povoliť alebo zakázať akýkoľvek „verejný prenos“ ich diel vrátane „sprístupňovania ich diel verejnosti“ takým spôsobom, aby verejnosť k nim mala prístup z miesta a v čase, ktoré si sama zvolí.[16] Podobné práva sú priznané nositeľom súvisiacich práv k predmetom ochrany[17] na základe článku 3 ods. 2 tejto smernice.[18] Tretia osoba teda v zásade[19] nemôže „sprístupniť verejnosti“ dielo alebo iný predmet ochrany bez získania predchádzajúceho súhlasu nositeľov práv k tomuto dielu alebo predmetu ochrany, pričom súhlas má vo všeobecnosti podobu licenčnej zmluvy udelenej za určitú odplatu.[20] Zatiaľ čo však bolo vždy jasné, že ak používateľ sprístupní v rámci služby zdieľania dielo alebo iný predmet ochrany, ide o akt „verejného prenosu“, na ktorý je

13 Pokiaľ ide o platformu YouTube, pozri návrhy, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando (C-682/18 a C-683/18, EU:C:2020:586, body 14 až 18; ďalej len „návrhy, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando“).

14 Napríklad na platforme YouTube takto každý deň uverejnia jej používatelia niekoľko stotisíc videí, pričom ak sú správne údaje spoločnosti Google, týchto používateľov je viac ako 1,9 miliardy. Pozri návrhy, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando (bod 43).

15 Pozri posúdenie vplyvu, časť 1/3, s. 137, 139 a 142, ako aj časť 3/3, prílohu 12B.

16 Článok 3 ods. 1 smernice 2001/29 teda v prísnom slova zmysle obsahuje „právo verejného prenosu“ a „právo sprístupňovania verejnosti“. Keďže však prvé z nich zahŕňa druhé, budem pre zjednodušenie používať výraz „verejný prenos“ na označenie týchto dvoch práv bez rozdielu.

17 Pozri zoznam nachádzajúci sa v článku 3 ods. 2 smernice 2001/29, ktorý som uviedol v bode 9 vyššie.

18 Aby som bol presný, článok 3 ods. 2 smernice 2001/29 priznáva nositeľom súvisiacich práv len výlučné právo na „sprístupňovanie verejnosti“ predmetov ochrany. Právo „verejného prenosu“ v úzkom slova zmysle im priznáva článok 8 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/115/ES z 12. decembra 2006 o nájomnom práve a výpožičnom práve a o určitých právach súvisiacich s autorskými právami v oblasti duševného vlastníctva (Ú. v. EÚ L 376, 2006, s. 28). V prípade niektorých nositeľov súvisiacich práv je toto právo výlučné; v prípade iných ide len o právo na odmenu. Tieto nuansy však v prejednávanej veci nemajú význam. Budem sa teda zaoberať len článkom 3 smernice 2001/29.

19 S výhradou výnimiek a obmedzení autorského práva (pozri bod 144 nižšie).

20 Pozri najmä rozsudok zo 14. novembra 2019, Spedidam (C-484/18, EU:C:2019:970, bod 38 a citovaná judikatúra).

potrebný taký predchádzajúci súhlas, otázka, či samotní poskytovatelia týchto služieb majú uzatvárať licenčné zmluvy a odmeňovať nositeľov práv, bola predmetom polemiky medzi poskytovateľmi a nositeľmi práv. [21]

18. *Na druhej strane* článok 14 smernice 2000/31 upravuje určitú „bezpečnostnú zónu“ (*safe harbour*) pre poskytovateľov služieb informačnej spoločnosti, ktoré spočívajú v uchovávaní obsahu poskytovaného tretími osobami. Toto ustanovenie v podstate stanovuje, že poskytovateľ takej služby je zbavený zodpovednosti, ktorá by mohla vyplývať [22] z nezákonného obsahu, ktorý uchováva na žiadosť používateľov tejto služby, ak o ňom nevie, prípadne ak ho urýchlene odstráni. Aj v tomto prípade však panovala polemika v súvislosti s tým, či poskytovatelia služieb zdieľania online môžu byť takto zbavení zodpovednosti v oblasti autorských práv. [23]

19. Tieto polemiky boli o to živšie, že Súdny dvor doteraz nemal príležitosť rozsúdiť ich. [24]

20. V takom kontexte niektorí poskytovatelia služieb zdieľania jednoducho odmietali uzatvárať licenčné zmluvy s nositeľmi práv k dielam a iným predmetom ochrany sprístupňovaným na internete používateľmi ich služieb, keďže sa domnievali, že nemajú takú povinnosť. Iní poskytovatelia s uzatváraním takých zmlúv predsa len súhlasili, podmienky týchto zmlúv však podľa nositeľov práv neboli spravodlivé, lebo nositelia práv nemohli s poskytovateľmi rokovať na rovnocennom základe. [25]

21. Návrh smernice mal teda *na jednej strane* za cieľ, aby nositelia práv získali vyššiu odmenu za používanie svojich diel a iných predmetov ochrany v rámci služieb zdieľania online, pričom zároveň mala byť pre poskytovateľov týchto služieb potvrdená povinnosť uzatvárať licenčné zmluvy s nositeľmi práv. [26]

22. *Na druhej strane* bolo cieľom návrhu umožniť nositeľom práv jednoduchšiu kontrolu nad používaním ich diel a iných predmetov ochrany v rámci dotknutých služieb. Jeho článok 13 v tomto smere v podstate ukladal poskytovateľom uvedených služieb povinnosť používať nástroje na automatické rozpoznávanie obsahu, ktoré už niektorí z nich dobrovoľne zaviedli, t. j. informatické nástroje, ktorých fungovanie opíšem nižšie [27] a ktoré je možné použiť najmä v okamihu sprístupnenia obsahu používateľom – z toho dôvodu sa tieto nástroje bežne označujú ako „Upload filter“ (filter pri nahrávaní) – na overenie prostredníctvom automatizovaného procesu, či daný obsah zahŕňa dielo alebo iný predmet ochrany, a v prípade potreby zablokovať jeho šírenie. [28]

23. Návrh smernice, najmä jej článok 13, bol v rámci legislatívneho procesu predmetom mnohých rozpráv v Parlamente a v Rade. Tento proces bol okrem toho poznačený intenzívnymi lobingovými kampaňami zo strany dotknutých hospodárskych subjektov a prejavmi odporu časti

21 Pozri v tomto smere návrhy, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando (body 53 až 93).

22 Článok 14 ods. 1 smernice 2000/31 sa uplatní horizontálne na akýkoľvek typ obsahu a zodpovednosti bez ohľadu na dotknutú oblasť práva (duševné vlastníctvo, poškodzovanie dobrého mena, nenávisť na internete atď.). Pozri návrhy, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando (bod 138, ako aj poznámka pod čiarou 128).

23 Pozri v tomto smere návrhy, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando (body 132 až 168).

24 Do istej miery to urobil nedávno v rozsudku z 22. júna 2021, YouTube a Cyando (C-682/18 a C-683/18, EU:C:2021:503). Pokiaľ ide o tento rozsudok, pozri bod 222 nižšie.

25 Pozri posúdenie vplyvu, časť 1/3, s. 140.

26 Pozri dôvodovú správu k návrhu smernice, s. 3.

27 Pozri bod 57 nižšie.

28 Pozri návrh smernice, odôvodnenie 38 tretí odsek a odôvodnenie 39, ako aj článok 13 ods. 1.

občianskej spoločnosti, akademického prostredia a zástancov slobody prejavu, ktorí poukazovali na neblahý vplyv na túto slobodu, ktorý podľa ich názoru môže mať povinnosť poskytovateľov služieb zdieľania zaviesť tzv. upload filters. [29]

24. Návrh smernice nakoniec schválil Parlament 26. marca 2019 a Rada 16. apríla 2019. [30] Návrh bol oficiálne prijatý 17. apríla 2019 ako smernica 2019/790. Členské štáty ju mali prebrať najneskôr 7. júna 2021. [31]

B. Článok 17 smernice 2019/790

25. V priebehu tohto legislatívneho procesu podstúpil článok 13 návrhu smernice rôzne zmeny. Vo výrazne odlišnom znení bol prijatý ako článok 17 smernice 2019/790. Považujem za vhodné uviesť teraz niektoré jeho základné aspekty.

26. *Po prvé* článok 17 smernice 2019/790 je určený, ako uvádza jeho názov, „poskytovateľom online služieb zdieľania obsahu“. [32] Tento pojem je vymedzený v článku 2 bode 6 prvom odseku tejto smernice ako „poskytovateľ služby informačnej spoločnosti, ktorej hlavný účel alebo jeden z hlavných účelov je uchovávať veľký objem diel chránených autorským právom alebo iné predmety ochrany, ktoré nahrávajú jej používatelia a ktoré organizuje a propaguje na účely dosiahnutia zisku, a umožniť prístup verejnosti k nim“. Bez ohľadu na to, že formulácia je otvorená, z nej jasne vyplýva, že článok 17 sa týka „veľkých“ poskytovateľov služieb zdieľania, ktorí sú údajne spojení s tzv. Value Gap [33] a ktorých fungovanie má táto definícia jednoznačne odrážať. [34]

27. *Po druhé* článok 17 smernice 2019/790 v odseku 1 prvom pododseku stanovuje, že poskytovateľ služieb zdieľania „uskutočňuje na účely tejto smernice akt verejného prenosu alebo akt sprístupňovania verejnosti, keď verejnosti umožňuje prístup k dielam chráneným autorským právom alebo k iným predmetom ochrany, ktoré nahrali ich používatelia“. Ako teda spresňuje druhý pododsek tohto odseku, títo poskytovatelia musia v zásade získať súhlas nositeľov práv,

[29] Pozri najmä petíciu „Stop the censorship-machinery! Save the Internet!“ (dostupná na adrese https://www.change.org/p/european-parliament-stop-the-censorship-machinery-save-the-internet). Pozri tiež KAYE, D.: Mandate of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression, 13. jún 2018, ako aj „Open Letter to Members of the European Parliament and the Council of the European Union: The Copyright Directive is failing“, 26. apríl 2018, OSN.

[30] Smernica 2019/790 nebola prijatá jednomyseľne. Pri záverečnom hlasovaní v Rade bolo šesť členských štátov (Talianska republika, Luxemburské veľkovojvodstvo, Holandské kráľovstvo, Poľská republika, Fínska republika a Švédske kráľovstvo) proti, zatiaľ čo tri členské štáty (Belgické kráľovstvo, Estónska republika a Slovinská republika) sa zdržali hlasovania [pozri dokument 8612/19 zo 16. apríla 2019, „Výsledok hlasovania, smernica Európskeho parlamentu a Rady o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu a o zmene smerníc 96/9/ES a 2001/29/ES (prvé čítanie)“, dostupný na adrese https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8612-2019-INIT/fr/pdf.]. Okrem toho viaceré členské štáty v rozličných vyhláseniach uviedli, že sa obávajú účinkov tejto smernice na práva používateľov (pozri spoločné vyhlásenie Holandska, Luxemburska, Poľska, Talianska a Fínska, vyhlásenie Estónska a vyhlásenie Nemecka, dostupné na adrese http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7986-2019-ADD-1-REV-2/FR/pdf).

[31] Smernica 2019/790 bola uverejnená v *Úradnom vestníku Európskej únie* 17. mája 2019. Účinnosť nadobudla 7. júna toho istého roka (pozri články 29 a 31 tejto smernice).

[32] Pre zjednodušenie budem používať výraz „poskytovateľ služieb zdieľania“.

[33] Odôvodnenie 62 smernice 2019/790 napokon spresňuje, že pojem „poskytovatelia online služieb zdieľania obsahu“ sa vzťahuje na služby, ktoré „zohrávajú dôležitú úlohu na trhu s online obsahom, a to prostredníctvom súťaženia s inými online obsahovými službami, ako sú online služby audio a video streamingu, pre rovnaké cieľové skupiny“, čo odráža argumentácia zhrnutá v bode 15 vyššie.

[34] Článok 2 bod 6 druhý odsek smernice 2019/790 obsahuje netaxatívny zoznam poskytovateľov služieb, na ktorých by sa článok 17 tejto smernice nemal vzťahovať.

napríklad uzavretím licenčnej zmluvy, s používaním chráneného obsahu sprístupňovaného na internete používateľmi ich služieb.[35] Normotvorca Únie tak vyriešil *ex lege* polemiku uvedenú v bode 17 vyššie v prospech nositeľov práv.[36]

28. Táto povinnosť priamo súvisí so všeobecným cieľom sledovaným článkom 17 smernice 2019/790, ktorým je „dosiahnuti[e] dobre fungujúceho a spravodlivého trhu autorských práv“[37] prostredníctvom podpory rozvoja „trhu s licenciami medzi nositeľmi práv a poskytovateľmi online služieb zdieľania obsahu“. Ide o posilnenie postavenia týchto nositeľov pri rokovaniach (alebo opätovných rokovaniach) o licenčných zmluvách s poskytovateľmi, aby tieto zmluvy boli „spravodlivé“ a zachovávali „primeranú rovnováhu medzi obomi stranami“[38] – a tým o nápravu tzv. Value Gap. Rokovacia pozícia nositeľov práv je o to viac posilnená, že v zásade nie sú povinní uzatvárať také zmluvy s poskytovateľmi.[39]

29. *Po tretie* článok 17 smernice 2019/790 v odseku 3 stanovuje, že ak poskytovateľ služieb zdieľania vykonáva úkon „verejného prenosu“ alebo úkon „sprístupnenia verejnosti“ podľa podmienok uvedených v odseku 1 tohto článku, obmedzenie zodpovednosti stanovené v článku 14 smernice 2000/31/ES sa neuplatní.[40]

30. *Po štvrté* odsek 4 článku 17 spresňuje, že ak poskytovatelia služieb zdieľania nezískajú súhlas nositeľov práv, sú zodpovední za „nepovolené“[41] úkony verejného prenosu uskutočnené prostredníctvom ich služieb. Ide o logický dôsledok predchádzajúceho: keďže odteraz sa vychádza z toho, že poskytovatelia uskutočňujú úkony „verejného prenosu“, keď „poskytujú prístup“ k dielam a iným predmetov ochrany, ktoré nahrávajú používatelia ich služieb, nesú *priamu* (alebo „primárnu“) *zodpovednosť v* prípade nezákonného „prenosu“.

31. V zásade je priama zodpovednosť osoby, ktorá uskutoční nezákonný úkon „verejného prenosu“, objektívnou zodpovednosťou.[42] Poskytovatelia služieb zdieľania by teda mali automaticky niesť zodpovednosť, vždy keď je dielo alebo iný predmet ochrany nezákonne sprístupnené na internete v rámci ich služieb. Z tohto dôvodu by mohli byť najmä zaviazaní na vyplatenie potenciálne vysokého odškodného dotknutým nositeľom práv.[43]

35 Táto zodpovednosť nenahrádza, ale sa pripája k zodpovednosti používateľov, ktorí nahrávajú obsahy a sami uskutočňujú rôzne akty „verejného prenosu“. Pozri však poznámku pod čiarou 265 nižšie.

36 V odôvodnení 64 smernice 2019/790 je uvedené, že ide o „objasnenie“. Podľa môjho názoru normotvorca Únie v skutočnosti nanovo vymedzil rozsah práva „verejného prenosu“ v zmysle článku 3 smernice 2001/29 (výlučne) na účely uplatňovania článku 17. Pozri návrhy, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando (body 250 až 255).

37 Odôvodnenie 3 smernice 2019/790.

38 Pozri odôvodnenie 61 smernice 2019/790.

39 Pozri odôvodnenie 61 smernice 2019/790, ktoré spresňuje, že „keďže však uvedené ustanovenia by nemali mať vplyv na zmluvnú slobodu, nositelia práv by nemali byť povinní udeľovať súhlas ani uzatvárať licenčné zmluvy“.

40 Ako spresňuje článok 17 ods. 3 druhý pododsek smernice 2019/790, nie je tým dotknuté uplatňovanie článku 14 na poskytovateľov služieb zdieľania na účely, ktoré nepatria do pôsobnosti tejto smernice. Ako som totiž vysvetlil v návrhoch, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando (body 141 až 168), na uvedených poskytovateľov sa podľa môjho názoru v ostatných prípadoch vzťahuje oslobodenie upravené v článku 14. Ako tvrdí Komisia, článok 17 ods. 3 smernice 2019/790 teda predstavuje *lex specialis* vo vzťahu k článku 14.

41 Pod týmto výrazom treba chápať, že poskytovatelia sú zodpovední za „nezákonné“ úkony verejného prenosu, t. j. za nepovolené úkony, na ktoré sa nevzťahuje nijaká výnimka ani obmedzenie (pozri bod 143 a nasl. nižšie).

42 Pozri návrhy, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando (body 100 a 101).

43 Pozri článok 13 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/48/ES z 29. apríla 2004 o vymožiteľnosti práv duševného vlastníctva (Ú. v. EÚ L 157, 2004, s. 45; Mim. vyd. 17/002, s. 32).

32. Keďže však *na jednej strane* práve používatelia služieb zdieľania sprístupňujú na internete obsah, ktorý sa tam nachádza, pričom poskytovatelia v tomto smere nevykonávajú predchádzajúcu selekciu,[44] a *na druhej strane* títo poskytovatelia pravdepodobne nebudú môcť získať súhlas všetkých nositeľov práv k všetkým dielam a iným predmetom ochrany, súčasným i budúcim, ktoré by tak mohli byť nahraté,[45] taká objektívna zodpovednosť by poskytovateľov donútila k úplnej zmene hospodárskeho modelu – v dôsledku čoho by sa museli vzdať samotného modelu interaktívneho „Webu 2.0“.

33. Normotvorca Únie sa preto domnieval, že pre týchto poskytovateľov je potrebné stanoviť osobitný mechanizmus zodpovednosti.[46] V súlade s článkom 17 ods. 4 smernice 2019/790 sa títo poskytovatelia môžu v prípade nezákonného „verejného prenosu“ uskutočneného prostredníctvom ich služieb zbaviť všetkej zodpovednosti, ak preukážu, že:

„a) vynaložili najlepšiu snahu na získanie súhlasu; a

b) v súlade s vysokými normami odbornej starostlivosti v sektore vynaložili najlepšiu snahu na zabezpečenie nedostupnosti konkrétnych diel a iných predmetov ochrany, pre ktoré nositelia práv poskytli poskytovateľom služieb relevantné a nevyhnutné informácie; a v každom prípade

c) urýchlene konali, po tom, ako dostali dostatočne podložené oznámenie od nositeľov práv, aby znemožnili prístup k svojim webovým sídlam alebo odstránili zo svojich webových sídiel oznámené diela alebo iné predmety ochrany, a vynaložili najlepšiu snahu na to, aby predišli ich budúcemu nahrávaniu v súlade s písmenom b)“.

34. Dve z týchto kumulatívnych podmienok sú jadrom tejto žaloby. Ďalšie odseky článku 17 smernice 2019/790 predstavím postupne, ako budem skúmať žalobu.[47]

IV. Konanie na Súdnom dvore a návrhy účastníkov konania

35. Návrhom podaným do kancelárie Súdneho dvora 24. mája 2019 Poľská republika podala túto žalobu.

36. Poľská republika navrhuje, aby Súdny dvor:

– zrušil článok 17 ods. 4 písm. b) a článok 17 ods. 4 písm. c) *in fine* smernice 2019/790, to znamená v časti obsahujúcej formuláciu „a vynaložili najlepšiu snahu na to, aby predišli ich budúcemu nahrávaniu v súlade s písmenom b)“,

– subsidiárne pre prípad, že by Súdny dvor uznal, že napadnuté ustanovenia nemožno oddeliť od ostatných ustanovení článku 17 smernice bez zmeny jeho podstaty, aby zrušil tento článok v celom rozsahu,

44 Pozri návrhy, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando (body 73 až 78).

45 *V prvom rade* všetci nositelia práv nebudú chcieť udeliť súhlas s používaním svojich diel a iných predmetov ochrany v rámci týchto služieb. *Ďalej* síce bude pre poskytovateľov služieb zdieľania pomerne jednoduché uzatvárať v prípade potreby licenčné zmluvy s „Majors“ alebo s organizáciami kolektívnej správy, bude to však omnoho zložitejšie v prípade myriady „malých“ nositeľov práv a individuálnych autorov. *Nakoniec* treba k tejto zložitosti pridať skutočnosť, že s obsahom sprístupňovaným na internete v rámci služieb zdieľania môžu byť spojené mnohé typy rôznych práv a že autorské právo a s ním súvisiace práva podliehajú zásade teritoriality. Licencie teda fungujú na základe „od krajiny ku krajine“, v dôsledku čoho sa znásobuje počet súhlasov, ktoré treba získať.

46 Pozri odôvodnenie 66 smernice 2019/790.

47 S výnimkou článku 17 ods. 6 smernice 2019/790, ktorý stanovuje osobitné podmienky oslobodenia od zodpovednosti pre „nových“ poskytovateľov služieb zdieľania a ide nad rámec predmetu tejto žaloby.

– uložil Parlamentu a Rade povinnosť nahradiť trovy konania.

37. Parlament navrhuje, aby Súdny dvor:

– zamietol žalobu ako nedôvodnú,

– uložil Poľskej republike povinnosť nahradiť trovy konania.

38. Rada navrhuje, aby Súdny dvor:

– zamietol návrhy uvedené v prvom rade ako neprípustné,

– subsidiárne zamietol žalobu v celom rozsahu ako nedôvodnú,

– uložil Poľskej republike povinnosť nahradiť trovy konania.

39. Rozhodnutím predsedu Súdneho dvora zo 17. októbra 2019 bolo Španielskemu kráľovstvu, Francúzskej republike, Portugalskej republike a Európskej komisii umožnené vstúpiť do konania na podporu návrhov Parlamentu a Rady. Všetci vedľajší účastníci konania s výnimkou Portugalskej republiky predložili svoje vyjadrenia.

40. Účastníci konania a vedľajší účastníci konania s výnimkou portugalskej vlády boli zastúpení na pojednávaní, ktoré sa konalo 10. novembra 2020.

V. Analýza

41. Poľská republika uvádza na podporu svojej žaloby jediný žalobný dôvod založený na porušení práva na slobodu prejavu a na informácie, ktoré zaručuje článok 11 ods. 1 Charty. [48] Skôr než sa budem týmto žalobným dôvodom zaoberať z vecnej stránky (časť B), stručne posúdim prípustnosť žaloby (časť A).

A. O prípustnosti

42. Parlament, Rada, francúzska vláda a Komisia tvrdia, že žalobné návrhy uvedené v prvom rade sú neprípustné v rozsahu, v akom sa Poľská republika domáha len zrušenia článku 17 ods. 4 písm. b) a článku 17 ods. 4 c) *in fine* smernice 2019/790. S týmto názorom súhlasím.

43. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora totiž čiastočné zrušenie aktu Únie je možné len vtedy, ak časti, ktorých zrušenie sa navrhuje, sú *oddeliteľné* od ostatných častí aktu. Táto podmienka oddeliteľnosti nie je splnená, ak by čiastočné zrušenie aktu spôsobilo zmenu jeho podstaty. [49]

44. Je však zjavné, že keby bol zrušený len odsek 4 písm. b) a odsek 4 písm. c) *in fine*, spôsobilo by to zmenu podstaty článku 17 smernice 2019/790. Ako tvrdí Parlament, Rada, francúzska vláda a Komisia, jednotlivé ustanovenia článku 17 predstavujú ako celok „komplexný“ systém

[48] Skúmať teda budem len toto základné právo bez ohľadu na otázky, ktoré by článok 17 smernice 2019/790 mohol vyvolávať z hľadiska ďalších základných práv zaručených Chartou, akým je sloboda podnikania (článok 16).

[49] Pozri najmä rozsudok z 8. decembra 2020, Poľsko/Parlament a Rada (C-626/18, EU:C:2020:1000, bod 28, ako aj citovaná judikatúra).

zodpovednosti, ktorý odráža rovnováhu, ktorú chcel normotvorca Únie dosiahnuť medzi právami a záujmami poskytovateľov služieb zdieľania, používateľov ich služieb a nositeľov práv. Keby boli zrušené len napadnuté ustanovenia, tento systém zodpovednosti by bol nahradený systémom, ktorý by bol výrazne odlišný a zároveň by bol omnoho priaznivejší pre poskytovateľov. Inými slovami, keby Súdny dvor vykonal toto čiastočné zrušenie, vlastne by *revidoval* článok 17, čo nemôže urobiť v rámci konania o neplatnosť na základe článku 263 ZFEÚ.

45. Naopak, účastníci konania sa zhodnú na tom, že subsidiárne návrhy žalobkyne, ktorými navrhuje zrušenie článku 17 smernice 2019/790 v celom rozsahu, sú prípustné. Tento článok je síce dôležitý, no jeho zrušením by sa nezmenila podstata smernice. Jej početné články majú rôzny predmet a sú rozdelené do rozličných hláv a kapitol. Článok 17 smernice je z tohto hľadiska *oddeliteľný* od jej ostatných článkov, ktoré by mohli v prípade zrušenia článku 17 bez problémov naďalej existovať. [50]

B. O veci samej

46. Jediný žalobný dôvod uvedený Poľskou republikou môžem zhrnúť niekoľkými slovami. Poľská republika v podstate tvrdí, že v súlade s článkom 17 ods. 4 písm. b) a článkom 17 ods. 4 písm. c) *in fine* smernice 2019/790 musia poskytovatelia služieb zdieľania, ktorí sa chcú zbaviť zodpovednosti v prípade nezákonného „verejného prenosu“ diel alebo iných predmetov ochrany v rámci svojich služieb, vykonávať preventívne monitorovanie obsahu, ktorý chcú používatelia sprístupniť na internete. Na tento účel musia používať informatické nástroje umožňujúce automatické filtrovanie tohto obsahu. Uvedené preventívne monitorovanie však predstavuje obmedzenie výkonu práva na slobodu prejavu, ktoré zaručuje článok 11 Charty. Toto obmedzenie teda nie je zlučiteľné s týmto právnym nástrojom, lebo narúša „podstatu“ tohto základného práva a prinajmenšom nie je v súlade so zásadou proporcionality.

47. V rámci obhajoby Parlament a Rada, ktoré podporuje španielska a francúzska vláda, ako aj Komisia, spochybňujú všetky tieto body. Postupne ich teda preskúmam v nasledujúcich častiach. *Najprv* sa budem zaoberať pôsobnosťou napadnutých ustanovení (časť 1). *Potom* preskúmam otázku obmedzenia výkonu práva na slobodu prejavu a na informácie (časť 2) a *nakoniec* problematiku zlučiteľnosti tohto obmedzenia s Chartou (časť 3).

1. O pôsobnosti napadnutých ustanovení

48. Na správne pochopenie pôsobnosti podmienok oslobodenia od zodpovednosti upravených v článku 17 ods. 4 písm. b) a článku 17 ods. 4 písm. c) *in fine* smernice 2019/790 je užitočné pamätať ako na porovnávaciu referenciu na podmienky uvedené v článku 14 smernice 2000/31. Podľa tohto článku je poskytovateľ v podstate zbavený akejkoľvek zodpovednosti, ktorá by mohla plynúť z nezákonnej informácie, ktorú uchováva na žiadosť používateľa svojej služby, pokiaľ o nej po prvé nevedel, prípadne po druhé túto informáciu urýchlene odstránil alebo k nej zablokoval prístup. V praxi sa od poskytovateľa neočakáva, že bude monitorovať informácie nachádzajúce sa na jeho serveroch a aktívne vyhľadávať nezákonné informácie, ktoré sa tam nachádzajú. [51] Keď sa však poskytovateľ dozvie o existencii a umiestnení takej nezákonnej informácie, vo všeobecnosti

[50] S výnimkou definície „poskytovateľa online služieb zdieľania obsahu“, ktorá je uvedená v článku 2 bode 6 smernice 2019/790 a stratila by dôvod svojej existencie.

[51] V súlade s článkom 15 smernice 2000/31 (pozri bod 105 nižšie). Napriek tomu je možné uložiť poskytovateľom určité povinnosti monitorovania bez ohľadu na toto oslobodenie od zodpovednosti, a to prostredníctvom súdnych príkazov (pozri najmä článok 14 ods. 3 smernice 2000/31 a článok 8 ods. 3 smernice 2001/29).

prostredníctvom oznámenia zaslaného treťou osobou, musí reagovať a odstrániť dotknutú informáciu, prípadne k nej zablokovať prístup – v súlade so systémom „nahlasovania a odstraňovania“ (*notice and take down*). [52]

49. Naproti tomu, ako tvrdí žalobkyňa, aby poskytovatelia služieb zdieľania splnili podmienky uvedené v napadnutých ustanoveniach, musia vykonávať preventívne monitorovanie informácií, ktoré používatelia týchto služieb sprístupňujú na internete [časť a)]. Aby však títo poskytovatelia mohli uskutočňovať také monitorovanie, musia vo veľkom počte prípadov používať informatické nástroje umožňujúce automatické filtrovanie obsahu [časť b)].

a) Preventívne monitorovanie obsahu sprístupňovaného používateľmi na internete…

50. *Po prvé* pripomínam, že *na jednej strane* podľa článku 17 ods. 4 písm. b) smernice 2019/790 musia poskytovatelia služieb zdieľania vynaložiť „najlepšiu snahu v súlade s vysokými normami odbornej starostlivosti v sektore“ na „zabezpečenie nedostupnosti“ konkrétnych diel a iných predmetov ochrany, pre ktoré nositelia práv poskytli poskytovateľom služieb relevantné a nevyhnutné informácie.

51. *Na druhej strane* písmeno c) tohto odseku stanovuje, že keď títo poskytovatelia dostanú od nositeľov práv dostatočne podložené oznámenie o prítomnosti diel alebo iných predmetov ochrany v rámci svojich služieb, nielenže musia urýchlene konať s cieľom zablokovať prístup k týmto predmetom alebo ich odstrániť zo svojich internetových stránok, [53] ale musia aj vynaložiť „najlepšiu snahu“, aby „predišli ich budúcemu nahrávaniu“ – tentoraz v súlade s logikou „nahlasovania a *trvalého blokovania*“ (*notice and stay down*).

52. Zhrniem to tak, že napadnuté ustanovenia ukladajú poskytovateľom služieb zdieľania povinnosť starostlivosti – alebo, inak povedané, povinnosť vynaložiť maximálne úsilie [54] – v oblasti *monitorovania* ich služieb. Na „zabezpečenie nedostupnosti“ diel a iných predmetov ochrany určených nositeľmi práv a na to, aby „predišli ich budúcemu nahrávaniu“, musia títo poskytovatelia podniknúť „všetky kroky, ktoré by vykonal starostlivý prevádzkovateľ“ [55] s cieľom aktívne vyhľadať a zablokovať alebo odstrániť spomedzi veľkého množstva obsahu, ktorý používatelia sprístupnia na internete, obsah šíriaci príslušné predmety ochrany. [56]

53. Tento výklad je potvrdený cieľom, ktorý sleduje článok 17 smernice 2019/790. Podľa článku 14 smernice 2000/31 totiž nositelia práv museli monitorovať služby zdieľania a prostredníctvom oznámení nahlasovať ich poskytovateľom obsah porušujúci práva, ktorý sa v nich nachádzal, aby ho poskytovatelia mohli odstrániť. Ako však pripomenula Rada, normotvorca Únie sa pri prijímaní článku 17 domnieval, že taký systém predstavuje nadmernú záťaž pre nositeľov práv a neumožňuje im účinne kontrolovať používanie ich diel a iných predmetov ochrany v rámci týchto

52 Pokiaľ ide o podrobnejšie informácie, pozri návrhy, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando (body 173 až 196).

53 Podmienka upravená v článku 17 ods. 4 písm. c) *in principio* je tak obdobná podmienkam stanoveným v článku 14 smernice 2000/31.

54 Povinnosť vynaložiť maximálne úsilie si vyžaduje, aby povinný urobil všetko, čo je v jeho silách, s cieľom dosiahnuť určitý výsledok, pričom ho však nemusí dosiahnuť. Pozri v tomto zmysle rozsudky zo 4. júna 2009, Komisia/Grécko (C-250/07, EU:C:2009:338, bod 68), ako aj z 27. marca 2014, UPC Telekabel Wien (C-314/12, EU:C:2014:192, bod 53).

55 Pozri odôvodnenie 66 druhý odsek smernice 2019/790.

56 Článok 17 ods. 4 smernice 2019/790 tak v podstate predstavuje systém zodpovednosti vyplývajúcej z *nedbanlivosti*: poskytovatelia služieb zdieľania nesú podľa tohto ustanovenia zodpovednosť, ak nebojujú s dostatočnou starostlivosťou proti sprístupňovaniu nezákonného obsahu na internete používateľmi svojich služieb. Článok 17 v tomto zmysle predstavuje „hybridnú“ konštrukciu medzi priamou zodpovednosťou páchateľov nezákonných skutkov a nepriamou (alebo sekundárnou) zodpovednosťou sprostredkovateľov za skutky spáchané tretími osobami. Pokiaľ ide o toto rozlíšenie, pozri návrhy, ktoré som predniesol vo veciach YouTube a Cyando (body 64, 65, 102 a 103).

služieb.[57] Odstránený obsah bol predovšetkým často krátko nato opätovne sprístupnený na internete, v dôsledku čoho museli nositelia práv zasielať opakované oznámenia.[58] Aby sa tento problém vyriešil, napadnuté ustanovenia prenášajú povinnosť monitorovať služby na poskytovateľov.[59]

54. *Po druhé*, ako tvrdí Poľská republika, aby poskytovatelia služieb zdieľania dosiahli ciele sledované napadnutými ustanoveniami, musia sa usilovať – *ex ante* – zabrániť sprístupneniu obsahu porušujúceho práva na internete, a nielen – *ex post* – odstraňovať taký obsah.

55. V tomto smere z odôvodnenia 66 smernice 2019/790 vyplýva, že v súlade s článkom 17 ods. 4 písm. b) tejto smernice sa poskytovatelia služieb zdieľania musia usilovať „zabrániť" tomu, aby sa diela a iné predmety ochrany určené nositeľmi práv „stali dostupnými" v rámci ich služieb. Písmeno c) tohto odseku je ešte explicitnejšie, pokiaľ ide o povahu očakávaných opatrení, lebo stanovuje, že títo poskytovatelia musia „predísť" budúcemu „nahrávaniu" diel alebo iných predmetov ochrany nahlásených zo strany nositeľov práv. Výraz „v súlade s písmenom b)" ďalej zdôrazňuje, že v oboch týchto bodoch sa od poskytovateľov očakáva to isté: musia sa usilovať *predchádzať* sprístupneniu určitého nezákonného obsahu na internete – alebo opätovnému sprístupneniu na internete v prípade „stay-down" – v rámci svojich služieb.

56. Uvedený výklad je aj v tomto prípade potvrdený cieľom sledovaným článkom 17 smernice 2019/790, ktorým je umožniť nositeľom práv jednoduchšiu kontrolu používania ich diel v službách zdieľania. Ako tvrdí Rada, toto ustanovenie má za cieľ opätovne potvrdiť v digitálnom prostredí výlučnú povahu práva „verejného prenosu". Cieľom povinnosti starostlivosti, ktorú napadnuté ustanovenia ukladajú poskytovateľom služieb zdieľania, je zabezpečiť, aby sa nositelia práv mohli skutočne „postaviť… medzi prípadných používateľov ich diela a verejný prenos, ktorý títo používatelia zamýšľajú uskutočniť"[60] v rámci týchto služieb. Ako zdôraznil Parlament a Rada, poskytovatelia sa teda musia usilovať zasiahnuť pred sprístupnením obsahu na internete, t. j. skôr než sú diela alebo iné predmety ochrany, ktoré môžu byť rozmnožené, skutočne „sprístupnené verejnosti" v rozpore s týmto výlučným právom.

b) … ktoré si vo veľkom množstve prípadov bude vyžadovať používanie nástrojov na filtrovanie

57. V tomto štádiu týchto návrhov považujem za užitočné vysvetliť, že niektoré informatické nástroje umožňujú automaticky zistiť nahratie alebo prítomnosť určitých informácií na serveri. Predovšetkým na tento účel existujú nástroje na automatické rozpoznávanie obsahu (*Automatic*

57 Pozri posúdenie vplyvu, časť 1/3, s. 140.

58 Pozri návrhy, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando (bod 193).

59 Pozri posúdenie vplyvu, časť 1/3, s. 137, ako aj odôvodnenie 61 smernice 2019/790.

60 Pozri najmä rozsudok z 8. septembra 2016, GS Media (C-160/15, EU:C:2016:644, bod 28, ako aj citovaná judikatúra).

Content Recognition alebo „ACR“), ktoré sú založené na rôznych technológiách, konkrétne – od najjednoduchšej k najzložitejšej – „digitálne hashovanie“ (*hashing*), „digitálne vodoznakovanie“ (*watermarking*) a „digitálny odtlačok prsta“ (*fingerprinting*).[61]

58. Po roku 2005 však niektorí poskytovatelia služieb zdieľania dobrovoľne zaviedli také nástroje a predovšetkým tie, ktoré sú založené na poslednej uvedenej technológii,[62] a to najmä[63] na aktívne vyhľadávanie obsahu porušujúceho práva v rámci svojich služieb.[64] Nástroje na rozpoznávanie pomocou „digitálneho odtlačku prsta“ totiž dokážu *automaticky filtrovať* diela a iné predmety ochrany nositeľov práv spomedzi obsahu nahratého v rámci týchto služieb tým, že uvedený obsah v okamihu sprístupnenia na internete alebo po tomto sprístupnení porovnajú s referenčnými informáciami poskytnutými nositeľmi práv.[65] Keď toto porovnanie preukáže zhodu („match“), uvedené nástroje väčšinou nositeľom práv dávajú na výber, aby sa rozhodli, či manuálne alebo automaticky *zablokujú* príslušný obsah, či povolia jeho sprístupnenie na internete a budú sledovať jeho popularitu pomocou štatistík sledovanosti alebo či ho „speňažia“ tým, že doň vložia reklamy.[66]

59. Návrh smernice bral do úvahy tento technologický vývoj. Posúdenie vplyvu zdôrazňovalo účinnosť nástrojov na rozpoznávanie pomocou „digitálneho odtlačku“ v oblasti porušovania práv a ich dostupnosť na trhu. Pripomínam,[67] že cieľom tohto návrhu teda bolo, aby sa zavedenie takých nástrojov stalo pre poskytovateľov služieb zdieľania povinným, pričom tí, ktorí ich ešte nezaviedli, mali „dosiahnuť požadovanú úroveň“ a ostatní mali nositeľom práv poskytnúť transparentný prístup k svojim nástrojom na rozpoznávanie.[68]

[61] „Hashing“ spočíva v tom, že pomocou príslušného nástroja sa počítačový súbor digitálne zobrazí ako jedinečný reťazec alfanumerických znakov, ktorý sa nazýva „hashcode“. Porovnaním tohto „hashcode“ s kódmi súborov sprístupnených online na serveri je možné automaticky zistiť všetky identické kópie pôvodného súboru, ktoré sa tam nachádzajú. „Watermarking“ spočíva v tom, že do určitého obsahu sa pomocou príslušného nástroja vloží špecifický „znak“, ktorý môže byť viditeľný alebo neviditeľný voľným okom a ktorý je následne možné nájsť, aby sa určil pôvodný obsah a jeho rozmnoženiny. Nakoniec „fingerprinting“ spočíva v tom, že pomocou príslušného nástroja sa vytvorí jedinečné digitálne zobrazenie („odtlačok“) určitého obsahu – obrázka, zvukového záznamu, videa atď. – tým, že sa zredukuje na niektoré jeho charakteristické prvky. Porovnaním tohto „odtlačku“ s odtlačkami súborov nachádzajúcich sa na serveri je možné určiť všetky súbory s v podstate zodpovedajúcim obsahom. Pokiaľ ide o ďalšie podrobnosti, pozri MOCHON, J.-P.: *Rapport de mission – Une application effective du droit d'auteur sur les plateformes numériques de partage: État de l'art et propositions sur les outils de reconnaissance des contenus*. Conseil supérieur de la propriété littéraire et artistique, 29. január 2020.

[62] Nástroje fungujúce na základe technológie „hashing“ majú v oblasti rozpoznávania obsahu obmedzenú účinnosť, lebo ako som uviedol v predchádzajúcej poznámke pod čiarou, táto technológia umožňuje zistiť len *identické kópie* daného počítačového súboru. Aj najmenšia zmena v porovnaní s pôvodným súborom (zmena jedného pixela obrázka atď.) zabráni automatickému zisteniu, hoci obsah porovnávaných súborov je v podstate rovnaký. Rovnako technológia „watermarking“ umožňuje zistiť len kópie označeného súboru a je ľahké ju obísť. Pozri MOCHON, J.-P., c. d.

[63] Tieto nástroje sa používajú na zisťovanie iných druhov nezákonného obsahu (detská pornografia, urážlivý obsah atď.). Pozri MOCHON, J.-P., c. d.

[64] Najslávnejší bol v tomto smere zrejme program „Content ID“, ktorý vyvinula spoločnosť Google pre platformu YouTube. Pozri návrhy, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando (bod 22).

[65] V praxi systém spočíva vo vytváraní „digitálnych odtlačkov“ diel a iných predmetov ochrany určených nositeľmi práv a vo vkladaní týchto „odtlačkov“ do databázy spojenej s nástrojom na rozpoznávanie. Následne sú pomocou algoritmu automaticky skenované všetky súbory sprístupnené na internete a ich „odtlačky“ sa porovnajú s odtlačkami v databáze, aby sa zistila zhoda. Nástroje na rozpoznávanie pomocou „digitálneho odtlačku“ dokážu takú zhodu zistiť aj v súboroch s krátkym trvaním (napríklad zvukový záznam trvajúci niekoľko sekúnd), alebo ak bol obsah pozmenený s cieľom vyhnúť sa automatickému zisteniu (napríklad obraz filmu bol otočený, zrýchlený atď.). Niektoré nástroje, akým je Content ID, dokážu rozpoznať nielen zvukové záznamy, ale aj melódie diel, z ktorých vychádzajú. Pozri MOCHON, J.-P., c. d.

[66] Pokiaľ ide o podrobnejšie informácie o týchto nástrojoch a ich poskytovateľoch, pozri posúdenie vplyvu, časť 3/3, s. 164 až 172, a MOCHON, J.-P., c. d.

[67] Pozri bod 22 vyššie.

[68] Pozri posúdenie vplyvu, časť 1/3, s. 140 až 144. Pozri v tomto zmysle oznámenie Komisie „Boj proti nezákonnému obsahu na internete – Zvyšovanie zodpovednosti online platforiem“ [COM(2017) 555 final], 28. september 2017, s. 13 a 14.

60. Ako zdôraznil Parlament, Rada a španielska vláda, konečné znenie smernice 2019/790 neobsahuje výslovné odkazy na nástroje na automatické rozpoznávanie obsahu. Písmená b) a c) odseku 4 článku 17 tejto smernice sú formulované všeobecne. Tieto ustanovenia poskytovateľom služieb zdieľania formálne neukladajú povinnosť prijať osobitné opatrenia alebo postupy na dosiahnutie sledovaných cieľov.[69]

61. Ak mám veriť žalovaným a vedľajším účastníkom konania, napadnuté ustanovenia teda poskytovateľom neukladajú povinnosť používať také nástroje. Poskytovatelia majú „mieru voľnej úvahy“, pokiaľ ide o opatrenia a postupy, ktoré majú zaviesť, aby dosiahli ciele sledované týmito ustanoveniami. V rámci toho si poskytovatelia môžu „vybrať“, či použijú také nástroje – alebo ich budú naďalej používať, ak to už robia – alebo dokonca vyvinú „inovatívne riešenia“.[70] V každom prípade v súlade s článkom 17 ods. 5 smernice 2019/790 by mali byť opatrenia požadované od poskytovateľov skúmané v každom jednotlivom prípade z hľadiska zásady proporcionality.

62. Ako však tvrdí Poľská republika, zdá sa, že napadnuté ustanovenia skutočne ukladajú poskytovateľom služieb zdieľania vo veľkom počte prípadov povinnosť používať tieto nástroje na rozpoznávanie obsahu.[71] Podľa môjho názoru normotvorca Únie pri prijatí smernice 2019/790 v porovnaní s návrhom smernice len zmenil metodiku. Namiesto toho, aby *priamo* uložil povinnosť zaviesť také nástroje, prinútil poskytovateľov k ich používaniu *nepriamo* prostredníctvom podmienok zbavenia zodpovednosti uvedených v týchto ustanoveniach.

63. Ako totiž *na jednej strane* správne zdôraznila žalobkyňa, treba pamätať na skutkové súvislosti napadnutých ustanovení. Článok 17 smernice 2019/790 sa týka poskytovateľov služieb, ktorí uchovávajú a sprístupňujú verejnosti „významné množstvo diel chránených autorským právom alebo iných predmetov ochrany“. Inými slovami, ide o hospodárske subjekty spravujúce významný, priam až gigantický objem obsahu. Okrem toho sa tieto služby zdieľania poskytujú nepretržite a má k nim prístup značný počet používateľov, v dôsledku čoho môžu byť v každom okamihu sprístupnené na internete významné množstvá nového obsahu.

64. V takom kontexte považujem za samozrejmé, že ako tvrdí žalobkyňa, nie je možné, aby pracovníci poskytovateľov služieb zdieľania kontrolovali všetok obsah sprístupnený na internete alebo jeho väčšinu[72] – čo napokon Parlament uznáva. Neviem si preto predstaviť, akými inými prostriedkami než pomocou nástroja na automatické rozpoznávanie, ktorý umožňuje filtrovanie obsahu nahrávaného v rámci ich služieb, by títo poskytovatelia mohli primerane „zabezpeč[iť]

69 V odôvodnení 68 smernice 2019/790 je uvedené len to, že poskytovatelia služieb zdieľania „môžu prijímať rôzne opatrenia“.

70 Pozri v tomto zmysle tlačové oznámenie Parlamentu, 27. marec 2019, „Questions and Answers on issues about the digital copyright directive“: „Is the directive creating automatic filters on online platforms? No. The draft directive sets a goal to be achieved… The draft directive however does not specify or list what tools, human resources or infrastructures may be needed to prevent unremunerated material appearing on the site. There is therefore no requirement for upload filters. However, if large platforms do not come up with any innovative solutions, they may end up opting for filters…“ (dostupné na internetovej adrese https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20190111IPR23225/questions-and-answers-on-issues-about-the-digital-copyright-directive).

71 Taký názor má koniec-koncov veľká časť odborníkov v tejto oblasti. Pozri najmä GRISSE, K.: After the storm – examining the final version of Article 17 of the new Directive (EU) 2019/790. In: *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 2019. Zv. 14, č. 11, s. 887 až 899, najmä s. 894 a 895; LEITSNER, M.: European Copyright Licensing and Infringement Liability Under Art. 17 DSM-Directive – Can We Make the New European System a Global Opportunity Instead of a Local Challenge?. In: *Zeitschrift für geistiges Eigentum*. 2020, zv. 12, č. 2, s. 123 až 214, najmä s. 141 a 143; LAMBRECHT, M.: Free speech by design – Algorithmic protection of exceptions and limitations in the Copyright DSM directive. In: *JIPITEC*. Zv. 11, 2020, s. 68 až 94, najmä s. 71; DUSOLLIER, S.: The 2019 Directive on Copyright in the Digital Single Market: Some Progress, a Few Bad Choices, and an Overall Failed Ambition. In: *Common Market Law Review*. Zv. 57, 2020, s. 979 až 1030, najmä s. 1016; MOCHON, J.-P., c. d., s. 106, ako aj FROSIO, G., MENDIS, S.: Monitoring and Filtering: European Reform or Global Trend?. In: FROSIO, G. (ed.): *Oxford Handbook of Online Intermediary Liability*. Oxford: Oxford University Press, 2020, najmä s. 562.

72 Pozri LAMBRECHT, M., c. d., s. 71: „… if YouTube wanted to ensure a human review of the 432.000 hours of video uploaded daily, it would have to hire roughly 70.000 full time (very efficient) employees.“

nedostupnos[ť]“ diel a iných predmetov ochrany určených nositeľmi práv a „pred[ísť] ich budúcemu nahrávaniu“ v rámci svojich služieb v súlade s cieľmi napadnutých ustanovení[73] – a odkaz Parlamentu a Rady na prípadné „inovatívne riešenia“ prináša v tomto smere len veľmi relatívnu pomoc.[74] Napokon žalovaní a vedľajší účastníci konania na pojednávaní v odpovedi na otázky Súdneho dvora medzi riadkami pripustili, že tieto nástroje budú v tomto smere veľmi často *de facto* nevyhnutné.[75]

65. *Na druhej strane* pripomínam, že aby si poskytovatelia služieb zdieľania splnili povinnosť starostlivosti, ktorá im je uložená, musia podľa znenia článku 17 ods. 4 písm. b) smernice 2019/790 prijať opatrenia, ktoré sú v súlade „s vysokými normami odbornej starostlivosti v sektore“. Ako spresňuje odôvodnenie 66 druhý odsek tejto smernice, v tomto smere treba brať do úvahy „najlepšie sektorové postupy“ a „vyvíjajúci sa stav“.

66. Ako som však vysvetlil v bode 58 vyššie, určití poskytovatelia služieb zdieľania už teraz používajú nástroje na rozpoznávanie pomocou „digitálneho odtlačku prsta“ na rôzne typy obsahu.[76] Zdá sa teda, že ak si chcú ďalší poskytovatelia, ktorí akceptujú taký obsah v rámci svojich služieb, splniť povinnosť starostlivosti plynúcu z napadnutých ustanovení, musia dodržiavať „najlepšie sektorové postupy“ a „vyvíjajúci sa stav“ a zaviesť uvedené nástroje na filtrovanie takých kategórií obsahu.

67. Iste, ako zdôraznili žalovaní a vedľajší účastníci konania, podľa článku 17 ods. 5 smernice 2019/790 musia byť opatrenia očakávané od poskytovateľov služieb zdieľania v každom prípade v súlade so zásadou proporcionality. V tomto smere je potrebné zohľadniť najmä po prvé „druh, publikum a rozsah služieb a druh diel alebo iných predmetov ochrany, ktoré nahrali používatelia služby“, a po druhé „dostupnosť vhodných a účinných prostriedkov a náklady na ne pre poskytovateľov služieb“.[77] V rámci toho nemožno vylúčiť, že v niektorých osobitných prípadoch bude v rozpore s touto zásadou požadovať od určitých poskytovateľov, aby používali nástroj na rozpoznávanie obsahu. Ďalej sa zdá, že za súčasného stavu technológie tieto nástroje nie sú prispôsobené ani účinné v prípade určitých konkrétnych typov diel a iných predmetov ochrany.[78]

68. Odhliadnuc od týchto osobitných prípadov je však podľa mňa jasné, že vo všetkých situáciách, v ktorých sú na trhu dostupné rozličné vhodné a účinné nástroje, ktoré nie sú neprimerane drahé, sú poskytovatelia služieb zdieľania a *priori* povinní použiť ich, aby preukázali, že vynaložili „najlepšiu snahu“ s cieľom zabrániť sprístupňovaniu nezákonného obsahu na internete, a tak

73 Neznamená to, že pracovníci poskytovateľov služieb zdieľania vôbec nemôžu kontrolovať určitý obsah. Poskytovatelia však budú musieť používať automatické nástroje prinajmenšom na zredukovanie množstva obsahu, ktorý by potom takto kontrolovali (pozri bod 211 nižšie).

74 Niektoré hospodárske subjekty zjavne začali vyvíjať a používať nástroje umožňujúce identifikáciu obsahu vďaka umelej inteligencii. Pozri najmä MOCHON, J.-P., c. d., s. 35. V každom prípade má táto technológia stále povahu automatického rozpoznávania obsahu.

75 Francúzska vláda konkrétne pripustila, že „za súčasného stavu technológie sa používanie mechanizmov automatického filtrovania javí ako systém, ktorý je najviac schopný rýchlo zistiť nepovolené sprístupnenie chráneného obsahu na internete, a to vzhľadom na veľké množstvo obsahu, ktoré je neustále sprístupňované na platformách, na ktoré sa vzťahuje článok 17“. Rada tiež priznala, že „veľkí“ poskytovatelia služieb zdieľania by sa mohli „cítiť povinní“ používať také nástroje.

76 Nástroje na rozpoznávanie pomocou „digitálneho odtlačku prsta“ je možné používať pre obsah v podobe zvuku, fotografie a videa. Pozri MOCHON, J.-P., c. d. Chcem spresniť, že keďže článok 17 smernice 2019/790 ani definícia „poskytovateľa online služieb zdieľania obsahu“ v článku 2 bode 6 tejto smernice v tomto smere neobsahuje nijaké obmedzenie, článok 17 smernice sa uplatní *na všetky typy predmetov ochrany* (obrazové, hudobné, filmové, textové, ale aj reťazce kódov, videohry atď.).

77 Pozri tiež odôvodnenie 66 druhý odsek smernice 2019/790 („… V závislosti od typu obsahu by mohli byť vhodné a primerané rôzne prostriedky…“).

78 Pozri najmä MOCHON, J.-P., c. d., s. 12. Zdá sa, že to platí najmä pre filmované časti videohier. Ak nebudú existovať informatické nástroje umožňujúce automatické a účinné filtrovanie určitých typov diel a iných predmetov ochrany, nie je vylúčené, že rozsah povinnosti starostlivosti uloženej poskytovateľom služieb zdieľania bude v tomto smere významne zredukovaný v súlade so zásadou proporcionality. Pozri v tomto zmysle odôvodnenie 66 druhý odsek smernice 2019/790, podľa ktorého „nemôže byť vylúčené, že v niektorých prípadoch možno zabrániť nepovolenému obsahu len po oznámení nositeľov práv“.

dodržali napadnuté ustanovenia.[79] V prípade potreby si v súlade so zásadou proporcionality môžu spomedzi dostupných nástrojov vybrať tie, ktoré sú najvhodnejšie vzhľadom na ich situáciu a zdroje, ktoré majú k dispozícii[80] – či dokonca (v prípade tých najlepšie situovaných) sami vyvinúť taký nástroj.

69. *Zhrniem to tak*, že aby poskytovatelia služieb zdieľania v súlade s napadnutými ustanoveniami preukázali, že vynaložili „najlepšiu snahu v súlade s vysokými normami odbornej starostlivosti v sektore“ na „zabezpečenie nedostupnosti“ diel a iných predmetov ochrany určených nositeľmi práv a „predišli ich budúcemu nahrávaniu“ v rámci svojich služieb, musia vo veľkom počte prípadov zaviesť nástroje na automatické rozpoznávanie obsahu, pomocou ktorých budú *filtrovať* obsah, ktorý používatelia sprístupnia na internete, a prípadne *blokovať* určitý obsah pred jeho nahratím.[81]

2. O existencii obmedzenia výkonu práva na slobodu prejavu a na informácie

70. Po objasnení pôsobnosti napadnutých ustanovení teraz tieto ustanovenia preskúmam z hľadiska práva na slobodu prejavu a na informácie.

71. Právo zaručené v článku 11 Charty, ktoré „zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie a myšlienky bez zasahovania orgánov verejnej moci a bez ohľadu na hranice“, zodpovedá právu zakotvenému v článku 10 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDĽP“).[82] Podľa článku 52 ods. 3 Charty majú tieto práva rovnaký význam alebo prinajmenšom rovnakú pôsobnosť. Z toho vyplýva, že článok 11 Charty sa má vykladať z hľadiska článku 10 EDĽP a súvisiacej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“).

72. Toto základné právo je v prejednávanej veci nesporne relevantné. Ako totiž uviedla Poľská republika a Komisia vo svojich pripomienkach, služby zdieľania uvedené v článku 17 smernice 2019/790 majú osobitný význam pre slobodu prijímať a šíriť informácie alebo myšlienky.

73. Ako tvrdí žalobkyňa, sprístupňovanie obsahu na internete v rámci týchto služieb – či už ide o videá, fotografie, texty atď. – teda patrí do pôsobnosti práva na slobodu prejavu a na informácie.[83] Také sprístupňovanie sa môže týkať aj iných súvisiacich slobôd. Najmä ak dotknutý obsah predstavuje umelecký prejav používateľov, ktorí ho nahrávajú, sa jeho sprístupnenie týka výkonu slobody umenia, ktorú zaručuje článok 13 Charty, ako aj článok 10 EDĽP.[84]

79 Pozri GRISSE, K., c. d., s. 895, ako aj FROSIO, G., MENDIS, S., c. d., s. 562.

80 Pozri analogicky rozsudok z 27. marca 2014, UPC Telekabel Wien (C-314/12, EU:C:2014:192, body 51 až 53).

81 Okrem toho nástroje na rozpoznávanie obsahu vo veľkom počte prípadov umožnia poskytovateľom služieb zdieľania, aby si splnili povinnosť transparentnosti, ktorú im ukladá článok 17 ods. 8 druhý pododsek smernice 2019/790. Podľa tohto ustanovenia musia totiž poskytovatelia poskytnúť nositeľom práv informácie o používaní obsahu, na ktorý sa vzťahujú prípadné licenčné zmluvy, ktoré s nimi uzavreli. Tieto nástroje umožňujú práve získať štatistické údaje, často veľmi presné, o prehrávaní obsahu v rámci týchto služieb (pozri posúdenie vplyvu, časť 3/3, s. 165, ako aj bod 58 vyššie).

82 Pozri najmä rozsudok z 29. júla 2019, Funke Medien NRW (C-469/17, EU:C:2019:623, bod 73, ako aj citovaná judikatúra). Pozri tiež článok 19 Všeobecnej deklarácie ľudských práv, prijatej 10. decembra 1948 Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov [rezolúcia 217 A(III)], a článok 19 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, prijatého 16. decembra 1966 Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov.

83 Pozri analogicky rozsudky ESĽP z 19. februára 2013, Neij a Sunde Kolmisoppi v. Švédsko, CE:ECHR:2013:0219DEC004039712 (ďalej len „rozsudok ESĽP Neij a i. v. Švédsko“), s. 9 a 10; z 10. apríla 2013, Ashby Donald a i. v. Francúzsko, CE:ECHR:2013:0110JUD003676908 (ďalej len „rozsudok ESĽP Ashby Donald a i. v. Francúzsko“), bod 34, ako aj návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Jääskinen vo veci L'Oréal a i. (C-324/09, EU:C:2010:757, body 49 a 157).

84 Hoci EDĽP totiž nepozná takú slobodu ako samostatné právo, „sloboda umeleckého prejavu“ patrí pod článok 10 tohto dohovoru. Pozri najmä rozsudky ESĽP z 24. mája 1988, Müller a i. v. Švajčiarsko, CE:ECHR:1988:0524JUD001073784, bod 27, ako aj z 8. júla 1999, Karataş v. Turecko, CE:ECHR:1999:0708JUD002316894, bod 49.

74. Rád by som spresnil, že to platí bez ohľadu na to, či tento obsah porušuje alebo neporušuje autorské práva. Opačné tvrdenie Parlamentu vychádza podľa môjho názoru z právnej aproximácie. Skutočnosť, že určitá informácia je chránená autorským právom, totiž nemá za účinok jej automatické vylúčenie z pôsobnosti slobody prejavu.[85] Hoci je vo všeobecnosti *odôvodnené* obmedziť šírenie takej informácie, je to relevantné len vo fáze skúmania podmienok prípustnosti takého obmedzenia dotknutej slobody.[86]

75. Podľa žalobkyne však opatrenia v oblasti filtrovania, ktoré musia prijať poskytovatelia služieb zdieľania, aby dodržali článok 17 ods. 4 písm. b) a článok 17 ods. 4 písm. c) *in fine* smernice 2019/790, predstavujú svojou povahou „preventívne opatrenia" v oblasti kontroly informácií používateľov. Tieto opatrenia majú za následok „predbežné obmedzenia" v zmysle judikatúry ESĽP, ktorá sa týka článku 10 EDĽP. Napadnutými ustanoveniami sa teda v rámci služieb zdieľania zavádza „automatizovaná všeobecná cenzúra preventívnej povahy", ktorú uskutočňujú ich poskytovatelia. Uvedené ustanovenia vykazujú v tomto zmysle znaky zvlášť závažného „zásahu" normotvorcu Únie do práva používateľov na slobodu prejavu a na informácie.

76. Naopak, žalovaní a vedľajší účastníci konania popierajú, že by napadnuté ustanovenia prinášali takú „cenzúru" alebo akýkoľvek „zásah" do tejto slobody. Rada sa predovšetkým domnieva, že tieto ustanovenia – alebo článok 17 smernice 2019/790 vo všeobecnosti – nemajú za cieľ obmedziť *ex ante* informácie, ktoré môžu byť šírené v rámci týchto služieb. Používatelia môžu naďalej slobodne nahrávať obsah, ktorý chcú. Ide jednoducho o to, že vo všetkých prípadoch, keď je nahrávaný obsah chránený autorským právom, musia poskytovatelia získať súhlas dotknutých nositeľov práv, lebo v opačnom prípade budú *ex post* niesť zodpovednosť.

77. Rovnako ako žalobkyňa sa domnievam, že napadnuté ustanovenia skutočne predstavujú „zásah" do slobody prejavu používateľov služieb zdieľania. Hneď na začiatok však musím uviesť terminologické spresnenie. Je pravda, že výraz „cenzúra" má viacero významov. Z pripomienok žalobkyne však jasne vyplýva, že pod týmto výrazom myslí predchádzajúcu kontrolu informácií pred ich šírením. V tejto súvislosti sú úvahy Parlamentu, Rady a španielskej vlády, podľa ktorých pojem „cenzúra" nie je v prejednávanej veci relevantný z dôvodu, že z článku 17 smernice 2019/790 nevyplýva nijaká „politická alebo morálna" kontrola informácií sprístupňovaných na internete v rámci služieb zdieľania, podľa môjho názoru mimo témy. Aby som zabránil ďalšiemu zmätku, budem v tejto časti používať len výrazy „preventívne opatrenia" a „predbežné obmedzenia".

78. Po tomto spresnení chcem uviesť, že článok 17 smernice 2019/790 nestanovuje len to, ako tvrdí Rada, že poskytovatelia služieb zdieľania musia získať povolenie pre chránený obsah sprístupňovaný na internete používateľmi svojich služieb, lebo v opačnom prípade nesú priamu zodpovednosť. Ako som vysvetlil v predchádzajúcej časti, napadnuté ustanovenia stanovujú aj to, že poskytovatelia sú od tejto zodpovednosti oslobodení, ak vynaložia „najlepšiu snahu" na to, aby *predišli* nahrávaniu obsahu, ktorý kopíruje diela a iné predmety ochrany určené nositeľmi práv, zo strany používateľov. Poskytovatelia teda musia vykonávať preventívne filtrovanie a blokovanie dotknutého obsahu.

[85] Pokiaľ viem, jedinými názormi, informáciami alebo myšlienkami, ktoré sú automaticky vylúčené z ochrany poskytovanej článkom 10 EDĽP, sú nenávistné prejavy, keďže sú nezlučiteľné s hodnotami a zárukami presadzovanými týmto dohovorom (pozri najmä rozsudok ESĽP Gunduz v. Turecko, CE:ECHR:2003:1204JUD003507197, bod 41).

[86] Pozri najmä rozsudky ESĽP Neij a i. v. Švédsko, s. 10 a 12, ako aj Ashby Donald a i. v. Francúzsko, body 35 a 44. Pozri tiež SMITH, G.: Copyright and freedom of expression in the online world. In: *Journal of Intellectual Property Law & practice*. 2010, zv. 5, č. 2, s. 88 až 95, ako aj MICHAUX, B.: Chapitre 13. Diffusion du savoir. Droit d'auteur et Internet. In: VAN ENIS, Q. (ved.): *L'Europe des droits de l'homme à l'heure d'Internet*. Bruylant, 2019, s. 491 až 526. Pozri tiež bod 117 nižšie.

79. Ako však tvrdí žalobkyňa, filtrovanie svojou podstatou predstavuje „preventívne opatrenie“ na kontrolu informácií šírených v rámci týchto služieb a blokovacie opatrenia, ktoré z neho môžu vyplynúť, predstavujú „predbežné obmedzenia“ v zmysle judikatúry ESĽP, ktorá sa týka článku 10 EDĽP: [87] nie na účely *potrestania*, ale na účely *predchádzania* prípadným porušeniam autorského práva sa kontrolujú informácie, ktoré chcú používatelia sprístupniť na internete, a tie z nich, ktoré by mohli predstavovať také porušenie, sú obmedzené ešte *pred svojím šírením*. [88]

80. V týchto situáciách teda na rozdiel od tvrdení Rady používatelia nemôžu „slobodne“ sprístupňovať na internete v rámci služieb zdieľania obsah, aký chcú. Filtrovacie a blokovacie opatrenia zavedené poskytovateľmi obmedzia obsah, ktorý môžu nahrávať. Z toho vyplýva „zásah“ do výkonu slobodného šírenia informácií zo strany používateľov. Filtrovanie a blokovanie obsahu pred jeho šírením má okrem toho za následok „zásah“ do slobodného prijímania informácií verejnosťou. [89]

81. Parlament a Rada odpovedajú, že poskytovatelia služieb zdieľania si môžu ako súkromné hospodárske subjekty slobodne vybrať informácie, ktoré chcú mať šírené v rámci svojich služieb, a teda rozhodnúť o filtrovaní a blokovaní obsahu. Aj keby to predstavovalo „zásah“ do slobody prejavu používateľov, v každom prípade by tento zásah nebol pripísateľný normotvorcovi Únie.

82. V tomto tvrdení sú podľa môjho názoru spojené dve situácie. Je pravda, že poskytovatelia služieb zdieľania môžu v rámci slobody podnikania a zmluvnej slobody, ktoré im zaručuje článok 16 Charty, v podmienkach používania svojich služieb alebo v „normách spoločenstva“ vymedziť svoju politiku v oblasti obsahu a z vlastnej iniciatívy vykonávať určitú „samoreguláciu“ tým, že budú filtrovať a blokovať obsah, ktorý bude podľa nich v rozpore s týmito pravidlami. V takom prípade nejde o „zasahovanie orgánov verejnej moci“ do slobody prejavu používateľov v zmysle článku 10 EDĽP a článku 11 Charty. [90]

87 Pozri rozsudky ESĽP z 18. decembra 2012, Ahmet Yildirim v. Turecko, CE:ECHR:2012:1218JUD000311110 (ďalej len „rozsudok ESĽP Ahmet Yildirim v. Turecko“), bod 55; z 23. júna 2020, Vladimir Kharitonov v. Rusko, CE:ECHR:2020:0623JUD001079514, bod 36, ako aj z 30. apríla 2019, Kablis v. Rusko, CE:ECHR:2019:0430JUD004831016 (ďalej len „rozsudok ESĽP Kablis v. Rusko“), bod 90.

88 Pozri analogicky rozsudky Scarlet Extended (body 29, 36, 37 a 40), ako aj SABAM (body 26, 35, 37 a 38). Proti tomu možno postaviť „represívne“ opatrenia, ktoré existovali doteraz a medzi ktoré patrí odstránenie *informácie, ktorá už bola sprístupnená na internete*, na základe oznámenia alebo súdneho príkazu, pričom nezákonná povaha tejto informácie je zjavná a/alebo konštatovaná súdom.

89 Pozri analogicky rozsudky ESĽP Ahmet Yildirim v. Turecko, bod 55, ako aj z 23. júna 2020, Vladimir Kharitonov v. Rusko, CE:ECHR:2020:0623JUD001079514, bod 36 (pokiaľ ide o opatrenia na blokovanie internetových stránok), ako aj návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Cruz Villalón vo veci Scarlet Extended (C-70/10, EU:C:2011:255, bod 85). Skutočnosť, že ako podobne vysvetlím neskôr, zablokovaný obsah bude môcť byť v prípade potreby opätovne sprístupnený na internete, ak dotknutí používatelia v rámci mechanizmu sťažností upraveného v článku 17 ods. 9 smernice 2019/790 preukážu, že neporušuje autorské práva, podľa môjho názoru nemôže spochybniť toto konštatovanie „zásahu“. To isté platí pre otázku, či toto filtrovanie je alebo nie je presne zacielené na nezákonný obsah. Naopak, tieto skutočnosti budú posudzované v rámci skúmania primeranosti tohto zásahu.

90 V takom prípade treba v súvislosti s touto slobodou odpovedať na otázku, v akom rozsahu vzhľadom na význam, ktorý nadobudli tieto služby – ktoré sa stali základnou infraštruktúrou na výkon slobodného šírenia informácií na internete (pozri bod 103 nižšie) –, musia ich poskytovatelia dodržiavať základné práva používateľov a v akom rozsahu musia orgány verejnej moci na základe „pozitívnych povinností“, ktoré im vyplývajú z týchto článkov, prijímať „pozitívne ochranné opatrenia“, ktoré zaručujú skutočný výkon tejto slobody vo vzťahoch medzi používateľmi a poskytovateľmi služieb zdieľania. V prejednávanej veci nie je potrebné odpovedať na tieto otázky. Pokiaľ ide o „pozitívne povinnosti“ plynúce z článku 10 EDĽP, pozri najmä rozsudky ESĽP zo 6. mája 2003, Appleby v. Spojené kráľovstvo, CE:ECHR:2003:0506JUD004430698, bod 39, a zo 16. decembra 2008, Khurshid Mustafa v. Švédsko, CE:ECHR:2008:1216JUD002388306, bod 31.

83. V prejednávanej veci však podľa mňa nejde o „samoreguláciu“ poskytovateľov služieb zdieľania. Bez ohľadu na to, či je zákaz nahrávania obsahu porušujúceho práva uvedený v ich všeobecných podmienkach používania alebo v ich „normách spoločenstva“, sa filtrovanie a blokovanie obsahu uskutočňuje s cieľom vyhovieť napadnutým ustanoveniam. [91]

84. Domnievam sa preto, že „zásah“ do slobody prejavu používateľov je skutočne možné pripísať normotvorcovi Únie. Je totiž jeho iniciátorom. Samotný Parlament a Rada napokon uznávajú, že cieľom napadnutých ustanovení je v podstate preniesť na poskytovateľov služieb zdieľania bremeno kontroly porušení autorského práva, ku ktorým dôjde v rámci týchto služieb. Normotvorca určitým spôsobom preniesol na týchto poskytovateľov úlohu kontrolovať správne uplatňovanie autorských práv v digitálnom prostredí. Normotvorca však nemôže takto preniesť povinnosť a zároveň odmietnuť akúkoľvek zodpovednosť voči týmto poskytovateľom za zásahy do základných práv používateľov, ktorá z toho vyplýva. [92]

85. Toto moje presvedčenie nie je oslabené tvrdením Rady, podľa ktorého napadnuté ustanovenia „nenútia“ poskytovateľov služieb zdieľania uskutočňovať filtrovanie a blokovanie obsahu, ktorý sprístupňujú na internete používatelia ich služieb, z dôvodu, že článok 17 ods. 4 smernice 2019/790 *stricto sensu* neukladá týmto poskytovateľom nijakú „povinnosť“, ale stanovuje len mechanizmus oslobodenia od zodpovednosti, ktorý majú „možnosť“ použiť, ak nezískajú súhlas nositeľov práv.

86. Ja sa totiž domnievam, že pri posudzovaní zlučiteľnosti článku 17 smernice 2019/790 s článkom 11 Charty netreba brať do úvahy len jeho znenie, ale aj jeho konkrétne účinky. Vzhľadom na to, že *na jednej strane* poskytovatelia služieb zdieľania nebudú môcť získať súhlas nositeľov práv pre určitý počet diel a iných predmetov ochrany, [93] zatiaľ čo *na druhej strane* používatelia by potenciálne napriek tomu mohli sprístupňovať na internete množstvo obsahu, ktorý kopíruje dotknuté predmety ochrany, však použitie mechanizmu zbavenia zodpovednosti upraveného v článku 17 ods. 4 smernice 2019/790 nebude pre týchto poskytovateľov „možnosťou“, ale nevyhnutnosťou, pokiaľ nebudú chcieť znášať neprimerané riziko zodpovednosti. V mnohých prípadoch tak podmienky oslobodenia od zodpovednosti stanovené v napadnutých ustanoveniach budú v praxi pre poskytovateľov predstavovať skutočné *povinnosti*. Okrem toho chcem poukázať na to, že samotný odsek 5 článku 17 odkazuje na „*povinnosti* [poskytovateľov služieb zdieľania] podľa odseku 4“ (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

91 Pozri analogicky rozsudok ESĽP z 28. júna 2001, VgT Verein gegen Tierfabriken v. Švajčiarsko, CE:ECHR:2001:0628JUD002469994, body 44 až 47. ESĽP v uvedenej veci rozhodol, že odmietnutie odvysielať televízny spot natočený združením na ochranu zvierat zo strany súkromnej televíznej stanice predstavuje „zásah“ do slobody prejavu tohto združenia *pripísateľný žalovanému štátu*, keďže dôvodom tohto odmietnutia bolo úsilie o dodržanie vnútroštátnej právnej úpravy v oblasti rozhlasu a televízie, ktorá zakazovala politickú propagandu. Na rozdiel od Poľskej republiky si preto nemyslím, že teória „pozitívnych povinností“ je v prejednávanej veci relevantná. Tento bod v každom prípade nie je pri uvažovaní rozhodujúci. ESĽP v tomto smere opakovane rozhodol, že „hranicu medzi pozitívnymi povinnosťami a negatívnymi povinnosťami štátu na základe [EDĽP] nie je možné… presne vymedziť“ a že v jednom i druhom prípade sa v podstate uplatnia rovnaké zásady (pozri najmä rozsudok ESĽP z 13. júla 2012, Mouvement Raëlien Suisse v. Švajčiarsko, CE:ECHR:2011:0113JUD001635406, bod 50, ako aj citovaná judikatúra).

92 Pozri analogicky rozsudok ESĽP z 25. marca 1993, Costello-Roberts v. Spojené kráľovstvo, CE:ECHR:1993:0325JUD001313487, bod 27: „Štát sa nemôže zbaviť zodpovednosti tým, že svoje povinnosti prenesie na súkromné subjekty alebo jednotlivcov.“

93 Pozri poznámku pod čiarou 45 vyššie.

87. Na to, aby boli dotknuté hospodárske subjekty donútené vykonávať preventívne filtrovanie obsahu svojich používateľov, je taký mechanizmus zodpovednosti/oslobodenia od zodpovednosti podľa môjho názoru rovnako účinný ako priama povinnosť. Ako som uviedol v bode 62 vyššie, normotvorca Únie v tomto smere len zmenil metodiku. Tieto odlišné metódy však *vyvolávajú rovnaké účinky a* z tohto dôvodu ich treba posudzovať rovnako z hľadiska základných práv. [94]

3. O zlučiteľnosti tohto obmedzenia s Chartou

88. Z predchádzajúcej časti vyplýva, že ako tvrdí Poľská republika, napadnuté ustanovenia znamenajú obmedzenie výkonu práva na slobodu prejavu, ktoré zaručuje článok 11 Charty.

89. Sloboda prejavu však nie je absolútnou výsadou. V súlade s článkom 52 ods. 1 Charty sú obmedzenia výkonu tejto slobody prípustné, pokiaľ sú po prvé „ustanovené zákonom“, po druhé rešpektujú „podstatu“ tejto slobody a po tretie rešpektujú zásadu proporcionality.

90. Podobne z článku 10 ods. 2 EDĽP a zo súvisiacej judikatúry ESĽP vyplýva, že zásah do slobody prejavu je prípustný, pokiaľ ho po prvé „stanovuje zákon“, po druhé sleduje jeden alebo viacero legitímnych cieľov vymedzených v tomto odseku 2 a po tretie je „nevyhnutn[ý] v demokratickej spoločnosti“. [95] Formulácia týchto podmienok sa síce čiastočne líši od podmienok stanovených v článku 52 ods. 1 Charty, opäť však treba vychádzať z toho, že majú rovnaký význam alebo prinajmenšom rovnakú pôsobnosť. [96]

91. V nasledujúcich častiach teda preskúmam dodržanie troch podmienok stanovených v článku 52 ods. 1 Charty, pričom ich budem vykladať z hľadiska príslušnej judikatúry ESĽP. V rámci toho vysvetlím, prečo je predmetné obmedzenie „ustanovené zákonom“ [časť a)], prečo rešpektuje „podstatu“ práva na slobodu prejavu [časť b)] a prečo pri správnom výklade článku 17 smernice 2019/790 rešpektuje zásadu proporcionality [časť c)].

a) Predmetné obmedzenie je „ustanovené zákonom“

92. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora požiadavka, aby každé obmedzenie výkonu základných práv bolo „ustanovené zákonom“ v zmysle článku 52 ods. 1 Charty vykladaného z hľadiska judikatúry ESĽP, ktorá sa týka rovnocennej podmienky podľa článku 10 ods. 2 EDĽP, znamená nielen to, že toto obmedzenie musí mať právny základ („existencia zákona“), ale aj to, že tento právny základ musí vykazovať určité znaky prístupnosti a predvídateľnosti („kvalita zákona“). [97]

[94] Na záver uvediem, že samotná skutočnosť, že poskytovatelia služieb zdieľania sú nepriamo nútení takto monitorovať svoje služby, predstavuje „zásah“ normotvorcu Únie do slobody prejavu *týchto poskytovateľov*. Keďže totiž poskytujú každému prostriedky, pomocou ktorých môže prijímať alebo šíriť informácie, ich činnosť patrí do pôsobnosti článku 11 Charty a článku 10 EDĽP. Pozri analogicky rozsudky ESĽP Neij a i. v. Švédsko, s. 9 a 10; z 2. februára 2016, Magyar Tartalomzolgáltatók Egyesület a Index.hu zrt v. Maďarsko, CE:ECHR:2016:0202JUD002294713, bod 45, ako aj zo 4. júna 2020, Jezior v. Poľsko, CE:ECHR:2020:0604JUD003195511, bod 41.

[95] Pozri najmä rozsudky ESĽP zo 14. marca 2002, Gaweda v. Poľsko, CE:ECHR:2002:0314JUD002622995, bod 37; Ahmet Yildirim v. Turecko, bod 56, ako aj z 23. júna 2020, Vladimir Kharitonov v. Rusko, CE:ECHR:2020:0623JUD001079514, bod 36.

[96] Pozri bod 71 vyššie. Okrem toho podľa článku 53 Charty nemôže byť úroveň ochrany, ktorú poskytuje tento právny nástroj, nikdy nižšia než úroveň ochrany, ktorú zaručuje EDĽP. Na tento účel musí Súdny dvor uplatniť taký výklad podmienok stanovených v článku 52 ods. 1 Charty, ktorý je prinajmenšom rovnako reštriktívny ako výklad podmienok uvedených v článku 10 ods. 2 EDĽP zo strany ESĽP.

[97] Pozri najmä rozsudok zo 17. decembra 2015, WebMindLicenses (C-419/14, EU:C:2015:832, bod 81), stanovisko 1/15 (Dohoda o PNR EÚ-Kanada) z 26. júla 2017 (EU:C:2017:592, bod 146), ako aj návrhy, ktoré som predniesol vo veci Facebook Ireland a Schrems (C-311/18, EU:C:2019:1145, bod 263).

93. V prejednávanej veci má predmetné obmedzenie *na jednej strane* zjavný právny základ, lebo vyplýva z ustanovení prijatých normotvorcom Únie.

94. *Na druhej strane*, pokiaľ ide o „kvalitu“ tohto právneho základu, pripomínam, že podľa judikatúry Súdneho dvora [98] a ESĽP [99] právny základ stanovujúci obmedzenie výkonu základného práva musí byť dostatočne prístupný a jeho účinky musia byť predvídateľné, t. j. musí byť formulovaný dostatočne jasne a presne, aby dotknuté osoby mohli v prípade potreby na základe informovaného poradenstva prispôsobiť svoje správanie.

95. Ja sa však domnievam, že napadnuté ustanovenia sú dostatočne jasné a presné na to, aby spĺňali túto normu. Iste, definícia „poskytovateľa online služieb zdieľania obsahu“ v článku 2 bode 6 smernice 2019/790 a napadnuté ustanovenia obsahujú viacero otvorených výrazov – „veľký objem diel chránených autorským právom alebo iné predmety ochrany“, „najlepšiu snahu“, „vysokými normami odbornej starostlivosti v sektore“ atď. –, ktoré vyvolávajú určitú mieru neistoty, pokiaľ ide o dotknuté hospodárske subjekty a povinnosti, ktoré sú im uložené v každej situácii. Podľa vysvetlení Parlamentu a Rady však má použitie týchto výrazov zaručiť, že uvedené ustanovenia bude možné prispôsobiť rôznym typom hospodárskych subjektov a situácií, ako aj vývoju postupov a technológií, a teda že odolajú skúške času. Podľa judikatúry ESĽP sa však normotvorca Únie môže bez porušenia požiadavky „predvídateľnosti“ rozhodnúť, že predpisy, ktoré prijíma, budú poskytovať určitú flexibilitu, a nie absolútnu právnu istotu. [100] Okrem toho objasnenia uvedené v týchto návrhoch, ako aj objasnenia, ktoré Súdny dvor uvedie v rozsudku, ktorý vydá, a v budúcich rozhodnutiach, prispejú k spresneniu týchto výrazov a k rozptýleniu pochybností, ktoré sú s nimi spojené – čo je tiež v súlade s požiadavkou „predvídateľnosti“. [101]

96. Chcem však poukázať na to, že Súdny dvor [102] a ESĽP [103] spájajú s požiadavkou „predvídateľnosti“ aj to, či právny základ, z ktorého zásah vyplýva, obsahuje dostatočné záruky proti riziku svojvoľného alebo nezákonného porušovania základných práv (v súlade so zásadou „prednosti práva“). Žalobkyňa v prejednávanej veci tento aspekt popiera.

97. Otázka, či napadnuté ustanovenia obsahujú dostatočné záruky na ochranu slobody prejavu používateľov služieb zdieľania proti nadmerným alebo svojvoľným opatreniam filtrovania a blokovania, však súvisí aj s *primeranosťou* obmedzenia, ktoré vyplýva z týchto ustanovení. [104] Aby som sa teda vyhol opakovaniu, touto otázkou sa budem zaoberať v rámci skúmania podmienky súvisiacej s dodržiavaním zásady proporcionality. [105]

98 Pozri najmä rozsudok zo 17. decembra 2015, WebMindLicenses (C-419/14, EU:C:2015:832, bod 81).

99 Pozri najmä rozsudky ESĽP z 26. apríla 1979, Sunday Times v. Spojené kráľovstvo, CE:ECHR:1979:0426JUD000653874, bod 49; zo 14. marca 2002, Gaweda v. Poľsko, CE:ECHR:2002:0314JUD002622995, bod 39, ako aj z 23. júna 2020, Vladimir Kharitonov v. Rusko, CE:ECHR:2020:0623JUD001079514, bod 37.

100 V tomto zmysle ESĽP opakovane rozhodol, že „s istotou, hoci aj žiaducou, je často spojená prílišná strnulosť; právo však musí byť schopné prispôsobiť sa zmene situácie. V mnohých zákonoch sú tak v dôsledku sily vecí použité viac či menej vágne formulácie, ktorých výklad a uplatňovanie závisia od praxe“. Pozri najmä rozsudok ESĽP zo 16. júna 2015, Delfi AS v. Estónsko, CE:ECHR:2015:0616JUD006456909 (ďalej len „rozsudok ESĽP Delfi AS v. Estónsko“), bod 121, ako aj citovanú judikatúru.

101 Samotná skutočnosť, že v prejednávanej veci účastníci a vedľajší účastníci konania presadzujú odlišný výklad článku 17 smernice 2019/790 (pozri body 168 a 170 nižšie), neznamená, že podmienka „predvídateľnosti“ nie je splnená (pozri najmä rozsudok ESĽP zo 17. februára 2004, Gorzelik a i. v. Poľsko, CE:ECHR:2004:0217JUD004415898, bod 65). Súdny dvor bude musieť objasniť správny výklad tohto ustanovenia.

102 Pozri najmä rozsudok zo 17. decembra 2015, WebMindLicenses (C-419/14, EU:C:2015:832, bod 81).

103 Pozri najmä rozsudky ESĽP, Ahmet Yildirim v. Turecko, body 59 a 64, ako aj z 23. júna 2020, Vladimir Kharitonov v. Rusko, CE:ECHR:2020:0623JUD001079514, bod 37.

104 Pozri analogicky rozsudok zo 6. októbra 2020, La Quadrature du Net a i. (C-511/18, C-512/18 a C-520/18, EU:C:2020:791, bod 132).

105 Pozri bod 128 a nasl. nižšie.

b) Predmetné obmedzenie rešpektuje „podstatu“ práva na slobodu prejavu

98. Treba pripomenúť, že požiadavka stanovená v článku 52 ods. 1 Charty, podľa ktorej každé obmedzenie výkonu práv alebo slobôd zaručených týmto právnym nástrojom musí „rešpektovať podstatu týchto práv alebo slobôd“, znamená, že keď určité opatrenie narušuje túto „podstatu“, nemôže byť odôvodnené. Opatrenie sa potom považuje za odporujúce Charte, a pokiaľ ide o akt Únie, musí byť zrušený alebo vyhlásený za neplatný, pričom nie je potrebné skúmať podmienku súvisiacu s dodržiavaním zásady proporcionality. [106]

99. Normotvorca Únie totiž môže obmedziť výkon určitých základných práv vo všeobecnom záujme, aby chránil iné práva a záujmy. Môže to urobiť predovšetkým s cieľom chrániť iné základné právo. V rámci toho má určitú mieru voľnej úvahy, aby zvážil a dosiahol „primeranú rovnováhu“ medzi jednotlivými dotknutými právami a záujmami. [107] Táto voľná úvaha však má absolútne obmedzenie. „Podstata“ základného práva predstavuje „nedotknuteľné jadro“, do ktorého nie je možný nijaký zásah. Nijaký cieľ, nech by bol akokoľvek legitímny, teda neodôvodňuje určité zásahy – mimoriadne závažné – do základných práv. Inými slovami, účel nesvätí akékoľvek prostriedky.

100. V prejednávanej veci sa Poľská republika domnieva, že napadnuté ustanovenia narušujú „podstatu“ práva na slobodu prejavu. Preventívne monitorovanie obsahu sprístupňovaného na internete používateľmi, ktoré musia podľa týchto ustanovení vykonávať poskytovatelia služieb zdieľania, totiž spochybňuje toto právo ako také, lebo znamená zasahovanie do tohto obsahu a jeho prípadné zablokovanie ešte pred jeho šírením.

101. S týmto názorom rovnako ako žalovaní a vedľajší účastníci konania nesúhlasím.

102. Je pravda, že preventívne opatrenia v oblasti kontroly informácií sa vo všeobecnosti považujú za mimoriadne závažné zásahy do slobody prejavu [108] z dôvodu excesov, ktoré z nich môžu vyplynúť. Tieto preventívne opatrenia demokratická spoločnosť v zásade odmieta z dôvodu, že obmedzením určitých informácií ešte pred ich šírením bránia verejnej diskusii o obsahu, čím zbavujú slobodu prejavu samotnej funkcie vektora pluralizmu. [109] Ako zdôrazňuje žalobkyňa, z týchto dôvodov ústavy mnohých členských štátov zakazujú všeobecnú predchádzajúcu kontrolu informácií.

103. Tieto úvahy sú plne relevantné v súvislosti s internetom. Ako tvrdí žalobkyňa, táto sieť má osobitný význam pre slobodu prijímať alebo šíriť informácie alebo myšlienky. [110] Konkrétnejšie to platí pre veľké platformy a sociálne siete, ktoré tým, že komukoľvek umožňujú zverejniť na internete želaný obsah, ku ktorému má verejnosť prístup, predstavujú „bezprecedentné“ nástroje

106 Pozri návrhy, ktoré som predniesol vo veci Facebook Ireland a Schrems (C-311/18, EU:C:2019:1145, bod 272).

107 Pozri body 117 a 129 nižšie.

108 Pozri najmä rozsudky ESĽP z 26. novembra 1991, Observer a Guardian v. Spojené kráľovstvo, CE:ECHR:1991:1126JUD001358588, bod 60; zo 14. marca 2002, Gaweda v. Poľsko, CE:ECHR:2002:0314JUD002622995, bod 35, ako aj Ahmet Yildirim v. Turecko, bod 64 a citované odkazy.

109 Pripomínam, že z tohto dôvodu je sloboda prejavu základom každej demokratickej spoločnosti. Pozri najmä rozsudok z 23. apríla 2020, Associazione Avvocatura per i diritti LGBTI (C-507/18, EU:C:2020:289, bod 48 a citovaná judikatúra), a rozsudky ESĽP zo 7. decembra 1976, Handyside, CE:ECHR:1976:1207JUD000549372, bod 49, ako aj z 26. novembra 1991, Observer a Guardian v. Spojené kráľovstvo, CE:ECHR:1991:1126JUD001358588, bod 59.

110 Pozri na jednej strane rozsudok z 8. septembra 2016, GS Media (C-160/15, EU:C:2016:644, bod 45). Pozri na druhej strane rozsudky ESĽP z 10. marca 2009, Times Newspapers Ltd v. Spojené kráľovstvo, CE:ECHR:2009:0310JUD000300203, bod 27; Ahmet Yildirim v. Turecko, body 48 a 54, ako aj z 1. decembra 2015, Cengiz a i. v. Turecko, CE:ECHR:2015:1201JUD004822610, body 49 a 52.

na výkon tejto slobody.[111] Tieto platformy sa tak podieľajú na určitej „demokratizácii" produkcie informácií, a hoci ich spravujú súkromní prevádzkovatelia, stali sa *de facto* základnou infraštruktúrou prejavu na internete.[112] Za súčasného stavu komunikačných prostriedkov tak právo na slobodu prejavu znamená osobitne slobodu prístupu k týmto platformám a slobodu vyjadrovať sa v ich rámci v zásade bez zasahovania orgánov verejnej moci.[113]

104. Keby však tieto orgány priamo alebo nepriamo[114] uložili poskytovateľom-sprostredkovateľom, ktorí ovládajú tieto infraštruktúry prejavu, všeobecnú povinnosť preventívneho monitorovania obsahu používateľov ich služieb s cieľom vyhľadávať akýkoľvek druh nezákonných, či dokonca len nežiaducich informácií, došlo by k spochybneniu slobody šírenia informácií ako takej. Podľa môjho názoru by teda bola dotknutá „podstata" práva na slobodu prejavu, ktoré zaručuje článok 11 Charty.

105. V tejto súvislosti má článok 15 smernice 2000/31 podľa môjho názoru zásadný význam. Toto ustanovenie stanovuje, že členské štáty neuložia poskytovateľom „všeobecnú povinnosť… aby monitorovali informácie, ktoré prenášajú alebo ktoré uložili", čím zabraňuje všeobecnému preventívnemu monitorovaniu informácií na internete, ktoré by vykonávali títo sprostredkovatelia. Zaručuje tým, že internet bude slobodným a otvoreným priestorom.[115]

106. Z tohto dôvodu mám tendenciu považovať zákaz stanovený v článku 15 za *všeobecnú zásadu* práva v oblasti internetu, lebo predstavuje konkretizáciu základnej slobody šírenia informácií v digitálnom prostredí.[116] Okrem toho chcem poukázať na to, že Súdny dvor už vo svojej judikatúre priblížil dodržiavanie tejto slobody a uvedený zákaz.[117] Idú totiž ruka v ruke. Podľa môjho názoru z toho vyplýva, že tento zákaz prekračuje rámec článku 15 a neplatí len pre členské štáty, ale aj pre normotvorcu Únie.

107. Na rozdiel od tvrdení žalobkyne však základné právo na slobodu prejavu, ktoré je konkretizované v zákaze „všeobecnej povinnosti monitorovania", nebráni všetkým druhom povinnosti monitorovania.

108. Ako totiž pripomína Komisia, Súdny dvor vo svojej judikatúre v oblasti súdnych príkazov, ktoré možno uložiť sprostredkovateľom na internete,[118] pripustil, že takému sprostredkovateľovi je možné prikázať, aby „predchádzal" niektorým porušeniam tým, že bude vykonávať určité

111 Pozri najmä rozsudky ESĽP z 1. decembra 2015, Cengiz a i. v. Turecko, CE:ECHR:2015:1201JUD004822610, body 51 a 52, ako aj Kablis v. Rusko, bod 81.

112 Pozri najmä odporúčanie Výboru ministrov členským štátom CM/rec(2018)2 o úlohe a zodpovednostiach internetových sprostredkovateľov, prijaté Výborom ministrov 7. marca 2018 na 1309. stretnutí zástupcov ministrov, ako aj BALKIN, J. M.: Old-School/New-School Speech Regulation. In: *Harvard Law Review*. Zv. 127, č. 8, 2014, s. 2296 až 2342, najmä s. 2304.

113 Pozri rozhodnutie Conseil constitutionnel (Ústavná rada, Francúzsko) č. 2020-801 DC z 18. júna 2020, „Zákon na boj proti nenávistnému obsahu na internete, bod 4.

114 T. j. prostredníctvom mechanizmu oslobodenia od zodpovednosti, ako je to v prejednávanej veci (pozri bod 62 vyššie).

115 Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Poiares Maduro v spojených veciach Google Francúzsko a Google (C-236/08 až C-238/08, EU:C:2009:569, body 142 a 143). Pozri tiež odporúčanie Výboru ministrov členským štátom CM/Rec(2007)16 o opatreniach na podporu internetu ako verejnej služby, prijaté Výborom ministrov 7. novembra 2007 na 1010. stretnutí zástupcov ministrov, príloha, časť III písm. a), ako aj odporúčanie CM/Rec(2018)2 o úlohe a zodpovednostiach internetových sprostredkovateľov, príloha, bod 1.3.5.

116 Pozri v tomto zmysle SMITH, G.: Time to speak up for Article 15. In: *Blog Cyberleagle*. 21. máj 2017 (dostupný na adrese https://www.cyberleagle.com/2017/05/time-to-speak-up-for-article-15.html).

117 Pozri rozsudky Scarlet Extended (body 40 a 52) a SABAM (body 38 a 50).

118 Súdny dvor opakovane rozhodol, že vnútroštátna právna úprava vymedzujúca podmienky takých súdnych príkazov, ako aj jej uplatňovanie vnútroštátnymi súdmi musí byť v súlade so zákazom „všeobecnej povinnosti monitorovania", ktorý stanovuje článok 15 smernice 2000/31. Pozri najmä rozsudky Scarlet Extended (body 32 až 35) a SABAM (body 30 až 33).

cielené monitorovanie svojej služby.[119] Súdny dvor tak odlíšil „všeobecnú“ povinnosť monitorovať od povinnosti, ktorá sa uplatní v „špecifických“ prípadoch.[120] Podobne ESĽP nepovažuje preventívne opatrenia v oblasti kontroly informácií vrátane povinnosti blokovania samy osebe za nezlučiteľné s článkom 10 EDĽP, pokiaľ sú súčasťou špecifického rámca.[121] Uvedený súd dokonca v rozsudku Delfi AS v. Estónsko pripustil, že od niektorých sprostredkovateľov možno očakávať, že budú aktívne monitorovať svoje služby a vyhľadávať určité druhy nezákonných informácií.[122]

109. Žalobkyňa odpovedá, že práve povinnosť monitorovania uložená poskytovateľom služieb zdieľania napadnutými ustanoveniami je „všeobecná“. Na „zabezpečenie nedostupnosti“ diel a iných predmetov ochrany určených nositeľmi práv a aby „predišli ich budúcemu nahrávaniu“ v rámci svojich služieb, totiž títo poskytovatelia musia v praxi filtrovať všetok obsah nahrávaný všetkými používateľmi.

110. Rovnako ako žalovaní a vedľajší účastníci konania sa však domnievam, že tieto ustanovenia v skutočnosti ukladajú „špecifickú“ povinnosť monitorovať.[123] Napriek tomu musím uznať, že v judikatúre Súdneho dvora[124] nastal prednedávnom vývoj, pokiaľ ide o kritérium na rozlíšenie „všeobecného“ od „špecifického“.

111. *Na začiatku* sa zdalo, že Súdny dvor pripisuje váhu množstvu informácií, ktoré treba monitorovať. V rozsudku L'Oréal a i.[125] Súdny dvor rozhodol, že prevádzkovateľ internetového obchodu nemôže byť nútený „aktívn[e] monitorova[ť] všetk[y] údaj[e] každého z jeho klientov, aby sa zabránilo akýmkoľvek budúcim porušeniam práv duševného vlastníctva“. V rozsudku Scarlet Extended uviedol, že poskytovateľ prístupu na internet nemôže byť prostredníctvom súdneho príkazu nútený zaviesť systém filtrovania, ktorý sa uplatní na „cel[ú] elektronick[ú] komunikáci[u] prebiehajúc[u] v rámci jeho služieb“, a teda „na všetkých jeho zákazníkov“, s cieľom „identifikovať v sieti tohto poskytovateľa obeh elektronických súborov obsahujúcich hudobné, kinematografické alebo audiovizuálne dielo, o ktorom navrhovateľ tvrdí, že k nemu má práva duševného vlastníctva, s cieľom blokovať prenos súborov, ktorých výmena porušuje autorské právo“.[126] V rozsudku SABAM[127] Súdny dvor použil rovnaké uvažovanie v súvislosti s povinnosťou prevádzkovateľa platformy sociálnej siete zaviesť podobný systém filtrovania. Nakoniec v rozsudku Mc Fadden[128] konštatoval, že prevádzkovateľovi miestnej bezdrôtovej siete

[119] Pozri odôvodnenie 45 a článok 14 ods. 3 smernice 2000/31.

[120] Pozri odôvodnenie 47 smernice 2000/31 („členské štáty nemôžu uložiť povinnosť monitorovať poskytovateľov služieb… to sa netýka povinností monitorovať v špecifickom prípade…“).

[121] Pozri rozsudky ESĽP Ahmet Yildirim v. Turecko, bod 64; z 1. decembra 2015, Cengiz a i. v. Turecko, CE:ECHR:2015:1201JUD004822610, bod 62, ako aj Kablis v. Rusko, bod 97.

[122] Pozri bod 138 nižšie.

[123] Pozri v tomto zmysle GRISSE, K., c. d., s. 897; SPINDLER, G.: The liability system of Art. 17 DSMD and national implementation – Contravening prohibition of general monitoring duties?. In: *JIPITEC*. Zv. 10, 2020, s. 350 a 353 až 359, ako aj CABAY, J.: Lecture prospective de l'article 17 de la directive sur le droit d'auteur dans le marché unique numérique: Vers une obligation de filtrage limitée par la CJUE, garante du „juste équilibre“. In: SCHULTHESS, DE WERRA, J., BENHAMOU, Y. (ed.): *Propriété intellectuelle à l'ère du big data et de la blockchain*. Genève, 2021, s. 225 až 237.

[124] Rád by som spresnil, že na rozdiel od tvrdení Parlamentu je táto judikatúra relevantná v prejednávanej veci napriek tomu, že sa týka súdnych príkazov uložených vnútroštátnymi súdmi, a nie aktu prijatého normotvorcom Únie. Pojem „všeobecná povinnosť monitorovania“ je totiž potrebné vykladať rovnako bez ohľadu na pôvod takej povinnosti [pozri v tomto zmysle návrhy, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando (poznámku pod čiarou 104)].

[125] Rozsudok z 12. júla 2011 (C-324/09, EU:C:2011:474, bod 139).

[126] Rozsudok Scarlet Extended (body 29 a 38 až 40). Súdny dvor podľa môjho chápania pripísal rozhodujúcu váhu tomu, že „takéto preventívne monitorovanie by vyžadovalo aktívne sledovanie *celej elektronickej komunikácie uskutočňovanej v sieti* dotknutého [poskytovateľa prístupu na internet], a preto by zahŕňalo *všetky prenášané informácie a všetkých zákazníkov využívajúcich túto sieť*“ (bod 39) (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

[127] Pozri body 35 až 38 tohto rozsudku.

[128] Rozsudok z 15. septembra 2016 (C-484/14, EU:C:2016:689, body 25 a 88).

nie je možné uložiť povinnosť vykonávať dohľad nad „všetkými prenášanými informáciami“ prostredníctvom tejto siete, aj keď išlo o rozmnoženiny jediného hudobného diela určeného nositeľom práv.[129]

112. *Teraz* sa zdá, že Súdny dvor pripisuje váhu presnosti predmetu vyhľadávania. V tomto smere v rozsudku Glawischnig-Piesczek,[130] ktorý sa týkal oblasti hanlivých vyjadrení, Súdny dvor konštatoval, že povinnosť prevádzkovateľa sociálnej siete monitorovať všetky informácie sprístupnené v tejto sieti[131] treba považovať za „špecifickú“ z dôvodu, že ide o vyhľadávanie a blokovanie „konkrétnej“ hanlivej informácie,[132] že poskytovateľ nemal povinnosť vykonať „samostatné posúdenie“ zákonnosti filtrovaných informácií a že, naopak, mohol „využiť automatizované technické prostriedky a vyhľadávače“.[133]

113. Tento vývoj judikatúry Súdneho dvora[134] je podľa môjho názoru opodstatnený. Jeho hranice spresním neskôr,[135] ale na tomto mieste uvediem, že keby sa povinnosť monitorovania považovala za „všeobecnú“, ak *de facto* núti poskytovateľa-sprostredkovateľa filtrovať pomocou informatických nástrojov všetky informácie sprístupňované na internete používateľmi jeho služby, hoci ide o vyhľadávanie špecifických porušení, bolo by to poľutovaniahodné ignorovanie technologického vývoja, ktorý umožňuje také filtrovanie, pričom normotvorca Únie by bol zbavený užitočného prostriedku v boji proti určitým typom nezákonného obsahu.

114. Je pravda, že ak chcú poskytovatelia služieb zdieľania v prejednávanej veci dosiahnuť ciele sledované napadnutými ustanoveniami, musia monitorovať všetok obsah, ktorý používatelia sprístupnia na internete. V rámci tohto obsahu však vyhľadávajú „konkrétne diela alebo iné predmety ochrany“, pre ktoré im nositelia práv vopred poskytli „relevantné a nevyhnutné informácie“ [článok 17 ods. 4 písm. b) smernice 2019/790] alebo „dostatočne podložené oznámenie“ [písmeno c) tohto odseku 4]. V ďalšej časti týchto návrhov presnejšie vysvetlím, aký obsah je potrebné zablokovať.[136] V tomto štádiu skúmania však podľa mňa tieto prvky postačujú na preukázanie, že tieto ustanovenia skutočne nepriamo ukladajú „špecifickú“ povinnosť monitorovania, a na vylúčenie narušenia „podstaty“ práva na slobodu prejavu.[137]

115. Na záver chcem spresniť, že normotvorca Únie síce nemôže na sprostredkovateľov na internete preniesť povinnosť vykonávať všeobecné preventívne monitorovanie informácií, ktoré sú zdieľané alebo prenášané pomocou ich služieb, podľa môjho názoru však môže určitým

129 Bolo by možné vážne si položiť otázku, či napadnuté ustanovenia ukladajú „všeobecnú povinnosť monitorovania“ v zmysle tohto pojmu uvedeného v predmetných rozsudkoch. Predovšetkým zďaleka nie sú zjavné rozdiely medzi povinnosťami vyplývajúcimi z týchto ustanovení a systémom filtrovania, ktorý bol predmetom rozsudku Scarlet Extended. V tejto veci sa nositelia práv domáhali toho, aby bola sprostredkovateľovi uložená povinnosť „identifik[ovať] súbory obsahujúce diela, ku ktorým sú oprávnení nositelia práv duševného vlastníctva“ (bod 38 tohto rozsudku), a to konkrétne pomocou nástroja „Audible Magic“ [pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Cruz Villalón vo veci Scarlet Extended (C-70/10, EU:C:2011:255, body 21 a 24)]. Ide však o nástroj na rozpoznávanie pomocou „digitálneho odtlačku“, ktorý funguje na základe referenčných súborov poskytnutých nositeľmi práv a ktorý je napokon spomenutý v posúdení vplyvu (časť 3/3, s. 55).

130 Chcem spresniť, že uvedený rozsudok bol vydaný po podaní tejto žaloby.

131 Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci Glawischnig-Piesczek (C-18/18, EU:C:2019:458, body 25, 26 a 59).

132 Rozsudok Glawischnig-Piesczek (bod 35).

133 Rozsudok Glawischnig-Piesczek (bod 46).

134 Rád by som spresnil, že rozsudok Glawischnig-Piesczek sa síce týka práva v oblasti hanlivých vyjadrení, závery, ktoré z neho plynú, však túto oblasť prekračujú. Pojem „všeobecná povinnosť monitorovania“ sa totiž uplatňuje horizontálne bez ohľadu na typ porušenia, ktoré má sprostredkovateľ vyhľadávať. Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci Glawischnig-Piesczek (C-18/18, EU:C:2019:458, bod 43).

135 Pozri body 194 až 199 nižšie.

136 Pozri body 200 až 203 nižšie.

137 Napokon chcem poukázať na to, že normotvorca Únie opätovne potvrdil zákaz „všeobecnej povinnosti monitorovania“ v článku 17 ods. 8 smernice 2019/790 (pozri body 194 až 203 nižšie).

sprostredkovateľom na internete bez narušenia „podstaty“ slobody prejavu uložiť určité opatrenia aktívneho monitorovania v súvislosti s niektorými konkrétnymi nezákonnými informáciami. Navyše chcem poukázať na to, že článok 17 smernice 2019/790 v tomto smere nadväzuje na sériu oznámení a odporúčaní Komisie,[138] ako aj nových právnych predpisov,[139] ktoré majú v tomto zmysle docieliť, aby určití sprostredkovatelia – predovšetkým veľké „platformy“ – prispievali k boju proti niektorým druhom nezákonného obsahu. V každom prípade však musí byť zabezpečené dodržiavanie zásady proporcionality. S takým prenesením kontroly zákonnosti na internete[140] na určitých sprostredkovateľov sú spojené najmä riziká pre slobodu prejavu používateľov ich služieb, a preto ho nemožno uskutočniť bez dostatočných záruk pre používateľov.[141]

c) Predmetné obmedzenie rešpektuje zásadu proporcionality

116. Teraz musím preskúmať podmienku súvisiacu s dodržiavaním zásady proporcionality, ktorá sa podľa znenia článku 52 ods. 1 Charty rozdeľuje na dve čiastkové podmienky: dotknuté obmedzenie musí byť po prvé „nevyhnutné“ a po druhé „skutočne to zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, alebo ak je to potrebné na ochranu práv a slobôd iných“.

117. Splnenie *druhej čiastkovej podmienky* nie je predmetom diskusií medzi účastníkmi konania. Vzhľadom na všeobecný cieľ sledovaný článkom 17 smernice 2019/790[142] predmetné obmedzenie je „potrebné na ochranu práv a slobôd iných“, konkrétne autorských práv a s nimi súvisiacich práv nositeľov týchto práv. Pripomínam, že duševné vlastníctvo je chránené ako základné právo predovšetkým[143] článkom 17 ods. 2 Charty a článkom 1 protokolu č. 1 k EDĽP.[144] Napadnuté ustanovenia tak predstavujú „pozitívne ochranné opatrenia“ prijaté normotvorcom Únie s cieľom zabezpečiť nositeľom práv skutočný a účinný výkon ich práv duševného vlastníctva vo vzťahoch s poskytovateľmi služieb zdieľania.[145]

138 Pozri najmä oznámenia Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov zo 6. mája 2015, „Stratégia pre jednotný digitálny trh v Európe“ [COM(2015) 192 final], s. 4, 8 a 12 až 14; z 25. mája 2016, „Online platformy a jednotný digitálny trh – Príležitosti a výzvy pre Európu“ [COM(2016) 288 final], s. 8 až 11; z 28. septembra 2017, „Boj proti nezákonnému obsahu na internete – Zvyšovanie zodpovednosti online platforiem“ [COM(2017) 555 final]. Pozri tiež odporúčanie Komisie (EÚ) 2018/334 z 1. marca 2018 o opatreniach na účinný boj proti nezákonnému obsahu na internete (Ú. v. EÚ L 63, 2018, s. 50), odôvodnenia 1 až 5, 24 a 36, ako aj body 18, 36 a 37.

139 Pozri najmä nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/784 z 29. apríla 2021 o riešení šírenia teroristického obsahu online (Ú. v. EÚ L 172, 2021, s. 79), najmä článok 5, ako aj návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady z 15. decembra 2020 o jednotnom trhu s digitálnymi službami (akt o digitálnych službách) a o zmene smernice 2000/31/ES [COM(2020) 825 final], najmä článok 27. Chcem poukázať na to, že zásada, podľa ktorej sprostredkovatelia na internete nemôžu podliehať všeobecnej povinnosti monitorovania, je opätovne potvrdená v článku 7 posledného uvedeného návrhu.

140 Pozri bod 84 vyššie.

141 Pozri body 140 à 153 nižšie. Pozri tiež v tomto zmysle odporúčanie 2018/334 (odôvodnenia 24, 27, 36, ako aj body 19 až 21).

142 Pozri bod 28 vyššie.

143 Pozri tiež článok 27 ods. 2 Všeobecnej deklarácie ľudských práv, ako aj článok 15 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach.

144 Pozri najmä rozsudky ESĽP z 11. januára 2007, Anheuser-Busch Inc. v. Portugalsko, CE:ECHR:2007:0111JUD007304901, bod 72; Ashby Donald a i. v. Francúzsko, bod 40, ako aj Neij a i. v. Švédsko, s. 11.

145 Pozri analogicky rozsudky z 29. januára 2008, Promusicae (C-275/06, EU:C:2008:54, bod 53), z 15. septembra 2016, Mc Fadden (C-484/14, EU:C:2016:689, bod 81), ako aj rozsudky ESĽP Ashby Donald a i. v. Francúzsko, bod 36, a z 19. februára 2013, Neij a i. v. Švédsko, s. 10 a 11. Ako tvrdí Parlament a Rada, predmetné obmedzenie zároveň zodpovedá cieľu všeobecného záujmu, ktorý Únia nielen „uznáva“, ale aj „sleduje“, konkrétne podpore kultúrnej rozmanitosti (pozri odôvodnenie 2 smernice 2019/790). Cieľom ochrany autorského práva je totiž najmä podpora tvorby, produkcie a šírenia informácií, vedomostí a kultúry (pozri najmä odôvodnenia 9 à 11 a 14 smernice 2001/29). Únia si však v súlade s článkom 3 ods. 3 ZEÚ dala za cieľ „[zabezpečovať] zachovávanie a zveľaďovanie európskeho kultúrneho dedičstva“.

118. Účastníci konania sa, naopak, nezhodnú na tom, či predmetné obmedzenie spĺňa *prvú čiastkovú podmienku*. V tomto smere chcem spresniť, že skúmanie „nevyhnutnosti“ v zmysle článku 52 ods. 1 Charty v prípade obmedzenia výkonu základného práva, ktoré Charta zaručuje, v skutočnosti zahŕňa posúdenie troch kumulatívnych požiadaviek: treba totiž preskúmať, či je toto obmedzenie 1) „vhodné“, 2) „nevyhnutné“ a 3) „primerané“ *stricto sensu*.[146] V nasledujúcich častiach tieto požiadavky postupne preskúmam.

1) Predmetné obmedzenie je „vhodné“

119. Zdá sa, že Poľská republika nespochybňuje požiadavku „vhodnosti“ predmetného obmedzenia. V každom prípade sa spolu s Parlamentom a Radou domnievam, že je splnená.

120. V rámci skúmania vhodnosti určitého opatrenia totiž Súdny dvor neoveruje, či toto opatrenie predstavuje *najlepší prostriedok* na dosiahnutie sledovaného cieľa, ale či je *spôsobilé prispieť* k dosiahnutiu tohto cieľa.[147]

121. V prejednávanej veci však povinnosť monitorovať uložená poskytovateľom služieb zdieľania na základe napadnutých ustanovení je spôsobilá prispieť k dosiahnutiu cieľa sledovaného normotvorcom Únie. Tieto ustanovenia prenášajú na poskytovateľov úlohu monitorovať ich služby a aktívne bojovať proti obsahu porušujúcemu práva, ktorý by sa v nich mohol nachádzať, čím *na jednej strane* poskytovateľov silno podnecujú k uzatváraniu licenčných zmlúv s nositeľmi práv[148] a *na druhej strane* umožňujú nositeľom práv jednoduchšiu kontrolu ich diel a iných predmetov ochrany v rámci týchto služieb.[149]

2) Predmetné obmedzenie je „nevyhnutné“

122. Poľská republika však tvrdí, že obmedzenie výkonu práva na slobodu prejavu, ktoré vyplýva z písmena b) a písmena c) *in fine* odseku 4 článku 17 smernice 2019/790, ide nad rámec toho, čo je „nevyhnutné“ na dosiahnutie cieľa sledovaného normotvorcom Únie. Domnieva sa, že povinnosti upravené v písmene a) a písmene c) *in principio* tohto odseku sú v tomto smere postačujúce. *Na jednej strane* povinnosť poskytovateľov služieb zdieľania v súlade s písmenom a), a to vynaložiť „najlepšiu snahu“ na získanie súhlasu nositeľov práv, posilňuje rokovaciu pozíciu nositeľov práv. *Na druhej strane* povinnosť poskytovateľov na základe písmena c) *in principio* urýchlene konať, len čo dostanú dostatočne podložené oznámenie, s cieľom zablokovať prístup k dielam a iným predmetom ochrany, ktoré sú predmetom oznámenia, alebo s cieľom odstrániť ich z internetových stránok zaručuje účinnú ochranu práv týchto nositeľov.

123. S týmto názorom nesúhlasím.

146 Pozri najmä rozsudky z 22. januára 2013, Sky Österreich (C-283/11, EU:C:2013:28, bod 50); z 15. februára 2016, N. (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, bod 54), ako aj zo 17. decembra 2020, Centraal Israëlitisch Consistorie van België a i. (C-336/19, EU:C:2020:1031, bod 64).

147 Pozri najmä rozsudok zo 17. decembra 2020, Centraal Israëlitisch Consistorie van België a i. (C-336/19, EU:C:2020:1031, bod 66, ako aj citovaná judikatúra).

148 Keďže, pripomínam, napadnuté ustanovenia sa uplatnia len na diela a iné predmety ochrany určené nositeľmi práv, pre ktoré poskytovatelia služieb zdieľania nezískali súhlas nositeľov práv.

149 Pozri bod 53 vyššie. Skutočnosť, že používatelia so zlými úmyslami môžu obísť akékoľvek filtrovanie (pokiaľ ide o silu nástrojov na filtrovanie pomocou „odtlačkov prsta“, pozri však poznámku pod čiarou 65 vyššie) a že s týmto filtrovaním je nevyhnutne spojená určitá miera chybovosti, môže znížiť spôsobilosť tejto povinnosti dosiahnuť sledovaný cieľ, avšak nemá za následok jej nespôsobilosť [pozri rozsudok z 27. marca 2014, UPC Telekabel Wien (C-314/12, EU:C:2014:192, bod 63)].

124. V tomto smere pripomínam, že kritérium „nevyhnutnosti“ spočíva v overení, či existujú alternatívne opatrenia, ktoré by boli *rovnako účinné* ako opatrenie zvolené na dosiahnutie sledovaného cieľa a zároveň by boli *menej obmedzujúce*.[150]

125. Ako však v podstate tvrdia Parlament a Rada, režim zodpovednosti, ktorý by ukladal len povinnosti stanovené v článku 17 ods. 4 písm. a) a článku 17 ods. 4 písm. c) *in principio* smernice 2019/790, by jednoznačne nebol na dosiahnutie cieľa sledovaného normotvorcom Únie *rovnako účinný* ako režim ukladajúci zároveň povinnosti vyplývajúce z písmena b) a písmena c) *in fine* tohto odseku – hoci prvé uvedené povinnosti sú z hľadiska práva na slobodu prejavu skutočne *menej obmedzujúce* ako druhé.[151]

126. Ako totiž tvrdí žalobkyňa, *na jednej strane* hoci povinnosť poskytovateľov služieb zdieľania vynaložiť „najlepšiu snahu“ na získanie súhlasu nositeľov práv sama osebe posilňuje postavenie týchto nositeľov pri rokovaniach o licenčných zmluvách s poskytovateľmi, cieľom článku 17 smernice 2019/790 nie je len zabezpečiť, aby nositelia práv získali primeranú odmenu za používanie svojich diel a iných predmetov ochrany v rámci týchto služieb. Ide všeobecnejšie o zaručenie, aby títo nositelia práv mohli účinne kontrolovať také používanie a aby mohli predovšetkým *zabrániť* dostupnosti týchto predmetov v rámci uvedených služieb, ak si to želajú.

127. V tomto smere je *na druhej strane* nesporné, že – ako tvrdia žalovaní – taký systém nahlasovania a odstraňovania, aký vyplýva z článku 14 smernice 2000/31 a v podstate ho prebral článok 17 ods. 4 písm. c) *in principio* smernice 2019/790, neumožňuje dotknutým nositeľom práv brániť sa voči nezákonnému používaniu ich diel v rámci služby zdieľania *rovnako účinne* ako systém, ktorý vyplýva z napadnutých ustanovení a ktorý poskytovateľom týchto služieb ukladá povinnosť monitorovať.

3) Predmetné obmedzenie je „primerané“ stricto sensu

128. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sa obmedzenie výkonu základného práva zaručeného Chartou považuje za „primerané“ v úzkom zmysle slova, ak nevýhody spôsobené opatrením nie sú neprimerané sledovaným cieľom.[152]

129. V prejednávanej veci stojí proti napadnutým ustanoveniam na jednej strane právo na slobodu prejavu zaručené v článku 11 Charty a na druhej strane právo duševného vlastníctva chránené článkom 17 ods. 2 tohto právneho nástroja. Ako pripomínajú Parlament, Rada a španielska vláda, nemožno priznať „automaticky prednosť“ prvému uvedenému právu pred druhým.[153] Aby som teda použil formuláciu Súdneho dvora, pri posudzovaní proporcionality týchto ustanovení „sa musí rešpektovať potreba súladu požiadaviek spojených s ochranou rôznych práv a zásad“ a „spravodlivá rovnováha“ medzi nimi.[154] Napokon v oblasti autorského práva Súdny dvor osobitne zdôrazňuje potrebu zachovať v digitálnom prostredí túto „primeranú rovnováhu“.[155]

150 Pozri najmä rozsudky z 22. januára 2013, Sky Österreich (C-283/11, EU:C:2013:28, body 54 a 55); zo 17. októbra 2013, Schwarz (C-291/12, EU:C:2013:670, body 46, 52 a 53), ako aj zo 4. mája 2016, Philip Morris Brands a i. (C_547/14, EU:C:2016:325, bod 160).

151 Pozri poznámku pod čiarou 172 nižšie.

152 Pozri najmä rozsudok zo 17. decembra 2020, Centraal Israëlitisch Consistorie van België a i. (C-336/19, EU:C:2020:1031, bod 64, ako aj citovaná judikatúra).

153 Pozri analogicky rozsudok z 9. novembra 2010, Volker und Markus Schecke a Eifert (C-92/09 a C-93/09, EU:C:2010:662, bod 85).

154 Pozri najmä rozsudok zo 17. decembra 2020, Centraal Israëlitisch Consistorie van België a i. (C-336/19, EU:C:2020:1031, bod 65, ako aj citovaná judikatúra).

155 Pozri najmä rozsudok z 9. marca 2021, VG Bild-Kunst (C-392/19, EU:C:2021:181, bod 54, ako aj citovaná judikatúra).

130. Poľská republika však tvrdí, že normotvorca Únie v článku 17 smernice 2019/790 práve nezachoval túto rovnováhu. Podľa jej názoru je narušenie slobody prejavu napadnutými ustanoveniami neprimerané v porovnaní s výhodami, ktoré môžu priniesť z hľadiska ochrany práv duševného vlastníctva.

131. Ja sa rovnako ako Parlament, Rada a Komisia domnievam, že normotvorca Únie sa mohol rozhodnúť, že prehodnotí rovnováhu vlastnú režimu zodpovednosti, ktorý platí pre poskytovateľov služieb zdieľania [časť i)]. Novoprijatý režim zodpovednosti však prináša významné riziká pre slobodu prejavu [časť ii)], ktoré si vyžadujú stanovenie dostatočných záruk na minimalizovanie týchto rizík [časť iii)], čo podľa môjho názoru normotvorca Únie urobil [časť iv)].

i) Normotvorca Únie bol oprávnený nahradiť rovnováhu, ktorú zaviedol pôvodne, novou rovnováhou

132. Oslobodenie poskytovateľov-sprostredkovateľov od zodpovednosti upravené v článku 14 smernice 2000/31 odráža rovnováhu predovšetkým medzi slobodou prejavu a právami duševného vlastníctva, ktorú chcel normotvorca Únie dosiahnuť pri prijatí tejto smernice. V tom čase chcel normotvorca podporiť rozvoj poskytovateľov, aby všeobecnejšie podnietil rast elektronického obchodu a „služieb informačnej spoločnosti“ na vnútornom trhu. Bolo teda dôležité nezaťažiť poskytovateľov zodpovednosťou, ktorá by ohrozila ich činnosť. Záujmy nositeľov práv mali byť ochránené a v rovnováhe so slobodou prejavu používateľov internetu v rámci systému „nahlasovania a odstraňovania“, ako aj pomocou súdnych príkazov, ktoré bolo možné vydávať vo vzťahu k poskytovateľom. [156]

133. Ako tvrdí Rada, okolnosti sa odvtedy nepochybne zmenili. Príchod služieb „Webu 2.0“ priniesol výhody, ako aj nové hospodárske a sociálne riziká, ktoré majú vplyv na jednotlivé dotknuté záujmy. V tejto súvislosti bol normotvorca Únie oprávnený prehodnotiť rozhodnutie, ktoré uskutočnil o dvadsať rokov skôr, a to posúdiť túto zmenu okolností a vyhodnotiť tieto výhody a riziká. [157]

134. Ako zdôraznili Parlament, Rada a francúzska vláda, normotvorca Únie má v tomto smere širokú mieru voľnej úvahy v oblastiach, v ktorých sa predpokladá prijatie politických, hospodárskych, ako aj sociálnych rozhodnutí z jeho strany a v rámci ktorých je potrebné vykonanie komplexného posúdenia a hodnotenia. [158] Prispôsobiť autorské právo digitálnemu prostrediu a stanoviť v tejto oblasti režim zodpovednosti pre služby zdieľania online, ktorý zabezpečí primeranú rovnováhu medzi dotknutými právami a záujmami, je nepochybne „komplexnou“ úlohou. [159]

156 Pozri odôvodnenia 1 až 7, 40, 41, 45 až 49 smernice 2000/31, ako aj návrhy, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando (bod 245).

157 Pozri návrhy, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando (bod 246).

158 Pozri najmä rozsudok zo 17. decembra 2015, Neptune Distribution (C-157/14, EU:C:2015:823, bod 76, ako aj citovaná judikatúra).

159 Pozri odporúčanie CM/Rec(2018)2 o úlohe a zodpovednostiach internetových sprostredkovateľov, preambulu, bod 9.

135. Podobne ESĽP priznáva orgánom verejnej moci širokú mieru voľnej úvahy pri zabezpečovaní rovnováhy medzi jednotlivými právami chránenými EDĽP.[160] Táto voľná úvaha bola v prejednávanej veci o to dôležitejšia, že normotvorca Únie v zásade neupravoval politické prejavy, ale používanie diel a iných predmetov ochrany.[161]

136. V široko diskutovanom kontexte[162] normotvorca Únie prijal politické rozhodnutie v prospech kreatívneho priemyslu. Domnieval sa, že predchádzajúca rovnováha medzi dotknutými právami a záujmami už nie je uspokojivá, a že aby bola nositeľom práv naďalej zabezpečená vysoká úroveň ochrany,[163] je potrebné prijať nový režim zodpovednosti pre určitých poskytovateľov služieb „Webu 2.0“, v rámci ktorého im bude uložená povinnosť monitorovať obsah sprístupňovaný používateľmi ich služieb na internete. Vzhľadom na širokú mieru voľnej úvahy normotvorcu sa domnievam, že taká voľba v zásade nebola neprimeraná.

137. Primeranosť napadnutých ustanovení podľa mňa presnejšie spočíva v spojení skutočností, na ktoré sa odvolávajú žalovaní a vedľajší účastníci konania, konkrétne po prvé vo význame hospodárskej škody, ktorá vznikne nositeľom práv nezákonným sprístupnením ich diel prostredníctvom služieb zdieľania online vzhľadom na gigantické množstvo obsahu nahrávaného v rámci týchto služieb a na rýchlosť výmeny informácií na internete,[164] po druhé v skutočnosti, že systém „nahlasovania a odstraňovania“ z rovnakých dôvodov umožňuje nositeľom práv len s ťažkosťami kontrolovať používanie ich diel v rámci týchto služieb, po tretie v ťažkostiach, s ktorými sa stretávajú, ak chcú stíhať zodpovedných používateľov, a po štvrté v skutočnosti, že povinnosť monitorovať sa týka konkrétnych poskytovateľov-sprostredkovateľov. Pokiaľ ide o posledný bod, chcem poukázať na to, že poskytovatelia služieb zdieľania podporou obsahu[165] určitým spôsobom ovplyvňujú informácie, ku ktorým má verejnosť prístup. Tieto aspekty do istej miery[166] približujú poskytovateľov a tradičných sprostredkovateľov, akými sú vydavatelia, takže v súvislosti s nimi môže byť primerané prijať osobitný režim zodpovednosti, ktorý sa líši od režimu platného pre ostatných poskytovateľov hostingových služieb.[167]

138. Navyše, ako tvrdí španielska a francúzska vláda, ESĽP v rozsudku Delfi AS v. Estónsko rozhodol, že v rámci hľadania rovnováhy medzi slobodou prejavu v zmysle článku 10 EDĽP a právom na česť zaručeným v článku 8 tohto dohovoru nie je neprimerané, aby sa veľký

160 Pozri najmä rozsudok ESĽP, Ashby Donald a i. v. Francúzsko, bod 40, ako aj citovanú judikatúru. Pozri tiež rozsudky ESĽP Neij a i. v. Švédsko, s. 11, a z 11. marca 2014, Akdeniz v. Turecko, CE:ECHR:2014:0311DEC002087710, bod 28. Pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. februára 2021, Fussl Modestraße Mayr (C-555/19, EU:C:2021:89, body 91 až 93).

161 Pozri analogicky rozsudok ESĽP, Neij a i. v. Švédsko, s. 11.

162 Časť právnej náuky tvrdí, že neexistujú empirické dôkazy existencie „Value Gap“. Pozri najmä FROSIO, G.: From horizontal to vertical: an intermediary liability earthquake in Europe. In: *Journal of Intellectual Property Law & Practice*. 2016, zv. 12, č. 7, s. 565 až 575, najmä s. 567 až 569. Pokiaľ ide o opačný názor, pozri BENSAMOUN, A.: Le *value gap* ou le partage de la valeur dans la proposition de directive sur le droit d'auteur dans le marché unique numérique. In: *Entertainment*. Bruylant, č. 2018-4, s. 278 až 287.

163 Rád by som spresnil, že normotvorcovi Únie, samozrejme, prináleží rozhodnúť o tom, akú úroveň ochrany autorského práva a s ním súvisiacich práv v Únii chce zabezpečiť.

164 Pozri posúdenie vplyvu, časť 1/3, s. 137 až 144, 175. Pozri v tomto zmysle rozsudky z 13. mája 2014, Google Spain a Google (C-131/12, EU:C:2014:317, bod 80), ako aj Glawischnig-Piesczek (body 36 a 37).

165 Pozri bod 14 vyššie.

166 Skutočnosť, že títo poskytovatelia neuskutočňujú predchádzajúcu selekciu informácií sprístupňovaných na internete v rámci svojich služieb (pozri bod 32 vyššie), však podľa mňa predstavuje rozhodujúci rozdiel, v dôsledku ktorého nie je možné pristupovať k nim rovnako ako k vydavateľom.

167 Pozri v tomto zmysle odporúčanie CM/Rec(2018)2 o úlohe a zodpovednostiach internetových sprostredkovateľov, preambulu, body 4 a 5, ako aj prílohu, bod 1.3.9. Pre „tradičných“ poskytovateľov hostingových služieb by taký režim zodpovednosti podľa mňa nebol primeraný. To isté by o to viac platilo pre ďalšie typy sprostredkovateľov, akými sú poskytovatelia služieb „púheho kanála“ (pozri článok 12 smernice 2000/31).

internetový spravodajský portál zodpovedal za to, že nezabránil uverejneniu určitých nezákonných komentárov používateľmi svojej internetovej stránky v nadväznosti na istý článok alebo že ich aspoň z vlastnej iniciatívy urýchlene neodstránil.

139. V uvedenom rozsudku sa však ESĽP sústredil po prvé na rozsah ujmy spôsobenej takými komentármi vzhľadom na rýchly pohyb informácií na internete [168] a po druhé na to, že systém „nahlasovania a odstraňovania" síce môže v mnohých prípadoch predstavovať vhodný nástroj na zabezpečenie rovnováhy medzi právami a záujmami všetkých dotknutých osôb, nie je však postačujúci na ukončenie závažnej ujmy, ktorá vyplýva z takých komentárov. [169] ESĽP zároveň po tretie poukázal na to, že pre poškodeného je ťažké stíhať autorov takých komentárov, a po štvrté, že prevádzkovateľ spravodajského portálu má určitý vplyv na komentáre, ktoré uverejňujú používatelia, takže môže byť opodstatnené prijať špecifický prístup v oblasti zodpovednosti takého sprostredkovateľa. [170] Je teda možná určitá analógia s prejednávanou vecou. [171]

ii) Riziká spojené s takým režimom zodpovednosti, aký vyplýva z napadnutých ustanovení

140. Ako v podstate tvrdí Parlament, keďže filtrovanie, ktoré musia uskutočňovať poskytovatelia služieb zdieľania na základe napadnutých ustanovení, zabráni v rámci týchto služieb šíreniu obsahu, ktorý porušuje autorské práva alebo s nimi súvisiace práva, obmedzenie výkonu práva na slobodu prejavu vyplývajúce z týchto ustanovení je odôvodnené, pokiaľ ide o tento obsah.

141. Súvislosť medzi zodpovednosťou poskytovateľov služieb zdieľania a účinnosťou filtrovania, ktorú vytvoril normotvorca Únie v uvedených ustanoveniach, však znamená významné riziko pre slobodu prejavu, a to riziko „nadmerného blokovania" oprávneného obsahu.

142. Také riziko „nadmerného blokovania" vo všeobecnosti nastáva, keď orgány verejnej moci považujú poskytovateľov-sprostredkovateľov za zodpovedných za nezákonné informácie poskytnuté používateľmi ich služieb. Aby sa títo sprostredkovatelia vyhli riziku zodpovednosti, môžu mať tendenciu demonštrovať svoju usilovnosť a prehnane blokovať informácie *pri najmenšej pochybnosti o ich zákonnosti*. [172]

143. V prejednávanej veci riziko konkrétne spočíva v tom, že aby sa poskytovatelia služieb zdieľania vyhli riziku zodpovednosti voči nositeľom práv, systematicky bránia v rámci svojich služieb sprístupňovaniu akéhokoľvek obsahu, ktorý kopíruje diela a iné predmety ochrany, pre ktoré im nositelia práv poskytli „relevantné a nevyhnutné informácie" alebo „dostatočne podložené oznámenie", vrátane obsahu, ktorý ich práva neporušuje. [173]

168 Pozri rozsudok ESĽP, Delfi AS v. Estónsko, bod 133.

169 Pozri rozsudok ESĽP, Delfi AS v. Estónsko, body 151, 155, 158 a 159.

170 Pozri rozsudok ESĽP, Delfi AS v. Estónsko, body 113, 115, 117, 128 a 145.

171 Chcem spresniť, že v uvedenej veci mal prevádzkovateľ spravodajského portálu monitorovať portál a vyhľadávať v ňom „zjavne nezákonné" informácie. Ako uvediem v bodoch 194 až 218 nižšie, v prejednávanej veci ide o to isté.

172 Pozri najmä BALKIN, J.-M., c. d., s. 2309, ako aj rozsudok ESĽP zo 4. júna 2020, Jezior v. Poľsko, CE:ECHR:2020:0604JUD003195511, bod 60 („Pripísanie zodpovednosti [poskytovateľovi-sprostredkovateľovi] za komentáre tretích osôb môže… mať odstrašujúci účinok na slobodu prejavu na internete."). Pozri tiež rozsudky ESĽP z 2. februára 2016, Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete a Index.hu Zrt v. Maďarsko, CE:ECHR:2016:0202JUD002294713, bod 86, ako aj zo 7. februára 2017, Pihl v. Švédsko, CE:ECHR:2017:0207DEC007474214, bod 35. Naopak, v rámci zbavenia zodpovednosti upraveného v článku 14 smernice 2000/31 je toto riziko obmedzené, lebo poskytovatelia-sprostredkovatelia musia len odstrániť informácie, ktorých nezákonnosť je preukázaná alebo „zjavná".

173 A to tým viac, že *na jednej strane* podľa článku 17 ods. 4 smernice 2019/790 poskytovatelia služieb zdieľania znášajú dôkazné bremeno pri preukazovaní, že vynaložili „najlepšiu snahu" na zabránenie sprístupneniu obsahu porušujúceho práva na internete, a *na druhej strane* znášajú významné riziko zodpovednosti vzhľadom na „značné množstvo" obsahu, ku ktorému tieto služby poskytujú prístup.

144. Odhliadnuc od toho, že niektorí používatelia, ktorí chcú sprístupniť na internete dotknutý obsah, môžu mať na príslušné diela a predmety licenciu, totiž nositelia práv nemajú absolútny monopol na používanie svojich predmetov ochrany. Článok 5 ods. 3 smernice 2001/29 v tomto smere obsahuje zoznam výnimiek a obmedzení výlučného práva „verejného prenosu“. Tieto výnimky a obmedzenia v zásade zabezpečujú „primeranú rovnováhu“ medzi záujmom nositeľov práv na ochrane ich duševného vlastníctva na jednej strane a ochranou záujmov a základných práv používateľov predmetov ochrany, ako aj všeobecným záujmom [174] – najmä prístupom verejnosti ku kultúre na druhej strane. Viaceré z týchto výnimiek a obmedzení, ktoré sa okrem iného týkajú citácie, kritiky a recenzie, [175] ako aj karikatúry, paródie a pastiša, [176] majú predovšetkým v príslušnej oblasti pôsobnosti za následok, že právo používateľov na slobodu prejavu a na tvorbu má prednosť pred záujmom nositeľov práv.

145. Významná časť obsahu sprístupňovaného na internete používateľmi v rámci služieb zdieľania však spočíva práve v tvorivom použití či dokonca zmocnení sa diel a iných predmetov ochrany, na ktoré sa môžu vzťahovať tieto výnimky a obmedzenia. [177]

146. Otázka, či sa taká výnimka alebo obmedzenie uplatní na daný obsah, však závisí od kontextu a vyžaduje si určitú analýzu. [178] Hranica, ktorá delí oprávnené používanie od porušovania práv, môže byť v rôznych prípadoch diskutabilná. [179] Vo všetkých nejednoznačných situáciách by sa mohlo poskytovateľom služieb zdieľania javiť jednoduchšie zabrániť sprístupneniu dotknutého obsahu na internete než sa v rámci prípadného konania o žalobe o určenie zodpovednosti podanej nositeľmi práv odvolávať na uplatnenie týchto výnimiek alebo obmedzení. [180]

147. Riziko „nadmerného blokovania“, ktoré som práve opísal, je v prejednávanej veci zvýšené tým, že vplyvom podmienok oslobodenia od zodpovednosti uvedených v článku 17 ods. 4 písm. b) a článku 17 ods. 4 písm. c) *in fine* smernice 2019/790 sú poskytovatelia služieb zdieľania v mnohých prípadoch *de facto* povinní použiť nástroje na automatické rozpoznávanie obsahu.

148. V tomto smere netreba zabúdať na obmedzenia vlastné dotknutým nástrojom, ktoré žalobkyňa náležite zdôraznila a ktoré Súdny dvor napokon už konštatoval v rozsudkoch Scarlet Extended a SABAM. [181] Nástroje na automatické rozpoznávanie obsahu totiž vyhľadávajú práve obsah, a nie *porušenia* autorského práva. Tieto nástroje, predovšetkým tie, ktoré fungujú na

174 Pozri najmä rozsudky z 3. septembra 2014, Deckmyn a Vrijheidsfonds (C-201/13, EU:C:2014:2132, bod 26); zo 7. augusta 2018, Renckhoff (C-161/17, EU:C:2018:634, bod 43), ako aj z 29. júla 2019, Spiegel Online (C-516/17, EU:C:2019:625, body 38, 42, 43 a 54). Pozri tiež odôvodnenie 6 smernice 2019/790.

175 Pozri článok 5 ods. 3 písm. d) smernice 2001/29 a rozsudky z 29. júla 2019, Funke Medien NRW (C-469/17, EU:C:2019:623, bod 71), ako aj Spiegel Online (C-516/17, EU:C:2019:625, bod 57).

176 Pozri článok 5 ods. 3 písm. k) smernice 2001/29, ako aj rozsudok z 3. septembra 2014, Deckmyn a Vrijheidsfonds (C-201/13, EU:C:2014:2132, bod 25).

177 Mám tu na mysli „meme“, filmové recenzie, paródie, ako aj akýkoľvek iný druh zábavného alebo náučného obsahu, ktorý sa šíri v rámci týchto služieb a ktorý môže napokon sám predstavovať dielo, často „transformatívne“.

178 Napríklad, pokiaľ ide o výnimku upravenú v článku 5 ods. 3 písm. d) smernice 2001/29, je potrebné najmä overiť, či používateľ „[preukázal] priamu a úzku súvislosť medzi citovaným dielom a vlastnými úvahami a [umožnil] tak intelektuálnu konfrontáciu s dielom niekoho iného“ [rozsudok z 29. júla 2019, Spiegel Online (C-516/17, EU:C:2019:625, bod 79)]. Pokiaľ ide o výnimku uvedenú v písmene k) tohto odseku, ide o to, či obsah na jednej strane „[odkazuje] na existujúce dielo, od ktorého sa paródia musí zjavným spôsobom líšiť“, a na druhej strane predstavuje „vyjadrenie humoru alebo výsmechu“ [rozsudok z 3. septembra 2014, Deckmyn a Vrijheidsfonds (C-201/13, EU:C:2014:2132, bod 20)].

179 Analýzu okrem toho komplikuje skutočnosť, že platné výnimky a obmedzenia, ako aj ich pôsobnosť sa môžu v závislosti od vnútroštátneho práva meniť. Zoznam uvedený v článku 5 smernice 2001/29 je totiž síce taxatívny, každý členský štát však má *možnosť* prebrať do svojho vnútroštátneho práva tie z nich, ktoré chce. Navyše tieto štáty disponujú v závislosti od prípadu pri ich uplatňovaní mierou voľnej úvahy. Pozri návrhy, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando (bod 188).

180 Pozri analogicky návrhy, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando (bod 189).

181 Pozri v tomto zmysle bod 52 prvého rozsudku a bod 50 druhého rozsudku. Pozri tiež návrhy, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando (bod 243).

základe technológie „digitálneho odtlačku prsta“, dokážu zistiť *zhody*, t. j. rozpoznať, že obsah určitého súboru čiastočne alebo úplne kopíruje obsah referenčného súboru.[182] Naopak, ako tvrdí Poľská republika, tieto nástroje za súčasného stavu nedokážu posúdiť kontext, v ktorom je použitá rozmnoženina diela, a najmä zistiť, či sa uplatní výnimka alebo obmedzenie autorského práva.[183] Riziko „nadmerného blokovania“ je o to väčšie, že schopnosť týchto nástrojov rozpoznať zhody pri čoraz kratších úryvkoch (napríklad niekoľko sekúnd v prípade zvukového záznamu) sa zvyšuje. Ich používanie teda prináša riziko, že používatelia prídu o priestor na vyjadrenie a na tvorbu, ktorý povoľujú výnimky a obmedzenia.[184] Navyše schopnosť nástrojov na automatické rozpoznávanie zistiť obsah porušujúci práva závisí od presnosti a pravdivosti informácií poskytnutých nositeľmi práv. Používanie týchto nástrojov môže teda priniesť neoprávnené žiadosti, ktoré sa budú týkať napríklad voľných diel,[185] na základe chybných alebo nezákonných referenčných informácií (tzv. riziko nadmerného podávania žiadostí).[186]

iii) Nevyhnutnosť stanoviť dostatočné záruky na minimalizáciu týchto rizík

149. Vzhľadom na riziká „nadmerného blokovania“ opísané v predchádzajúcej časti musí byť taký režim zodpovednosti, aký vyplýva z napadnutých ustanovení, podľa môjho názoru spojený s dostatočnými zárukami na minimalizovanie týchto rizík, a teda na zabezpečenie presného ohraničenia rozsahu zásahu do slobody prejavu.[187] Vo všeobecnosti musia také záruky sprevádzať každé prenesenie kontroly zákonnosti na internete na poskytovateľov-sprostredkovateľov zo strany orgánov verejnej moci,[188] ktoré má podobu povinnosti monitorovať uloženej týmto sprostredkovateľom priamo alebo nepriamo.

150. Konkrétne sa domnievam, že taký režim musí byť súčasťou právneho rámca s jasnými a presnými pravidlami, ktorými sa riadi pôsobnosť a uplatňovanie opatrení v oblasti filtrovania, ktoré musia prijať príslušní poskytovatelia služieb, aby sa používateľom týchto služieb zabezpečila účinná ochrana proti nezákonnému alebo svojvoľnému blokovaniu informácií, ktoré chcú sprístupniť na internete.[189]

182 Pozri bod 58 vyššie.

183 Pozri najmä dokument Komisie „Targeted consultation addressed to the participants to the stakeholder dialogue on Article 17 of the Directive on Copyright in the Digital Single Market“, s. 15.

184 Pozri najmä GRISSE, K., c. d., s. 887; DUSOLLIER, S., c. d., s. 1018, ako aj LAMBRECHT, M., c. d., s. 73. Pozri tiež JACQUES, S., GARSTKA, K., HVIID, M., STREET, J.: The impact on cultural diversity of Automated Anti-Piracy Systems as copyright enforcement mechanisms: an empirical study of YouTube's Content ID digital fingerprinting technology. 2017.

185 Aj súvisiace právo výrobcov zvukových záznamov prináša v tomto smere špecifické riziká. Taký výrobca môže napríklad na účely blokovania identifikovať nahrávku interpretácie určitého Chopinovho nokturna (diela, ktoré sa mimochodom stalo voľným), ku ktorému vlastní práva. Keďže určité nástroje, akým je Content ID, sú schopné rozpoznať nielen obsah kopírujúci úryvky *tohto zvukového záznamu*, ale aj obsah s *rovnakou melódiou* (pozri poznámku pod čiarou 65 vyššie), môžu automaticky zablokovať napríklad videá používateľov, ktorí sa natáčajú pri interpretácii toho istého nokturna.

186 Zdá sa, že najmä nástroj Content ID už z tohto dôvodu nesprávne považoval nevinný obsah za chránené diela. Pokiaľ ide o rôzne príklady, pozri GARSTKS, K.: Guiding the Blind Bloodhounds: How to Mitigate the Risks art. 17 of Directive 2019/790 Poses to the Freedom of Expression. In: TORREMANS, P. (ed.): *Intellectual Property and Human Rights*. Wolters Kluwer Law & Business, 4. vyd., 2020, s. 327 až 352, najmä s. 332 až 334.

187 Pozri analogicky rozsudky z 22. januára 2013, Sky Österreich (C-283/11, EU:C:2013:28, bod 61), a z 8. apríla 2014, Digital Rights Ireland a i. (C-293/12 a C-594/12, EU:C:2014:238, bod 65).

188 Pozri body 84 a 115 vyššie.

189 Pozri v tomto zmysle rozsudky ESĽP Ahmet Yildirim v. Turecko, bod 64; z 8. októbra 2013, Cumhuriyet Vakfi a i. v. Turecko, CE:ECHR:2013:1008JUD002825507, bod 61; z 1. decembra 2015, Cengiz a i. v. Turecko, CE:ECHR:2015:1201JUD004822610, bod 62, ako aj Kablis v. Rusko, bod 97. Pozri tiež analogicky rozsudky z 8. apríla 2014, Digital Rights Ireland a i. (C-293/12 a C-594/12, EU:C:2014:238, body 54, 55 a 65); z 21. decembra 2016, Tele2 Sverige a Watson a i. (C-203/15 a C-698/15, EU:C:2016:970, bod 117), ako aj z 2. marca 2021, Prokuratuur (Podmienky prístupu k údajom o elektronickej komunikácii) (C-746/18, EU:C:2021:152, bod 48).

151. Zároveň chcem zdôrazniť, že keď obmedzenie základných práv vyplýva z právneho predpisu samotnej Únie, a teda jej ho možno pripísať ako v prejednávanej veci, [190] normotvorca Únie v tomto smere nesie významný podiel zodpovednosti. V takom prípade nemôže úplne nechať na členské štáty – a tým menej na poskytovateľov služieb, ktorí majú tento právny predpis uplatňovať –, aby stanovili také záruky. Naopak, musí vymedziť prinajmenšom ich podstatu. [191] Keďže však v prejednávanej veci ide o smernicu, ktorá sa navyše týka technickej oblasti, určité podmienky jej uplatňovania musia spresniť členské štáty – ako aj Komisia. [192]

152. Rád by som ďalej uviedol, že povinnosť normotvorcu Únie stanoviť podstatu týchto záruk je nevyhnutná na zabezpečenie jednotného uplatňovania právnych predpisov Únie vo všetkých členských štátoch – pričom taká jednotnosť je o to viac nevyhnutná, že v prejednávanej veci ide o harmonizačnú smernicu prijatú na základe článku 114 ZFEÚ. Poskytovatelia služieb zdieľania, ktorí pôsobia na medzinárodnej úrovni, by nemali podliehať 27 vnútroštátnym režimom zodpovednosti, ktoré sa môžu líšiť z hľadiska rozsahu povinnosti filtrovania, ktorá im je uložená. Predovšetkým by používatelia týchto služieb mali požívať v podstate rovnakú ochranu voči nezákonným alebo svojvoľným opatreniam v oblasti blokovania bez ohľadu na to, v ktorom členskom štáte sa nachádzajú.

153. Zhrniem to tak, že normotvorca Únie má síce širokú mieru voľnej úvahy pri rozhodovaní o *zásade*, na ktorej je založený taký režim zodpovednosti, aký upravujú napadnuté ustanovenia, nemôže však opomenúť *dostatočné záruky* na minimalizovanie rizík, ktoré z neho vyplývajú pre slobodu prejavu. Súdnemu dvoru podľa môjho názoru prináleží vykonávať dôkladnú kontrolu dodržiavania tejto požiadavky. [193]

iv) Záruky stanovené v prejednávanej veci

154. Poľská republika tvrdí, že normotvorca Únie túto požiadavku v prejednávanej veci nesplnil. Podľa jej názoru napadnuté ustanovenia nesprevádza nijaká záruka, ktorá by mohla predstavovať rámec pre rozsah zásahu do slobody prejavu používateľov služieb zdieľania.

155. Naopak, žalovaní a vedľajší účastníci konania tvrdia, že článok 17 smernice 2019/790 obsahuje „úplný systém záruk“. Napadnuté ustanovenia sú totiž neoddeliteľné od odsekov 5, 7, 8 a 9 tohto článku. Tieto odseky stanovujú jasné a presné pravidlá vymedzujúce pôsobnosť a uplatňovanie opatrení, ktoré musia prijať poskytovatelia služieb zdieľania, čím udržujú „primeranú rovnováhu“ medzi právami duševného vlastníctva a slobodou prejavu.

156. Odsek 5 článku 17 smernice 2019/790, ktorý stanovuje, pripomínam, že opatrenia, ktoré musí prijať každý poskytovateľ, je potrebné vzhľadom na zásadu proporcionality posudzovať z hľadiska skutočností, akou je „rozsah služieb“ alebo „náklady“ na dostupné nástroje, považujem za relevantný skôr pre otázku dodržiavania slobody podnikania, ktorá nie je predmetom prejednávanej veci, než v súvislosti so slobodou prejavu. Nepovažujem teda za potrebné zaoberať sa ním.

190 Pozri bod 84 vyššie.

191 Pozri rozsudok z 8. apríla 2014, Digital Rights Ireland a i. (C-293/12 a C-594/12, EU:C:2014:238, body 60 až 67), ako aj návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Cruz Villalón v spojených veciach Digital Rights Ireland a i. (C-293/12 a C-594/12, EU:C:2013:845, body 117 a 120).

192 Pozri body 210 až 213 nižšie.

193 V tejto súvislosti chcem poukázať na to, že ESĽP opakovanie rozhodol, že „veľké nebezpečenstvá“, ktoré „predbežné obmedzenia“ vyplývajúce z opatrení blokovania znamenajú pre slobodu prejavu, si vyžadujú „to najdôkladnejšie preskúmanie“. Pozri najmä rozsudok ESĽP Ahmet Yildirim v. Turecko, bod 47.

157. Naproti tomu odseky 7, 8 a 9 tohto článku podľa môjho názoru skutočne obsahujú významné záruky na ochranu používateľov služieb zdieľania proti nezákonným alebo svojvoľným opatreniam blokovania ich obsahu. Preskúmam ich teda v nasledujúcich častiach.

– Právo na oprávnené používanie predmetov ochrany (odsek 7) a mechanizmus na vybavovanie sťažností (odsek 9)

158. Žalovaní a vedľajší účastníci konania správne zdôraznili, že jedna z hlavných záruk, ktoré majú obmedziť riziko, že poskytovatelia služieb zdieľania zabránia na základe napadnutých ustanovení sprístupneniu obsahu, ktorý oprávnene kopíruje diela a iné predmety ochrany určené nositeľmi práv, v rámci ich služieb, sa nachádza v odseku 7 článku 17 smernice 2019/790.

159. *Na jednej strane* totiž prvý pododsek tohto odseku stanovuje, že „spolupráca medzi poskytovateľmi online služieb zdieľania obsahu a nositeľmi práv[194] nesmie mať za následok zabránenie dostupnosti diel alebo iných predmetov ochrany, ktoré nahrali používatelia, ktorí neporušujú autorské právo a práva súvisiace s autorským právom, a to ani v prípadoch, keď sa na takéto diela alebo iné predmety ochrany vzťahuje výnimka alebo obmedzenie“.[195]

160. *Na druhej strane* podľa druhého pododseku tohto odseku členské štáty zabezpečia, aby sa používatelia mohli odvolávať na výnimky a obmedzenia, ktoré sa týkajú a) citácie, kritiky a zhrnutia, ako aj b) použitia na účel karikatúry, paródie alebo pastiša,[196] keď sprístupňujú na internete obsah v rámci služieb zdieľania.

161. Z toho vyplýva, že normotvorca Únie používateľom služieb zdieľania výslovne priznal subjektívne práva v oblasti autorského práva. Títo používatelia majú teraz vo vzťahu k poskytovateľom týchto služieb a nositeľom práv právo legitímne používať predmety ochrany v rámci týchto služieb vrátane práva dovolávať sa výnimiek a obmedzení autorského práva a s ním súvisiacich práv.[197] Skutočnosť, že normotvorca uznal význam týchto výnimiek a obmedzení pre používateľov, je v súlade s judikatúrou samotného Súdneho dvora, ktorý nedávno uznal, že „zahŕňajú práva“ používateľov.[198]

162. Chcem zdôrazniť, že v súlade s článkom 17 ods. 7 smernice 2019/790 sa môžu používatelia odvolávať na *všetky výnimky a obmedzenia stanovené v práve Únie*[199] a najmä na tie, ktoré sú uvedené v článku 5 smernice 2001/29 – ale v rozsahu, v akom ich stanovuje platné vnútroštátne právo. Článok 5 síce dáva členským štátom *možnosť* prebrať výnimky a obmedzenia, ktoré sú

194 Pod týmito výrazmi treba chápať: opatrenia v oblasti filtrovania a blokovania, ktoré títo poskytovatelia musia prijať na základe napadnutých ustanovení. Pozri odôvodnenie 66 prvý odsek smernice 2019/790.

195 Ide tiež najmä o používanie diel a iných predmetov ochrany, na ktoré sa vzťahujú licenčné zmluvy uzavreté používateľmi (pozri odôvodnenie 66 prvý odsek smernice 2019/790), ako aj o používanie voľných diel.

196 Ako som napokon uviedol v poznámkach pod čiarou 175 a 176 vyššie, predmetné výnimky a obmedzenia sú upravené v článku 5 ods. 3 písm. d) a k) smernice 2001/29.

197 Môžu to urobiť najmä pred vnútroštátnymi súdmi (pozri článok 17 ods. 9 druhý pododsek smernice 2019/790 („… používatelia [majú] prístup k súdu alebo inému príslušnému súdnemu orgánu na uplatnenie výnimky alebo obmedzenia pravidiel v oblasti autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom.“).

198 Pozri rozsudky z 29. júla 2019, Funke Medien NRW (C-469/17, EU:C:2019:623, bod 70), ako aj Spiegel Online (C-516/17, EU:C:2019:625, bod 54).

199 Odsek 7 je síce v tomto smere nejednoznačný, tento výklad však jasne vyplýva z odôvodnenia 70 smernice 2019/790 („Opatrenia prijaté poskytovateľmi online služieb zdieľania… by nemali mať vplyv na uplatňovanie *výnimiek alebo obmedzení autorského práva*…“), ako aj z odseku 9 tohto článku, najmä jeho štvrtého pododseku („… môžu používať diela a iné predmety ochrany na základe výnimiek alebo obmedzení… *stanovených v práve Únie*“) (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

v ňom uvedené,[200] tento odsek 7 ich však *núti* stanoviť vo vnútroštátnom práve prinajmenšom výnimky a obmedzenia súvisiace s citáciou a paródiou[201] vzhľadom na význam citácie a paródie pre slobodu prejavu.

163. Konkrétne z toho vyplýva, že poskytovatelia služieb zdieľania nie sú zo zákona oprávnení zablokovať alebo odstrániť obsah, v ktorom sa legitímne používajú diela alebo iné predmety ochrany, s *odôvodnením, že tento obsah porušuje autorské právo*.[202] Predovšetkým už nemôžu vo všeobecných podmienkach používania alebo v rámci zmluvných dohôd s nositeľmi práv vylúčiť uplatnenie výnimiek a obmedzení, napríklad v podobe ustanovenia, podľa ktorého na odôvodnenie opatrenia v oblasti blokovania alebo odstránenia obsahu postačuje, ak nositelia práv tvrdia, že došlo k porušeniu autorského práva.[203] Poskytovatelia musia, naopak, vo všeobecných podmienkach informovať používateľov, že môžu používať diela a iné predmety ochrany v rámci týchto výnimiek a obmedzení.[204]

164. Podľa môjho názoru si normotvorca Únie pri prijímaní odseku 7 článku 17 smernice 2019/790 uvedomoval riziká „nadmerného blokovania“,[205] ktoré môžu vyplynúť z režimu zodpovednosti, ktorý zaviedol, a s cieľom zabezpečiť „primeranú rovnováhu“ medzi dotknutými právami a záujmami a chrániť slobodu prejavu používateľov služieb zdieľania[206] stanovil jasné a presné obmedzenie opatrení v oblasti filtrovania a blokovania, ktoré musia poskytovatelia týchto služieb prijať na základe odseku 4 tohto článku.

165. V tomto smere Parlament, Rada a Komisia správne zdôraznili, že odsek 7 vzhľadom na imperatívnu povahu výrazov použitých v jeho prvom pododseku – „nesmie mať za následok“[207] – ukladá poskytovateľom služieb zdieľania *povinnosť dosiahnuť určitý výsledok*: *sú povinní dosiahnuť výsledok* spočívajúci v tom, že nebudú brániť sprístupňovaniu obsahu, ktorý oprávnene kopíruje diela a iné predmety ochrany, v rámci svojich služieb, hoci boli tieto diela a predmety ochrany určené nositeľmi práv. Obmedzenie prípustných opatrení v oblasti filtrovania a blokovania je teda jasne načrtnuté: *ich cieľom alebo účinkom nesmie byť zabránenie oprávnenému používaniu*. Toto ustanovenie sa tak podieľa na odvrátení tendencie „prílišnej usilovnosti“ poskytovateľov, a teda na stanovení rámca pre rozsah zásahu do slobody prejavu, aby bol obmedzený na šírenie obsahu, ktorý porušuje pravidlá v oblasti autorského práva.

166. Poľská republika však naproti tomu tvrdí, že vzhľadom na obmedzenia vlastné fungovaniu nástrojov na rozpoznávanie obsahu, ktoré som uviedol v bode 148 vyššie, a najmä na ich neschopnosť určiť uplatnenie výnimiek a obmedzení autorského práva predstavuje článok 17 ods. 7 smernice 2019/790 skôr zbožné želanie účinnej záruky. V skutočnosti uvedené nástroje

200 Pozri poznámku pod čiarou 179 vyššie.

201 Aspoň čo sa týka používania predmetov ochrany v rámci služieb zdieľania.

202 V tomto smere článok 17 ods. 7 smernice 2019/790 obmedzuje slobodu podnikania poskytovateľov služieb zdieľania, aby zabezpečil slobodu prejavu používateľov. Poskytovatelia však môžu naďalej slobodne odstraňovať obsah, na ktorý sa vzťahujú výnimky alebo obmedzenia, z *iných dôvodov, než sú problémy s autorským právom*, napríklad ak ide o urážlivý obsah alebo obsah, ktorý je v rozpore s ich politikou v oblasti nahoty. Toto ustanovenie ako také teda poskytovateľom neukladá povinnosť šíriť („must carry“) taký obsah.

203 Pozri v tomto zmysle LEISTNER, M., c. d., s. 165 a 166. Opačné ustanovenie týchto všeobecných podmienok alebo zmluvných dohôd by teda bolo podľa môjho názoru nezlučiteľné s článkom 17 ods. 7 smernice 2019/790.

204 Pozri článok 17 ods. 9 štvrtý odsek smernice 2019/790. Informácie poskytnuté používateľom o práve používať predmety ochrany v rámci výnimiek a obmedzení, ako aj o obmedzeniach tohto práva sú zásadné na účely podpory výkonu slobody prejavu a tvorby zo strany používateľov pri súčasnom znížení rizika nepredvídateľných porušení autorského práva.

205 Pozri posúdenie vplyvu, časť 1/3, s. 140 a 141, ako aj poznámku pod čiarou 422.

206 Pozri odôvodnenie 70 prvý odsek smernice 2019/790.

207 „shall not result“ v anglickom znení smernice 2019/790.

automaticky zablokujú obsah, na ktorý sa vzťahujú výnimky a obmedzenia. Toto ustanovenie teda nedokáže zabezpečiť používateľom služieb zdieľania účinnú ochranu proti nezákonnému alebo svojvoľnému blokovaniu ich obsahu.

167. Argumentácia žalobkyne v tomto smere odráža zásadný rozpor v názoroch medzi účastníkmi konania a vedľajšími účastníkmi konania, pokiaľ ide o pôsobnosť odseku 7 a konkrétny spôsob, akým majú byť v praxi dodržiavané práva používateľov. Pred Súdnym dvorom sa totiž v tomto smere diskutovalo o dvoch odlišných výkladoch tohto ustanovenia.

168. Podľa *prvého výkladu*, z ktorého vychádza žaloba Poľskej republiky a ktorý navyše presadzuje aj španielska a francúzska vláda, (jediným) mechanizmom,[208] ktorý v praxi zabezpečuje, že opatrenia v oblasti filtrovania a blokovania prijaté poskytovateľmi služieb zdieľania na základe napadnutých ustanovení nebránia sprístupňovaniu oprávnených použití diel a iných predmetov ochrany v rámci ich služieb, je „mechanizmus na vybavovanie sťažností a nápravu“, ktorý títo poskytovatelia musia podľa článku 17 ods. 9 smernice 2019/790 poskytnúť používateľom svojich služieb „v prípade sporov o znemožnení prístupu k dielam alebo iným predmetom ochrany, alebo o odstránení diel alebo iných predmetov ochrany, ktoré nahrali“.

169. Konkrétne by poskytovatelia služieb zdieľania mali v súlade so želaním nositeľov práv *ex ante* zablokovať akýkoľvek obsah, ktorý čiastočne alebo úplne kopíruje diela a iné predmety ochrany určené nositeľmi práv – bez ohľadu na to, či porušuje ich práva –, pričom používateľovi, ktorý sa domnieva, že tieto predmety ochrany používa oprávnene, napríklad v rámci výnimky alebo obmedzenia, prislúcha podať v tomto smere sťažnosť. Pokiaľ je táto sťažnosť dôvodná, dotknutý obsah bude sprístupnený na internete *ex post* po svojom preskúmaní. Rád by som spresnil, že žalobkyňa a španielska a francúzska vláda síce rovnako chápu článok 17 ods. 7 smernice 2019/790, majú však diametrálne odlišný názor na dôsledky, ktoré z neho treba vyvodiť.[209]

170. Podľa *druhého výkladu*, ktorý presadzujú Parlament, Rada a Komisia, právo používateľov služieb zdieľania na oprávnené používanie predmetov ochrany, ktoré stanovuje článok 17 ods. 7 smernice 2019/790, by mali poskytovatelia týchto služieb zohľadniť *ex ante* pri samotnom procese filtrovania. Napadnuté ustanovenia a tento odsek 7 totiž treba vykladať spoločne a povinnosti, ktoré stanovujú, sa uplatňujú „súčasne“. „Najlepšia snaha“, ktorú musia poskytovatelia podľa týchto ustanovení vynaložiť na to, aby zabránili sprístupneniu diel a iných predmetov ochrany určených nositeľmi práv na internete, sa teda v praxi nemôže prejaviť ako preventívne a systematické blokovanie oprávneného používania. Mechanizmus na vybavovanie sťažností a nápravu stanovený v odseku 9 článku 17 predstavuje dodatočnú a poslednú záruku pre situácie, v ktorých napriek povinnosti uvedenej v odseku 7 poskytovatelia predsa len omylom zablokujú oprávnený obsah.

171. Súhlasím s posledným uvedeným výkladom, ktorý podľa mňa vyplýva z doslovnej, systémovej a historickej analýzy článku 17 smernice 2019/790.

172. *V prvom rade* z textového hľadiska pripomínam, že podľa znenia článku 17 ods. 7 smernice 2019/790 spolupráca medzi nositeľmi práv a poskytovateľmi služieb zdieľania nesmie mať za následok „zabránenie dostupnosti“ obsahu, ktorý oprávnene kopíruje diela alebo iné predmety

[208] Francúzska vláda uvádza aj prípadné dobrovoľné opatrenia prijaté nositeľmi práv (pozri poznámku pod čiarou 252 nižšie).

[209] *Pokiaľ ide o žalobkyňu*, ako som uviedol v bode 166 vyššie, skutočnosť, že práva používateľov služieb zdieľania sú zohľadnené až *ex post* v prípade sťažností, ktoré podajú, svedčí o neprimeranosti obmedzenia výkonu práva na slobodu prejavu. Naopak, *pokiaľ ide o španielsku a francúzsku vládu*, tento výklad udržuje „primeranú rovnováhu“ medzi dotknutými právami a záujmami, lebo zabezpečuje nositeľom práv schopnosť a *priori* kontrolovať používanie ich diel a iných predmetov ochrany, pričom zároveň používateľom spôsobuje len „dočasnú nepríjemnosť“.

ochrany. Výklad, podľa ktorého môže byť tento obsah systematicky zablokovaný *ex ante*, pokiaľ používatelia dokážu dosiahnuť jeho obnovenie *ex post*, podľa mňa zďaleka nepredstavuje najprirodzenejší spôsob chápania tohto znenia. [210]

173. *Ďalej* zo systémového hľadiska platí, že ako tvrdí Komisia, napadnuté ustanovenia a samotný odsek 7 treba vykladať z hľadiska odseku 9 tretieho pododseku článku 17, podľa ktorého táto smernica „nesmie mať v žiadnom prípade vplyv“ na legitímne použitie diel a iných predmetov ochrany. Ak by však mal byť dotknutý obsah systematicky zablokovaný *ex ante*, pričom používateľom by prináležalo podať sťažnosť s cieľom dosiahnuť jeho sprístupnenie na internete, legitímne použitie by zjavne bolo určitým spôsobom „ovplyvnené“.

174. Rád by som poukázal aj na to, že otázka oprávneného použitia predmetov ochrany sa spomína nielen v odôvodnení 70 smernice 2019/790, ktoré sa týka mechanizmu na vybavovanie sťažností, ale aj v odôvodnení 66 prvom odseku, [211] ktorý sa týka preventívnych opatrení, ktoré musia poskytovatelia služieb zdieľania prijať na základe napadnutých ustanovení. Okrem toho podľa odôvodnenia 70 prvého odseku je cieľom tohto mechanizmu „podpora“ – a nie „umožnenie“ – legitímneho použitia.

175. *Nakoniec* prípravné práce tento výklad potvrdzujú. V tomto smere chcem poukázať na to, že článok 17 ods. 9 smernice 2019/790 vyplýva z článku 13 ods. 2 návrhu smernice. Návrh neobsahoval ustanovenie o legitímnom používaní diel a iných predmetov ochrany. Také ustanovenie bolo doplnené pozmeňujúcimi a doplňujúcimi návrhmi v prvom čítaní predpisu v Parlamente a Rade. V týchto pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch bolo osobitným cieľom mechanizmu na vybavovanie sťažností a nápravu umožniť také legitímne použitie. [212] Po prvom zamietnutí textu v Parlamente 5. júla 2018 však bola v neskorších zneniach predpisu a v znení, ktoré bolo nakoniec prijaté, otázka práv používateľov oddelená od otázky mechanizmu na vybavovanie sťažností a nápravu do dvoch samostatných ustanovení.

176. Tento legislatívny proces podľa mňa zároveň svedčí o tom, že úmysly normotvorcu Únie sa v tomto smere zmenili. Zatiaľ čo článok 13 návrhu smernice bol jednostranne v prospech nositeľov práv, tento článok 13 sa počas svojho prijímania do podoby článku 17 smernice 2019/790 zmenil na komplexné ustanovenie, ktoré sa usiluje uznať a vyvážiť rozličné dotknuté záujmy. Ako tvrdí Rada, normotvorca sa rozhodol chrániť v tomto ustanovení tak nositeľov práv, ako aj používateľov. Ako zdôrazňuje Parlament, článok 17 odráža citlivý kompromis v tomto smere. Tento vývoj nemožno pri jeho výklade nebrať do úvahy. [213]

[210] Ešte viditeľnejšie je to v anglickom znení smernice 2019/790 („… shall not result in the *prevention* of the availability…“) (kurzívou zvýraznil generálny advokát). Okrem toho podľa mňa odsek 7 konkretizuje právo na slobodu prejavu, takže jeho znenie môže byť vykladané široko. Pozri analogicky rozsudok zo 14. februára 2019, Buivids (C-345/17, EU:C:2019:122, bod 51 a citovaná judikatúra).

[211] „… Opatrenia prijaté takýmito poskytovateľmi služieb by… mali zabezpečiť, aby používatelia, ktorí využívajú online služby zdieľania obsahu na legálne nahrávanie informácií… neboli dotknutí.“

[212] Pozri na jednej strane „Report on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on copyright in the Digital Single Market“, 29. jún 2019, Parlament, Výbor pre právne veci, dokument A8-0245/2018 (dostupný na adrese https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2018-0245_EN.html?redirect), zmena a doplnenie 77: „… *To prevent misuses or limitations in the exercise of exceptions and limitations to copyright*, Member States shall ensure that the service providers referred to in paragraph 1 put in place effective and expeditious complaints and redress mechanisms…“ Pozri na druhej strane Rada, dokument 12254/16 + ADD1 + ADD2 + ADD3 + ADD4, 25. máj 2018 (dostupný na adrese https://www.consilium.europa.eu/media/35373/st09134-en18.pdf): „Member States shall ensure that the measures referred to in paragraph 4 are implemented by the online content sharing service provider without prejudice to the possibility for their users to benefit from exceptions or limitations to copyright. *For that purpose*, the service provider shall put in place a complaint and redress mechanism…“ (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

[213] Pozri analogicky návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Wathelet vo veci Karen Millen Fashions (C-345/13, EU:C:2014:206, bod 82), ako aj návrhy, ktoré som predniesol v spojených veciach Acacia a D'Amato (C-397/16 a C-435/16, EU:C:2017:730, body 53 a 63 až 65).

177. Výklad presadzovaný Parlamentom, Radou a Komisiou, podľa ktorého práva používateľov v zmysle článku 17 ods. 7 smernice 2019/790 musia byť zohľadnené *ex ante*, a nielen *ex post*, *navyše* zabezpečuje primeranosť obmedzenia výkonu práva na slobodu prejavu, ktoré vyplýva z napadnutých ustanovení. [214]

178. V tomto smere je pravda, že mechanizmus na vybavovanie sťažností a nápravu upravený v článku 17 ods. 9 smernice 2019/790 predstavuje základnú záruku a zároveň významný pokrok v porovnaní so smernicou 2000/31. [215] Ide o nevyhnutnú zložku akéhokoľvek systému filtrovania vzhľadom na riziko „nadmerného blokovania“, ktoré z neho plynie. Normotvorca Únie k tomuto mechanizmu pripojil aj procesné „čiastkové záruky“. Mechanizmus musí byť „účinný a pohotový“ a takto podané sťažnosti musia byť vybavené „bez zbytočného odkladu“. Inými slovami, poskytovatelia služieb zdieľania musia v tejto oblasti konať rovnako rýchlo ako v prípade oznámení prijatých od nositeľov práv na základe článku 17 ods. 4 písm. c) smernice 2019/790. [216] Okrem toho musia nositelia práv „náležite“ odôvodniť svoje žiadosti o blokovanie a sťažnosti podliehajú preskúmaniu fyzickou osobou.

179. Navyše podľa tohto odseku 9 členské štáty takisto zabezpečia, aby pri riešení sporov boli k dispozícii mechanizmy mimosúdneho riešenia sporov medzi používateľmi a nositeľmi práv. Také mechanizmy umožnia nestranné riešenie sporov. Čo je podľa mňa ešte dôležitejšie, členské štáty musia v tejto oblasti stanoviť „účinné súdne opravné prostriedky“. V tomto smere Súdny dvor v rozsudku UPC Telekabel Wien [217] v podstate zdôraznil, že také právo na účinný súdny prostriedok nápravy je nevyhnutné na zabezpečenie výkonu práva na slobodu prejavu na internete.

180. Hoci sú tieto procesné záruky dôležité, samy osebe *nepostačujú* na zabezpečenie „primeranej rovnováhy“ medzi autorským právom a slobodou prejavu používateľov.

181. *Po prvé* podľa judikatúry Súdneho dvora a ESĽP existencia takých procesných záruk nezbavuje orgány verejnej moci povinnosti minimalizovať *vedľajšie účinky* opatrenia v oblasti filtrovania a blokovania. Ide o samostatné a *kumulatívne* požiadavky.

182. Tieto dva súdy totiž opakovane rozhodli, že každé opatrenie v oblasti filtrovania a blokovania musí byť „presne zacielené“ v tom zmysle, že musí byť zamerané na nezákonný obsah a nesmie mať svojvoľné alebo nadmerné účinky na zákonný obsah. [218] V rozsudku L'Oréal a i. [219] Súdny dvor v tom istom zmysle konštatoval, že monitorovacie opatrenia uložené sprostredkovateľovi nemôžu

[214] V tomto smere pripomínam, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora „sa má text sekundárneho práva Únie vykladať v čo najväčšom možnom rozsahu spôsobom, ktorý nespochybní jeho platnosť, a v súlade s celým primárnym právom, okrem iného s ustanoveniami Charty“ [pozri najmä rozsudok z 2. februára 2021, Consob (C-481/19, EU:C:2021:84, bod 50, ako aj citovaná judikatúra)].

[215] Smernica 2000/31 totiž neukladá poskytovateľom-sprostredkovateľom nijakú povinnosť upraviť postup „protinahlasovania“, ktorým by používatelia mohli namietať voči „nadmernému odstraňovaniu“ svojich informácií.

[216] Napokon v anglickom znení smernice 2019/790 je rovnaký výraz použitý v článku 17 ods. 4 písm. c) a článku 17 ods. 9 prvom pododseku tejto smernice („acted *expeditiously*, upon receiving a… notice…“ a „… an effective and *expeditious* complaint and redress mechanism…“) (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

[217] Rozsudok z 27. marca 2014 (C-314/12, EU:C:2014:192, bod 57).

[218] Pozri na jednej strane rozsudky z 27. marca 2014, UPC Telekabel Wien (C-314/12, EU:C:2014:192, bod 56), a z 15. septembra 2016, Mc Fadden (C-484/14, EU:C:2016:689, bod 93). Pozri na druhej strane rozsudok ESĽP z 23. júna 2020, Vladimir Kharitonov v. Rusko, CE:ECHR:2020:0623JUD001079514, bod 46: „… When exceptional circumstances justify the blocking of illegal content, a State agency making the blocking order must ensure that the measure strictly targets the illegal content and has no arbitrary or excessive effects… Any indiscriminate blocking measure which interferes with lawful content or websites as a collateral effect of a measure aimed at illegal content or websites amounts to arbitrary interference with [freedom of expression]…“ Pozri tiež odporúčanie CM/Rec(2018)2 o úlohe a zodpovednostiach internetových sprostredkovateľov, príloha, bod 2.3.2.

[219] Rozsudok z 12. júla 2011 (C-324/09, EU:C:2011:474, bod 131).

brániť oprávnenému používaniu jeho služieb. Nakoniec v rozsudku UPC Telekabel Wien [220] rozhodol, že opatrenia v oblasti blokovania „zbytočne nezbavujú" používateľov internetu možnosti zákonného zdieľania informácií a prístupu k nim.

183. Z tejto judikatúry nevyplýva, že právo na slobodu prejavu bráni takým opatreniam, pokiaľ by mohli mať za následok *čo i len minimálne blokovanie* oprávneného obsahu. Výraz „zbytočne" použitý Súdnym dvorom podľa môjho názoru odráža myšlienku, podľa ktorej účinnosť ochrany práv nositeľov práv môže v určitých prípadoch odôvodniť „nadmerné blokovanie".

184. Aj tu však musí existovať „primeraná rovnováha" medzi účinnosťou filtrovania a jeho vedľajšími účinkami. Ako v podstate vyplýva z judikatúry ESĽP, v demokratickej spoločnosti nemožno požadovať absolútnu účinnosť – a teda „nulové riziko" prípadného porušovania autorských práv –, pokiaľ by to malo za následok zablokovanie nezanedbateľného množstva oprávneného obsahu. [221]

185. Francúzska vláda naproti tomu tvrdí, že podľa jej výkladu článku 17 smernice 2019/790 opatrenia v oblasti filtrovania, ktoré musia poskytovatelia služieb zdieľania zaviesť na základe napadnutých ustanovení, túto požiadavku spĺňajú, pokiaľ sú „presne zacielené" na obsah, ktorý úplne alebo čiastočne kopíruje diela a iné predmety ochrany určené nositeľmi práv.

186. Túto argumentáciu nemožno prijať. Z rozsudkov Scarlet Extended a SABAM totiž vyplýva, že systém filtrovania, ktorý by systematicky blokoval obsah, v ktorom sú legitímne použité predmety ochrany, by neprimerane zasahoval do slobody prejavu a informácií. [222] Podľa mňa je dôvodom práve to, že vedľajšie účinky takého filtrovania sú príliš významné na to, aby mohli byť zlučiteľné s touto slobodou – a to nezávisle od otázky, či poškodení používatelia mali právo na opravný prostriedok proti zablokovaniu svojich informácií, pričom Súdny dvor tento aspekt v uvedených rozsudkoch ani len nespomenul.

187. Existujú na to dobré dôvody. V prejednávanej veci by *na jednej strane* preventívne zablokovanie všetkého obsahu, ktorý kopíruje diela a iné predmety ochrany určené nositeľmi práv, malo za následok systematické prenesenie bremena nečinnosti na používateľov, lebo oprávnený obsah by sa nemohol šíriť, keby nepodali úspešnú sťažnosť. Ak by si používatelia museli systematicky uplatňovať svoje práva v rámci mechanizmu na vybavovanie sťažností, je veľmi pravdepodobné, že významná časť z nich by to neurobila, a to predovšetkým v dôsledku nedostatočných vedomostí, na základe ktorých by mohli posúdiť, či je ich spôsob používania predmetov ochrany legitímny, a či teda majú dôvody na podanie takej sťažnosti. [223] Preventívne „nadmerné blokovanie" každého legitímneho použitia a systematické prenesenie povinnosti

220 Rozsudok z 27. marca 2014 (C-314/12, EU:C:2014:192, bod 63).

221 Pozri najmä rozsudky ESĽP Ahmet Yildirim v. Turecko, bod 66; z 23. júna 2020, Vladimir Kharitonov, CE:ECHR:2020:0623JUD001079514, bod 45, ako aj Kablis v. Rusko, bod 94.

222 Pozri v tomto zmysle rozsudok Scarlet Extended (bod 52: „[Súdny príkaz na filtrovanie by] mohol ohroziť informačnú slobodu, lebo daný systém by mohol *nedostatočne rozlišovať medzi protiprávnym a oprávneným obsahom* tak, že jeho používanie by mohlo viesť k zablokovaniu komunikácie s oprávneným obsahom. Je totiž nesporné, že odpoveď na otázku oprávnenosti prenosu *závisí aj od uplatnenia právnych výnimiek z autorského práva*, ktoré sú v jednotlivých členských štátoch odlišné. Okrem toho v niektorých členských štátoch môžu byť určité diela verejne prístupné alebo môžu byť dotknutými autormi bezodplatne uverejnené.") (kurzívou zvýraznil generálny advokát). Pokiaľ ide o rovnaké úvahy, pozri rozsudok SABAM (bod 50).

223 Táto tendencia používateľov neuplatňovať si práva je zdokumentovaná v Európe i v Spojených štátoch. Pozri najmä URBAN, J.-M., KARAGANIS, J., SCHOFIELD, B.: Notice and Takedown in Everyday Practice. In: *UC Berkeley Public Law Research Paper nº 2755628*. 2017; FIALA, L., HUSOVEC, M.: Using Experimental Evidence to Design Optimal Notice and Takedown Process. In: *TILEC Discussion Paper Nº 2018-028*. 2018, s. 3.

preukázať túto legitímnosť na používateľov by teda mohlo z krátkodobého alebo dlhodobého hľadiska vyvolať „chilling effect“ na slobodu prejavu a tvorby, ktorý by sa prejavil ako pokles činnosti používateľov. [224]

188. *Na druhej strane* výmena informácií na internete sa vyznačuje predovšetkým svojou rýchlosťou. Určité typy obsahu nahrávaného v rámci služieb zdieľania vyhľadáva verejnosť len počas krátkeho obdobia, najmä tie, ktoré súvisia s aktuálnym dianím. [225] Tento obsah sa tak v priebehu niekoľkých dní stáva zastaraným. Keby bolo sprístupnenie tohto obsahu na internete oneskorené v dôsledku systematického blokovania *ex ante*, stratil by aktuálnosť a pre verejnosť by už nebol zaujímavý. Na rozdiel od španielskej a francúzskej vlády sa preto domnievam, že také systematické blokovanie by bolo osobitne problematické, aj keby bolo len „dočasné“, lebo prípadné obnovenie obsahu po preskúmaní sťažností používateľov by neumožnilo napraviť ujmu spôsobenú na ich slobode prejavu. [226]

189. *Po druhé* chcem poukázať na to, že Súdny dvor v nedávnej judikatúre zdôrazňuje potrebu „zabezpeči[ť] účinnosť“ výnimiek a obmedzení autorského práva vzhľadom na ich význam pre zachovanie „primeranej rovnováhy“ medzi dotknutými právami a záujmami, najmä ak je ich cieľom zaručiť dodržiavanie slobody prejavu – ako v prípade používania na účely citácie, kritiky alebo zhrnutia a používania na účely karikatúry, paródie alebo pastiša. [227]

190. Práve na „zabezpečenie potrebného účinku“ týchto výnimiek a obmedzení je však podľa môjho názoru dôležité zaistiť, aby preventívne opatrenia prijaté na základe napadnutých ustanovení systematicky nebránili výkonu práva používateľov na ich uplatňovanie. Ak majú nositelia práv v digitálnom prostredí možnosti kontroly svojich predmetov ochrany, ktoré sú v „skutočnom svete“ bezprecedentné – lebo nástroje na rozpoznávanie obsahu im virtuálne umožňujú zabrániť *akémukoľvek* používaniu týchto predmetov vrátane takého, na ktoré nemajú monopol, napríklad na paródiu –, je potrebné rovnako chrániť tieto výnimky a obmedzenia. V tomto smere by hrozilo, že maximálna ochrana niektorých duševných výtvorov by bola na úkor iných foriem tvorby, ktoré sú zo spoločenského hľadiska rovnako žiaduce. [228]

191. *Zo všetkých predchádzajúcich úvah* podľa mňa *vyplýva*, že podľa výkladu napadnutých ustanovení v spojení s odsekom 7 článku 17 smernice 2019/790 musia byť opatrenia v oblasti filtrovania, ktoré sú poskytovatelia služieb zdieľania povinní zaviesť, v súlade s dvoma kumulatívnymi povinnosťami: musia sa usilovať predchádzať sprístupneniu obsahu, ktorý neoprávnene kopíruje diela a iné predmety ochrany určené nositeľmi práv, a zároveň nesmú brániť sprístupneniu obsahu, ktorý tieto predmety ochrany kopíruje oprávnene.

[224] Pozri v tomto zmysle SPINDLER, G., c. d., s. 355. Mohlo by to mať za následok aj to, že verejnosť by prišla o právo na prístup k neoprávnene zablokovanému legitímnemu obsahu.

[225] Napríklad „reakčné video“ (*reaction video*) na upútavku k videohre alebo k filmu je vyhľadávané v období, v ktorom je táto upútavka uverejnená. Rovnako parodické video súvisiace s nedávnym politickým škandálom je vo všeobecnosti sledované tesne po škandále. Pozri v tomto smere GARSTKA, K., c. d., s. 339.

[226] Napokon ESĽP opakovanie rozhodol, že „informácia je tovar podliehajúci skaze, a ak sa jej uverejnenie oneskorí, hoci aj o krátky čas, je veľmi pravdepodobné, že stratí svoju hodnotu aj zmysel“ (pozri najmä rozsudky ESĽP z 26. novembra 1991, Observer a Guardian v. Spojené kráľovstvo, CE:ECHR:1991:1126JUD001358588, bod 60; Ahmet Yildirim v. Turecko, bod 47, ako aj Kablis v. Rusko, bod 91). Španielska a francúzska vláda naproti tomu tvrdia, že rýchlosť výmeny informácií na internete je, naopak, dôvodom na preventívne blokovanie každého obsahu, ktorý kopíruje diela a iné predmety ochrany určené nositeľmi práv, aby sa predišlo riziku sprístupnenia nezákonného obsahu na internete, z čoho by nositeľom práv vznikla „nenapraviteľná“ ujma. K tomuto tvrdeniu sa vrátim v bodoch 215 a 216 nižšie.

[227] Pozri najmä rozsudky z 29. júla 2019, Funke Medien NRW (C-469/17, EU:C:2019:623, body 51 a 57), a Spiegel Online (C-516/17, EU:C:2019:625, body 36, 55 a 72).

[228] Pozri návrhy, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando (bod 243).

192. Na rozdiel od tvrdení žalobkyne teda poskytovatelia služieb zdieľania nemôžu „uplatniť akékoľvek dostupné opatrenie“ na ochranu práv duševného vlastníctva nositeľov práv.[229] „Najlepšiu snahu“ a „odbornú starostlivosť“, ktorú musia v tomto smere preukázať, treba chápať z hľadiska článku 17 ods. 7 smernice 2019/790. Keďže poskytovatelia sa nachádzajú v dvojstrannej odbornej pozícii vo vzťahu k používateľom a nositeľom práv, musia voči týmto dvom kategóriám konať „starostlivo“.

193. Článok 17 ods. 7 smernice 2019/790 teda poskytovateľov – ale aj správne a súdne orgány členských štátov v rámci dohľadu nad uplatňovaním tohto článku[230] – núti zvážiť vedľajšie účinky opatrení v oblasti filtrovania, ktoré zavádzajú.[231] Nemôžu teda preventívne a systematicky blokovať obsah, na ktorý sa vzťahujú najmä výnimky a obmedzenia autorského práva. Sú povinní *ex ante* vziať do úvahy dodržiavanie práv používateľov. Navrhujem, aby Súdny dvor v rozsudku, ktorý vydá, jednoznačne potvrdil, že ide o správny výklad tohto článku 17.

– *Zákaz všeobecnej povinnosti monitorovania (odsek 8)*

194. Odsek 8 článku 17 smernice 2019/790 stanovuje, že „uplatňovanie tohto článku nesmie viesť k všeobecnej povinnosti monitorovania“. Napadnuté ustanovenia preto treba vykladať aj z hľadiska tohto odseku.

195. Domnievam sa však, že keď normotvorca Únie opätovne potvrdil zákaz takej „povinnosti“,[232] stanovil tým ďalšiu významnú záruku pre slobodu prejavu. Tento zákaz totiž ohraničuje pôsobnosť opatrení v oblasti filtrovania, ktoré možno očakávať od poskytovateľov-sprostredkovateľov a v prejednávanej veci od poskytovateľov služieb zdieľania.

196. V tejto súvislosti je možné z rozsudku Glawischnig-Piesczek vyvodiť závery, ktoré som už uviedol.[233] Súdny dvor v tomto rozsudku vykladal uvedený zákaz v znení článku 15 smernice 2000/31 a rozhodol, že prevádzkovateľovi sociálnej siete môže byť súdnym príkazom uložená povinnosť vyhľadať a zablokovať v informáciách sprístupnených na internete v rámci tejto siete „konkrétn[u] informáci[u]… ktorej obsah bol preskúmaný a posúdený príslušným súdom… ktorý ju po svojom posúdení vyhlásil za nezákonnú“.[234] Súd teda môže od prevádzkovateľa požadovať, aby znemožnil prístup k všetkým *informáciám, ktoré sú totožné* s predmetnou informáciou. Súdny príkaz sa môže týkať dokonca aj *rovnocenných informácií*, pokiaľ prevádzkovateľ nie je povinný vykonať „samostatné posúdenie“ ich súladu so zákonom a môže, naopak, „využiť automatizované technické prostriedky a vyhľadávače“.[235]

229 Som si vedomý toho, že odôvodnenie 66 smernice 2019/790 v treťom odseku stanovuje, že poskytovatelia služieb zdieľania môžu byť v prípade neoprávneného sprístupnenia predmetu ochrany v rámci svojich služieb zbavení zodpovednosti, len ak preukážu, že „vyvinuli najlepšiu snahu“ [„urobili všetko pre to, aby zabránili tejto situácii“ – *neoficiálny preklad*]. Podľa môjho názoru ide o nešťastnú formuláciu, ktorá nespochybňuje to, čo som práve vysvetlil.

230 Pozri poznámku pod čiarou 249 nižšie.

231 Naproti tomu pozri rozsudok ESĽP Ahmet Yildirim v. Turecko, bod 66.

232 Zásadnú povahu zákazu „všeobecnej povinnosti monitorovania“ pre slobodu prenosu informácií na internete som vysvetlil v časti, ktorá sa týka „podstaty“ slobody prejavu (bod 98 a nasl. vyššie).

233 Pozri bod 112 vyššie.

234 Rozsudok Glawischnig-Piesczek (bod 35).

235 Rozsudok Glawischnig-Piesczek (bod 46).

197. *Vo všeobecnosti* z toho vyplýva, že poskytovatelia-sprostredkovatelia majú síce z technického hľadiska dobrú pozíciu na to, aby bojovali proti prítomnosti určitých nezákonných informácií šírených prostredníctvom ich služieb,[236] nemožno však od nich očakávať, že budú vykonávať „samostatné posúdenie“ súladu dotknutých informácií so zákonom. Títo poskytovatelia-sprostredkovatelia nemajú vo všeobecnosti potrebné odborné znalosti a najmä *nezávislosť* – a to tým menej, ak im hrozí rozsiahla zodpovednosť.[237] Nemožno z nich teda urobiť rozhodcov zákonnosti na internete, ktorí rozhodujú o zložitých právnych otázkach.[238]

198. Aby teda poskytovateľ-sprostredkovateľ minimalizoval riziko „nadmerného blokovania“, a tým zaručil dodržiavanie práva na slobodu prejavu, môže mať podľa mňa len povinnosť filtrovať a blokovať informácie, ktorých nezákonnú povahu predtým preukázal súd, prípadne informácie, ktorých nezákonná povaha je *hneď jasná*, t. j. *zjavná* predovšetkým bez toho, aby ich bolo nutné zasadiť do príslušného kontextu.[239]

199. Okrem toho chcem zdôrazniť, že povinnosť monitorovať, ktorú ESĽP v rozsudku Delfi A.S. v. Estónsko považoval za odôvodnenú, sa týkala *zjavne nezákonných* informácií.[240] ESĽP v následnej judikatúre spresnil, že pokiaľ ide o informácie, ktorých nezákonná povaha nie je automaticky jasná a vyžaduje si posúdenie v kontexte, nie je možné požadovať taký dohľad.[241] V prípade tohto druhu informácií je na ich odstránenie potrebné riadne odôvodnené oznámenie s uvedením kontextových skutočností, na základe ktorých je ich nezákonná povaha zjavná, či dokonca súdny príkaz, ak také oznámenie nie je v tomto smere postačujúce.

200. Ako som vysvetlil v návrhoch, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando,[242] pri prenesení do oblasti autorského práva z rozsudku Glawischnig-Piesczek *špecificky* vyplýva, že poskytovateľ-sprostredkovateľ síce v súlade s článkom 15 smernice 2000/31 nemôže byť povinný vykonávať všeobecné filtrovanie informácií, ktoré uchováva, a *vyhľadávať v nich akékoľvek porušovanie práv*, toto ustanovenie však *a priori* nebráni tomu, aby bol poskytovateľ nútený uskutočňovať blokovanie v súvislosti s *konkrétnym súborom*, ktorý nezákonne používa chránené dielo, ak to predtým konštatoval súd. Uvedené ustanovenie v rámci toho nebráni tomu, aby bol poskytovateľ povinný vyhľadávať a blokovať nielen *identické rozmnoženiny* tohto súboru, ale aj ďalšie *rovnocenné* súbory, t. j. súbory, v ktorých je rovnako použité dotknuté dielo.

236 Pozri odôvodnenie 59 smernice 2001/29, podľa ktorého „v mnohých prípadoch sú práve sprostredkovatelia v najvýhodnejšej pozícii, aby takéto neoprávnené činnosti prevádzali [aby skoncovali s takými porušeniami – *neoficiálny preklad*] [spáchanými prostredníctvom ich služieb]“.

237 Pozri body 142, 143 a 146 vyššie.

238 Pozri návrhy, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando (body 187 a 188).

239 Pozri v tomto zmysle odporúčanie 2018/334 (odôvodnenie 25: „Prijatie takýchto iniciatívnych opatrení môže byť predovšetkým vhodné v prípadoch, *ak už bola stanovená nezákonná povaha obsahu* alebo *ak je obsah takého druhu, že posúdenie kontextu nie je potrebné*.“), ako aj odporúčanie CM/Rec(2018)2 o úlohe a zodpovednostiach internetových sprostredkovateľov (príloha, bod 1.3.2: „Pred požiadaním internetového sprostredkovateľa o obmedzenie prístupu k obsahu by štátne orgány *mali získať príkaz od súdneho orgánu*… Tento postup neplatí vtedy, ak je obsah *bez ohľadu na jeho kontext protizákonný*, napríklad sa týka sexuálneho zneužívania detí, alebo ak sa vyžaduje prijatie naliehavých opatrení v zmysle podmienok článku 10 Dohovoru.“) (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

240 ESĽP zdôraznil skutočnosť, že ide o „jasne protizákonné“ komentáre, „ktoré na prvý pohľad vyzerajú ako podnecovanie k nenávisti a násiliu“, takže „na preukázanie ich nezákonnej povahy nie je potrebné ich jazykové alebo právne posúdenie“ (pozri najmä body 110, 114, 115, 117, 140 a 155 tohto rozsudku).

241 Pozri rozsudky ESĽP zo 7. februára 2017, Pihl v. Švédsko, CE:ECHR:2017:0207DEC007474214, bod 25; z 19. marca 2019, Hoiness v. Nórsko, CE:ECHR:2019:0319JUD004362414, bod 68; z 2. februára 2016, Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete a Index.hu Zrt v. Maďarsko, CE:ECHR:2016:0202JUD002294713, body 63 a 64, ako aj zo 4. júna 2020, Jezior v. Poľsko, CE:ECHR:2020:0604JUD003195511, body 54 a 58.

242 Pozri bod 221 uvedených návrhov.

201. Tento výklad je podľa mňa možné analogicky uplatniť na článok 17 ods. 8 smernice 2019/790. Keďže v systematike článku 17 nie je protizákonná povaha obsahu, ktorý sa má filtrovať, vopred konštatovaná súdom, v súlade s tým, čo som vysvetlil v bode 198 vyššie, môže ísť len o vyhľadávanie obsahu, ktorý sa z hľadiska informácií poskytnutých nositeľmi práv javí ako *zjavne porušujúci práva*. Na základe napadnutých ustanovení vykladaných z hľadiska tohto odseku 8 teda musia byť opatrenia v oblasti filtrovania, ktoré musia zaviesť poskytovatelia služieb zdieľania na základe napadnutých ustanovení, podľa môjho názoru obmedzené na obsah, ktorý je „totožný“ alebo „rovnocenný“ s dielami a inými predmetmi ochrany určenými nositeľmi práv. [243]

202. Prvá kategória uvedená v predchádzajúcom bode sa týka konkrétne identických rozmnožení diel a iných predmetov ochrany určených nositeľmi práv bez pridaných dodatočných prvkov alebo hodnoty. Druhá kategória sa vzťahuje na obsah, ktorý rovnako kopíruje tieto predmety, vykazuje však bezvýznamné zmeny, takže verejnosť by ich neodlíšila od originálnych predmetov (napríklad jednoduché technické modifikácie určené na obídenie systému filtrovania, akými sú zmena formátu, prevrátenie alebo zmena rýchlosti obrazu atď.). [244] Na zistenie týchto dvoch kategórií obsahu nie je potrebné, aby poskytovatelia služieb zdieľania uskutočnili „samostatné posúdenie“ jeho zákonnosti – porušenie práv bude zjavné z hľadiska „relevantných a nevyhnutných“ informácií poskytnutých nositeľmi práv –, a môže byť vykonané pomocou „automatizovaných technických prostriedkov a vyhľadávačov“. [245]

203. Naopak, od poskytovateľov služieb zdieľania nemožno požadovať, aby preventívne filtrovali obsah, ktorý síce kopíruje diela a iné predmety ochrany určené nositeľmi práv, zároveň sa však od nich citeľne odlišuje, ako je to v prípade opätovného použitia úryvkov diel v inom kontexte, „transformatívneho“ obsahu atď., na ktoré sa môžu vzťahovať výnimky a obmedzenia autorského práva. Na zistenie porušení práv, ktoré sa tam môžu nachádzať, by poskytovatelia museli vykonať „samostatné posúdenie“, lebo by museli posúdiť kontext týchto použití. Ako však tvrdí Poľská republika, komplexné otázky autorského práva, ktoré súvisia najmä s presnou pôsobnosťou výnimiek a obmedzení, nemožno nechať na poskytovateľov. Poskytovateľom neprináleží rozhodovať o hraniciach tvorivosti na internete, pričom by sami museli napríklad rozhodnúť, či obsah, ktorý chce používateľ nahrať, spĺňa požiadavky paródie. Také prenesenie zodpovednosti by so sebou prinášalo neprijateľné riziko „nadmerného blokovania“. Tieto otázky musia byť ponechané súdom.

– *Dôsledky vyplývajúce z predchádzajúcich častí*

204. Z predchádzajúcich častí podľa mňa vyplýva, že článok 17 smernice 2019/790 obsahuje dostatočné záruky na ohraničenie rozsahu obmedzenia výkonu práva na slobodu prejavu, ktoré plynie z napadnutých ustanovení.

[243] Pozri v tomto zmysle QUINTAIS, J., FROSIO, G., VAN GOMPEL, S., a i.: Safeguarding User Freedoms in Implementing Article 17 of the Copyright in the Digital Single Market Directive: Recommendations From European Academics. In: *JIPITEC*. 2019, zv. 10, č. 3; LAMBRECHT, M., c. d., s. 88 až 90; CABAY, J.: c. d., s. 237 až 273, ako aj DUSOLLIER, S., c. d., s. 1020. Tento výklad napokon vyplýva z prirodzeného chápania znenia článku 17 ods. 4 písm. b) a c) smernice 2019/790, ktorý ukladá poskytovateľom služieb zdieľania, aby zabezpečili nedostupnosť „diel“ a iných „predmetov“, a nie akéhokoľvek falzifikátu, ktorý viac či menej súvisí s príslušnými predmetmi (pozri v tomto zmysle LAMBRECHT, M., c. d., s. 89).

[244] Inými slovami, mám na mysli to, čo sa niekedy označuje ako „otrocké“ alebo „takmer otrocké“ kópie. V tomto smere chcem poukázať na to, že časť obsahu v rámci služieb zdieľania tvoria práve otrocké alebo takmer otrocké kópie diel alebo iných predmetov ochrany, akými sú kinematografické diela alebo zvukové záznamy.

[245] Rozsudok Glawischnig-Piesczek (bod 46). Rád by som spresnil, že podľa mňa Súdny dvor v tomto rozsudku nemal v úmysle vylúčiť nevyhnutnosť určitej ľudskej kontroly. Vrátim sa k tomu v bode 211 nižšie.

205. *Na jednej strane* podľa odseku 7 tohto článku poskytovatelia služieb zdieľania nie sú oprávnení preventívne blokovať na základe napadnutých ustanovení každý obsah, ktorý kopíruje diela a iné predmety ochrany určené nositeľmi práv, vrátane obsahu, ktorý môže byť v súlade so zákonom. *Na druhej strane* podľa odseku 8 uvedeného článku títo poskytovatelia môžu mať povinnosť vyhľadávať a blokovať len obsah, ktorý je „totožný" a „rovnocenný" s týmito predmetmi ochrany, t. j. ktorého nezákonná povaha je *zjavná* z hľadiska „relevantných a nevyhnutných" informácií poskytnutých nositeľmi práv. Keďže v takých prípadoch je porušovanie práv vysoko pravdepodobné, tento obsah možno *pokladať za protizákonný*. Je teda primerané preventívne ho zablokovať, pričom dotknutí používatelia musia preukázať jeho súlad so zákonom – napríklad že majú licenciu alebo že dielo je v skutočnosti voľné [246] – v rámci mechanizmu na vybavovanie sťažností. Zhrniem to tak, že „najlepšia snaha", ktorú musia vynaložiť poskytovatelia služieb zdieľania podľa napadnutých ustanovení, spočíva v znemožnení týchto zjavných porušení práv. [247]

206. Naproti tomu vo všetkých nejednoznačných situáciách – krátke úryvky diel skopírované v dlhšom obsahu, „transformatívne" diela atď. –, v ktorých by sa dalo najmä dôvodne predpokladať uplatnenie výnimiek a obmedzení autorského práva, dotknutý obsah nemôže byť predmetom preventívneho zablokovania.

207. Ako totiž zdôrazňujú Parlament, Rada a Komisia, povinnosť dosiahnuť určitý výsledok stanovená v článku 17 ods. 7 prvom pododseku smernice 2019/790, ktorá spočíva v nebránení sprístupňovaniu legitímneho obsahu na internete, je v tomto smere obmedzujúcejšia než povinnosť vynaložiť „najlepšiu snahu" vyplývajúca z napadnutých ustanovení, ktorá je povinnosťou vynaložiť čo najväčšie úsilie. [248] Znamená to, že normotvorca Únie chcel, podľa môjho názoru správne, zabezpečiť, aby poskytovatelia služieb zdieľania v takom prípade uprednostnili slobodu prejavu. Inými slovami, normotvorca sa domnieval, že „falošná pozitivita" spočívajúca v zablokovaní zákonného obsahu je závažnejšia než „falošná negativita" spočívajúca v nezablokovaní určitého nezákonného obsahu.

208. Ako teda tvrdia Parlament, Rada a Komisia, v týchto nejednoznačných situáciách treba dotknutý obsah *pokladať za zákonný*, a teda nemožno brániť jeho sprístupneniu na internete.

209. Ťažkosť spočíva vo vymedzení praktických riešení na uplatnenie tejto dichotómie pomocou nástrojov na automatické rozpoznávanie obsahu, ktoré budú musieť poskytovatelia služieb zdieľania používať v mnohých situáciách. Žalobkyňa napokon tvrdí, že normotvorca Únie neuviedol v smernici 2019/790 v tomto smere nijaké konkrétne riešenie.

246 Podľa môjho názoru „relevantné a nevyhnutné" informácie poskytnuté nositeľmi práv by mali zahŕňať skutočnosti, ktoré môžu preukázať, že majú práva k dielam alebo iným predmetom ochrany, o ktorých zablokovanie žiadajú, aby sa obmedzilo riziko „nadmerného podávania žiadostí" (pozri bod 148 vyššie).

247 Tento výklad nemôže byť spochybnený tvrdením žalobkyne a francúzskej vlády, podľa ktorého výraz „zjavný" nefiguruje v znení smernice 2019/790. Nejde totiž o zásadný pojem, ale len o mieru kontroly, ktorú majú vykonávať poskytovatelia služieb zdieľania. Táto miera kontroly je odvodená od článku 17 ods. 8 tejto smernice a od nevyhnutnosti uplatňovať napadnuté ustanovenia spôsobom, ktorý je v súlade s odsekom 7 tohto článku. Navyše na rozdiel od tvrdení francúzskej vlády odlišnosť medzi informáciami, ktorých protizákonnosť je zjavná na prvý pohľad, a informáciami, ktoré si vyžadujú podrobnejšie preskúmanie, nie je novou myšlienkou. V tomto smere len pripomeniem, že v kontexte článku 14 smernice 2000/31 musí poskytovateľ-sprostredkovateľ informáciu odstrániť, ak „[skutočne – *neoficiálny preklad*] vie" o jej nezákonnej povahe alebo ak je „zrejmé", že má nezákonnú povahu, vzhľadom na informácie, ktoré má k dispozícii. V prejednávanej veci ide o to isté. Odkazujem aj na uvažovanie ESĽP v rozsudku Delfi AS v. Estónsko. Napokon myšlienka zjavného porušenia práv chápaného ako „otrocká" alebo „takmer otrocká" kópia je už známa.

248 Pozri bod 52 vyššie. Pozri v tomto zmysle GEIGER, C., JÜTTE, B.-J.: Platform liability under Article 17 of the Copyright in the Digital Single Market Directive, Automated Filtering and Fundamental Rights: An Impossible Match. In: *SSRN Papers* (dostupné na adrese https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3776267), s. 44.

210. Domnievam sa však, že ako som uviedol, normotvorcovi Únie prináležalo stanoviť podstatu záruk nevyhnutných na minimalizovanie rizík v oblasti slobody prejavu, ktoré vyplývajú z napadnutých ustanovení. Naopak, ako tvrdí Rada, v oblasti, kde je potrebné prijímať technické opatrenia, akou je oblasť, ktorá je predmetom prejednávanej veci, a vzhľadom na to, že článok 17 smernice 2019/790 sa uplatní na rozličné typy poskytovateľov, služieb a predmetov ochrany, prináleží konkretizácia ich podmienok členským štátom a Komisii. [249]

211. V praxi tieto riešenia budú spočívať v tom, že do nástrojov na rozpoznávanie obsahu sa zakomponujú parametre, pomocou ktorých bude možné rozlíšiť zjavné od nejednoznačného. Môže sa to líšiť v závislosti od dotknutých typov predmetov ochrany a výnimiek. Bude napríklad potrebné zohľadniť mieru zhody zistenú týmito nástrojmi, ako aj stanoviť prahové hodnoty, po prekročení ktorých je automatické zablokovanie obsahu odôvodnené a bez prekročenia ktorých je možné uplatnenie takej výnimky, akou je citácia. [250] Také riešenie by mohol sprevádzať mechanizmus, ktorý by používateľom umožňoval označenie (*flagging*) počas sprístupňovania obsahu na internete alebo tesne po ňom, ak sa domnievajú, že sa na nich vzťahuje výnimka alebo obmedzenie, čo pre dotknutého poskytovateľa znamená, že musí manuálne preskúmať predmetný obsah, aby overil, či je uplatnenie tejto výnimky alebo obmedzenia zjavne vylúčené alebo, naopak, dôvodne možné. [251]

212. Vo všeobecnosti, pokiaľ ide o rôzne typy poskytovateľov, služieb a diel alebo predmetov ochrany, vymedzenie týchto praktických riešení nemožno ponechať na poskytovateľov ani, na rozdiel od tvrdení francúzskej vlády, úplne nechať na nositeľov práv. [252] Vzhľadom na význam týchto riešení pre slobodu prejavu používateľov nesmú byť vymedzené nejasne výlučne týmito súkromnými subjektmi, ale transparentne pod dohľadom orgánov verejnej moci.

213. Podľa môjho názoru práve v tom spočíva užitočnosť dialógu medzi zainteresovanými subjektmi, ktorý normotvorca Únie stanovil v článku 17 ods. 10 smernice 2019/790. Toto ustanovenie ukladá Komisii povinnosť zorganizovať v spolupráci s členskými štátmi dialóg medzi poskytovateľmi služieb zdieľania, nositeľmi práv, organizáciami používateľov a ďalšími zainteresovanými subjektmi s cieľom prediskutovať „osvedčené postupy týkajúce sa spolupráce medzi poskytovateľmi online služieb zdieľania obsahu a nositeľmi práv“. Komisia na základe toho

[249] Vo všeobecnosti správnym a súdnym orgánom týchto štátov prináleží dohliadať na uplatňovanie napadnutých ustanovení poskytovateľmi služieb zdieľania a dbať na to, aby si používatelia mohli skutočne uplatniť právo na legitímne používanie v súlade s článkom 17 ods. 7 smernice 2019/790. Poľská republika v tomto ohľade tvrdí, že smernica neobsahuje nijaké ustanovenie, ktoré by sa týkalo zodpovednosti poskytovateľov služieb zdieľania voči používateľom v prípade porušenia odseku 7. Táto zodpovednosť musí byť podľa mňa upravená vo vnútroštátnom práve členských štátov v súlade s dodržiavaním zásady procesnej autonómie. Musia v ňom byť stanovené iné účinné, odradzujúce a primerané sankcie. Navyše, keďže dodržiavanie práv používateľov súvisí s „najlepšou snahou“, ktorú musia vynaložiť poskytovatelia služieb zdieľania, z toho vyplýva, že ak taký poskytovateľ nebude dodržiavať dotknuté práva, *mal by stratiť možnosť využiť mechanizmus zbavenia zodpovednosti upravený v odseku 4 tohto článku*.

[250] Nástroje na rozpoznávanie pomocou „odtlačkov“ totiž dokážu rozlišovať v závislosti od množstva chráneného obsahu, ktorý je použitý v obsahu sprístupnenom na internete, najmä pokiaľ ide o audio a video. Je pravda, že ako tvrdí francúzska vláda, na uplatnenie výnimky súvisiacej s citáciou nestačí, aby napríklad hudobný úryvok bol kratší ako určitá hraničná hodnota, lebo to závisí od úmyslu používateľa (pozri poznámku pod čiarou 178 vyššie). Ide však len o nastavenie marže, v rámci ktorej sa uplatnenie výnimky nejaví ako *isté*, ale len *dôvodne možné*, v parametroch nástroja na filtrovanie.

[251] V tomto smere prístup, ktorý Komisia vysvetlila vo svojom dokumente „Targeted consultation addressed to the participants to the stakeholder dialogue on Article 17 of the Directive on Copyright in the Digital Single Market“, považujem za správny postup (pozri s. 15 a 16 tohto dokumentu). Pokiaľ ide o podobné návrhy, pozri QUINTAIS, J., FROSIO, G., VAN GOMPEL, S., a i., c. d.; LAMBRECHT, M., c. d., s. 79 až 94, ako aj LEITSNER, M., c. d., s. 193 až 208. Členské štáty by mohli zaviesť aj mechanizmy proti zneužívaniu. V prejednávanej veci nie je potrebné zaujať presnejšie stanovisko k jednotlivým týmto návrhom.

[252] Francúzska vláda tvrdí, že uplatňovanie nástrojov na rozpoznávanie je založené na pravidlách riadenia, ktorých parametre nastavili nositelia práv, a že napríklad v oblasti kinematografie nositelia práv tolerujú, vo všeobecnosti výmenou za časť príjmov zo „speňaženia“ dotknutého videa (pozri bod 58 vyššie), sprístupnenie viacminútových úryvkov svojich filmov na internete. Je pravda, že myšlienka, podľa ktorej by dodržiavanie výnimiek a obmedzení mohlo byť zabezpečené dobrovoľnými opatreniami prijatými nositeľmi práv, nie je právu Únie cudzia (pozri článok 6 ods. 4 smernice 2001/29, ktorý sa týka technologických ochranných opatrení). Napriek tomu sa domnievam, že v takom kontexte filtrovania, aký vyplýva z napadnutých ustanovení, by vzhľadom na riziká, ktoré som opísal, ochrana práv používateľov nemala byť založená len na vôli nositeľov práv.

vydá usmernenie o uplatňovaní tohto článku 17, najmä pokiaľ ide o spôsob uplatňovania napadnutých ustanovení. V rámci tohto procesu sa „osobitne prihliada“ na „rovnováhu medzi základnými právami a využívaním výnimiek a obmedzení“. Komisia tak musí za pomoci zainteresovaných subjektov navrhnúť praktické riešenia umožňujúce uplatňovanie napadnutých ustanovení v súlade s odsekmi 7 a 8 článku 17. [253]

214. Nakoniec chcem spresniť, že ako tvrdí Komisia a v súlade s tým, čo som uviedol v bode 183 vyššie, povinnosť stanovená v článku 17 ods. 7 smernice 2019/790 neznamená, že mechanizmy, ktoré by v nezanedbateľnom počte prípadov viedli k „falošnej pozitivite“, sú automaticky v rozpore s týmto ustanovením. Chybovosť však musí byť čo najnižšia. Z toho vyplýva, že v prípadoch, keď by vzhľadom na súčasný stav technológie napríklad v súvislosti s určitými typmi diel a predmetov ochrany nebolo možné použiť nástroj na automatické filtrovanie bez nezanedbateľnej miery „falošnej pozitivity“, použitie tohto nástroja by podľa mňa malo byť na základe odseku 7 vylúčené. [254]

215. Výklad navrhnutý v týchto návrhoch nie je spochybnený tvrdením španielskej a francúzskej vlády, podľa ktorého je nevyhnutné preventívne zablokovať každý obsah, ktorý čiastočne alebo úplne kopíruje predmety ochrany určené nositeľmi práv, s cieľom zabrániť akémukoľvek riziku šírenia nezákonného obsahu v rámci služby zdieľania, lebo také šírenie by im mohlo vzhľadom na rýchlu výmenu informácií na internete spôsobiť „nenapraviteľnú“ ujmu.

216. Domnievam sa totiž, že riziko závažnej a bezprostrednej ujmy spôsobené pokusom o sprístupnenie obsahu, ktorý zjavne porušuje práva, síce môže odôvodniť opatrenie preventívneho zablokovania tohto obsahu, [255] nositelia práv však nemôžu požadovať „nulové riziko“, pokiaľ ide o prípadné porušenia ich práv, ako som uviedol v bode 184 vyššie. Bolo by neprimerané uplatniť také opatrenia vo všetkých – diskutabilnejších – prípadoch potenciálnej ujmy, ktorú môže spôsobiť napríklad „transformatívny“ obsah, na ktorý by sa mohli a nemuseli vzťahovať výnimky a obmedzenia autorského práva, ktoré priamo nekonkurujú originálnym predmetom ochrany. [256] V takých situáciách by prijatie podobných preventívnych opatrení mohlo, naopak, spôsobiť „nenapraviteľnú“ ujmu na slobode prejavu z dôvodov, ktoré som vysvetlil v bode 188 vyššie.

217. Súdny dvor okrem toho opakovane rozhodol, „že z článku 17 ods. 2 Charty nijako nevyplýva, že právo duševného vlastníctva by bolo nedotknuteľné, a teda že by nevyhnutne muselo podliehať absolútnej ochrane“. [257]

218. Napokon výklad, ktorý navrhujem v týchto návrhoch, neponecháva nositeľov práv bez ochrany, pokiaľ ide o nejednoznačný obsah. Predovšetkým nejde o prehodnotenie pôsobnosti práva verejného prenosu ako takého. [258] Skutočnosť, že určitý obsah, ktorý protizákonne kopíruje ich diela a iné predmety ochrany, nie je v čase svojho sprístupnenia na internete zablokovaný,

253 Domnievam sa, že toto usmernenie definovaním „osvedčených postupov“ prispeje k stanoveniu „vysokých noriem odbornej starostlivosti v sektore“, ktoré musia poskytovatelia podľa napadnutých ustanovení dodržiavať. V prípade potreby bude možné toto usmernenie aktualizovať s cieľom sledovať „vyvíjajúci sa stav“.

254 Pozri v tomto zmysle GRISSE, K., c. d., s. 898.

255 Mám na mysli napríklad protizákonné sprístupnenie filmu, ktorý nedávno prišiel do kín, či dokonca do kín ešte vôbec neprišiel, v rámci služby zdieľania na internete.

256 Pozri v tomto zmysle LAMBRECHT, M., c. d., s. 89 a 90.

257 Pozri najmä rozsudok z 27. marca 2014, UPC Telekabel Wien (C-314/12, EU:C:2014:192, bod 61, ako aj citovaná judikatúra).

258 Predovšetkým nejde o stanovenie minimálnej prahovej hodnoty, pri klesnutí pod ktorú by nositelia práv stratili možnosť uplatniť si práva. Súdny dvor vždy odmietal existenciu takej prahovej hodnoty. Pozri v tejto súvislosti návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci Pelham a i. (C-476/17, EU:C:2018:1002, body 28 až 33).

totiž týmto nositeľom práv nebráni v tom, aby najmä [259] požiadali o odstránenie, ako aj o trvalé zablokovanie príslušného obsahu prostredníctvom oznámenia v súlade s článkom 17 ods. 4 písm. c) smernice 2019/790, [260] ktoré bude obsahovať primerané vysvetlenie dôvodov, pre ktoré by napríklad malo byť vylúčené uplatnenie výnimky. [261] Dotknutý poskytovateľ zas musí starostlivo preskúmať toto oznámenie a rozhodnúť, či je nezákonná povaha zrejmá vzhľadom na tieto nové skutočnosti. [262] Ak je to tak, dotknutý poskytovateľ musí urýchlene znemožniť prístup k obsahu alebo ho odstrániť zo svojej internetovej stránky, lebo inak bude znášať zodpovednosť. Ako zdôrazňuje Komisia, z odôvodnenia 66 druhého odseku smernice 2019/790 vyplýva, [263] že normotvorca Únie mal v úmysle, aby bol tento spôsob postupu v určitých prípadoch jedinou možnosťou na zabezpečenie nedostupnosti daného obsahu. Ak by nezákonná povaha nebola zrejmá z hľadiska týchto vysvetlení, lebo dotknutý obsah vyvoláva zložité a/alebo nové právne otázky v oblasti autorského práva, v zásade by bol nevyhnutný zásah súdu, ktorý má ako jediný právomoc rozhodovať o takých otázkach. Nositelia práv sa teda budú musieť obrátiť na súdny orgán najmä na základe článku 8 ods. 3 smernice 2001/29, aby tento orgán rozhodol o príslušnom obsahu, a pokiaľ by bol protizákonný, aby nariadil jeho zablokovanie.

219. Ako správne zdôraznil Parlament, zabezpečuje to „primeranú rovnováhu“ medzi krokmi, ktoré musia v niektorých prípadoch podniknúť používatelia, ak chcú dosiahnuť sprístupnenie svojho obsahu na internete, a krokmi, ktoré musia podniknúť nositelia práv v iných prípadoch, ak chcú dosiahnuť jeho odstránenie. [264]

4. Záver týkajúci sa zlučiteľnosti predmetného obmedzenia s Chartou

220. Zo všetkých predchádzajúcich úvah vyplýva, že obmedzenie výkonu práva na slobodu prejavu a na informácie, ktoré vyplýva z napadnutých ustanovení v zmysle výkladu navrhnutého v týchto návrhoch, spĺňa všetky podmienky stanovené v článku 52 ods. 1 Charty. Toto obmedzenie je teda podľa mňa zlučiteľné s uvedeným právnym nástrojom. Žalobu Poľskej republiky treba podľa môjho názoru v dôsledku toho zamietnuť. [265]

259 Okrem toho sa to nedotýka možnosti nositeľov práv získať súdny príkaz (pozri odôvodnenie 66 prvý odsek smernice 2019/790), či dokonca podať žalobu proti zodpovednému používateľovi.

260 Pozri v tomto zmysle CABAY, J., c. d., s. 221, a LAMBRECHT, M., c. d., s. 90. V rámci toho by praktické riešenie mohlo spočívať v tom, že nositelia práv by boli informovaní, len čo by bol obsah kopírujúci ich predmety ochrany sprístupnený na internete, aby mohli v prípade potreby urýchlene pripraviť odôvodnenú žiadosť o jeho zablokovanie (pozri článok 17 ods. 9 druhý odsek smernice 2019/790). Nositelia práv by tak v každom prípade neboli povinní sami monitorovať služby zdieľania s cieľom vyhľadávať a lokalizovať príslušný obsah, ktorý by pre nich automaticky zisťoval nástroj na rozpoznávanie.

261 Rád by som napokon poukázal na to, že pokiaľ ide o obsah, ktorého nezákonnú povahu nemožno považovať za zjavnú, ESĽP rozhodol, že systém „nahlasovania a odstraňovania“ je vhodným prostriedkom na zachovanie „primeranej rovnováhy“ medzi dotknutými právami a záujmami, lebo toto nahlasovanie práve umožňuje poskytnúť poskytovateľom informácie o kontexte, ktoré sú nevyhnutné na konštatovanie nezákonnej povahy obsahu. Pozri najmä rozsudok ESĽP, Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete a Index.hu Zrt v. Maďarsko, CE:ECHR:2016:0202JUD002294713, bod 91.

262 Pozri analogicky návrhy, ktoré som predniesol v spojených veciach YouTube a Cyando (bod 190). Poskytovatelia služieb zdieľania teda nebudú môcť len bez overovania schvaľovať všetky žiadosti o blokovanie, ktoré im doručia nositelia práv.

263 „… nemôže byť vylúčené, že v niektorých prípadoch možno zabrániť nepovolenému obsahu len po oznámení nositeľov práv.“

264 A ako som uviedol v bode 178 vyššie, poskytovatelia služieb zdieľania musia tieto sťažnosti a oznámenia preskúmať rovnako rýchlo – a rovnako starostlivo.

265 Rád by som zdôraznil poslednú vec. Žalovaní a vedľajší účastníci konania poukázali na to, že hlavný spôsob, akým sa poskytovateľ služieb zdieľania môže vyhnúť zodpovednosti za diela a iné predmety ochrany sprístupňované na internete v rámci jeho služby, spočíva v súlade s článkom 17 ods. 1 smernice 2019/790 v získaní súhlasu nositeľov práv. V tejto súvislosti sa mechanizmus zbavenia zodpovednosti upravený v odseku 4 tohto článku – a povinnosti v oblasti filtrovania, ktoré z neho vyplývajú – bude v každom prípade týkať len diel a iných predmetov ochrany, pre ktoré nebol získaný taký súhlas. Podľa môjho názoru síce nejde v pravom zmysle slova o „záruku“ spojenú s filtrovaním, je to však dôležité pre slobodu prejavu používateľov týchto služieb, a to tým viac, že podľa článku 17 ods. 2 smernice 2019/790 sa budú súhlasy za určitých podmienok týkať aj aktov „verejného prenosu“ uskutočnených používateľmi. Súhlasím teda s názorom Komisie, podľa ktorej by členské štáty mali vo vnútroštátnom práve stanoviť mechanizmy na zjednodušenie udeľovania takých súhlasov. Čím viac získajú poskytovatelia zdieľania súhlasov, tým viac nositeľov práv získa primeranú odmenu za používanie svojich predmetov ochrany a tým menej používateľov bude musieť znášať filtrovanie a blokovanie svojho obsahu.

C. Post-scriptum

221. Po napísaní týchto návrhov boli počas ich prekladu útvarmi Súdneho dvora uverejnené dva dôležité dokumenty.

222. *Na jednej strane* bol vyhlásený rozsudok YouTube a Cyando.[266] Úvahy Súdneho dvora v tomto rozsudku, pokiaľ ide o smernice 2000/31 a 2001/29, ktoré tu nemôžem podrobne preskúmať, podľa môjho názoru nespochybňujú úvahy, ktoré som uviedol v týchto návrhoch.[267]

223. *Na druhej strane* Komisia uverejnila usmernenia o uplatňovaní článku 17 smernice 2019/790.[268] V týchto usmerneniach je v podstate zopakované to, čo Komisia tvrdila pred Súdnym dvorom, a odrážajú vysvetlenia uvedené v bodoch 158 až 219 vyššie. V usmerneniach sa *však* tiež nevídaným spôsobom uvádza, že nositelia práv by mali mať možnosť „označiť“ (*earmark*) predmety ochrany, ktorých nepovolené sprístupnenie na internete „by im mohlo spôsobiť významnú hospodársku škodu“. Poskytovatelia by mali vo vzťahu k týmto predmetom ochrany postupovať mimoriadne starostlivo. Ďalej sa v usmerneniach uvádza, že poskytovatelia by si nesplnili povinnosť vynaložiť „najlepšiu snahu“, ak by umožnili sprístupnenie obsahu, ktorý kopíruje tieto predmety ochrany, napriek uvedenému „označeniu“. Ak to mám chápať v tom zmysle, že poskytovatelia by mali *ex ante* zablokovať obsah len na základe tvrdenia nositeľov práv o riziku významnej hospodárskej škody – usmernenia neobsahujú iné kritérium, ktoré by objektívne obmedzovalo mechanizmus „označovania“ na konkrétne prípady[269] –, hoci obsah by zjavne neporušoval práva, nemôžem s tým súhlasiť, lebo inak by som musel prehodnotiť všetky úvahy, ktoré som uviedol v týchto návrhoch.

VI. O trovách

224. Podľa článku 138 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora účastníkovi konania, ktorý vo veci nemal úspech, je uložená povinnosť nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže podľa môjho názoru treba žalobu Poľskej republiky zamietnuť a Parlament a Rada to navrhli, tomuto členskému štátu je potrebné uložiť povinnosť nahradiť trovy konania. Španielska a francúzska vláda, ako aj Komisia, ktoré do konania vstúpili ako vedľajší účastníci, však znášajú vlastné trovy konania v súlade s článkom 140 ods. 1 rokovacieho poriadku.

VII. Návrh

225. Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor:

– zamietol žalobu Poľskej republiky,

– uložil tomuto členskému štátu povinnosť nahradiť trovy konania a

266 Rozsudok z 22. júna 2021 (C-682/18 a C-683/18, EU:C:2021:503).

267 Pozri rozsudok z 22. júna 2021, YouTube a Cyando (C-682/18 a C-683/18, EU:C:2021:503, bod 59).

268 Pozri oznámenie Komisie „Usmernenia k článku 17 smernice (EÚ) 2019/790 o autorskom práve na digitálnom jednotnom trhu“, najmä s. 18 až 24.

269 Komisia uvádza predmety ochrany, ktoré majú osobitnú hospodársku hodnotu počas určitého obdobia. Nezdá sa však, že mechanizmus „označovania“ by bol obmedzený na tieto predmety. Usmernenia nevymedzujú ani pojem „významná hospodárska škoda“. Pripomínam, že podľa francúzskej vlády je hospodárska škoda, ktorá nositeľom práv vznikne v prípade sprístupnenia obsahu porušujúceho práva na internete, vždy „nenapraviteľná“.

– rozhodol, že Španielske kráľovstvo, Francúzska republika a Európska komisia znášajú svoje vlastné trovy konania.